

Täysistunto

Torstai 11.6.2026 klo 16.00—23.04

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 23.04.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.01), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.01—20.00 ja 21.58—23.04) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (20.00—21.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
työministeri Matias Marttinen
elinkeinoministeri Sakari Puisto
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys lähisuhdeväkivallan torjumisesta (Pinja Perholehto sd)

Suullinen kysymys SKT 103/2026 vp

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Pinja Perholehto sd:** Arvoisa herra puhemies! Suomessa kirjattiin viime vuonna ennätysmäärä, yli 15 000, pari- ja lähisuhdeväkivallan uhreja. Kolme neljästä heistä on naisia. Moni elää pelossa pohtien, voiko tehdä rikosilmoituksen, uskaltaako lähteä suhteesta tai hakea apua. Pahimmillaan lähisuhdeväkivalta voi päättyä henkirikokseen. Tämä on ollut Suomessa vuosikymmenien häpeäpilkku.

Kiitämme hallitusta siitä, että tälläkin kaudella on tehty monia oikeansuuntaisia toimia, mutta tilanne on yhä hälyttävä. Avun tarve kasvaa, ja monia keskeisiä uudistuksia odotetaan yhä.

Lähisuhdeväkivallan torjunta on nostettava kansalliseksi kärkihankkeeksi. Samalla tulee esimerkiksi kriminalisoida pakottava kontrolli eli toisen jatkuva alistaminen ja rajoittaminen, kuten oikeusministeriön selvitys jo kolme vuotta sitten ehdotti. Arvoisa pääministeri Orpo, tukeeko hallitus SDP:n esitystä kärkihankkeesta, ja aikooko se ryhtyä toimiin pakottavan kontrollin kriminalisoimiseksi vielä tämän hallituskauden aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tästä kysymyksestä. On hyvä, että tämä nostetaan esille tässä salissa ja tällä foorumilla. Mitään synkempää kohtaa suomalaisessa yhteiskunnassa on vaikea kuvitella, ajatella, kuin lähisuhdeväkivalta useimmiten naisia, lapsia, läheisiä kohtaan.

Meidän täytyy yhdessä tarttua tähän. Siksi minä voin vakuuttaa, sen lisäksi, että hallitus on tehnyt paljon — ja kiitos, kun sen totesitte — että joka ainut keino, mitä me voimme yhdessä löytää tämän vastenmielisen ilmiön torjumiseksi, me tehdään ja tähän tartutaan. Meillä on tosiaan tehty paljon. Vireillä on paljon asioita, joista vastaavat ministerit voivat kertoa enemmän.

Haluan vielä sanoa, että se on jotain kammottavaa, mitä suomalaisissa kodeissa tapahtuu. Meidän pitää huolehtia siitä, että tässä maassa jokainen lapsi, aikuinen, tyttö, äiti saa elää turvassa omassa kodissaan ilman, että joutuu pelkäämään [Puhemies koputtaa] oman turvallisuutensa puolesta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan vielä vastauspuheenvuoron oikeusministeri Merelle, jonka tontille kysymys ehkä sisältönsä puolesta kuuluu.

16.03 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En voisi enempää yhtyä pääministerin puheenvuoroon. On se nyt kumma juttu, että läheiseen pitää käydä käsiksi, on se entinen puoliso, lapsi, nykyinen puoliso. Kyllä tämä on asia, josta meidän tulee yhteiskunnassa päästä eroon. Jokaisen pitää voida erityisesti läheisessä suhteessa luottaa siihen, että se läheinen, vaikka jotain erimielisyyttä on, päälle ei käy.

Kuten pääministeri totesi, tuossa oikeusministeriö tiedottikin muutama päivä sitten, että mehän olemme tehneet ensinnäkin todella paljon esimerkiksi kriminalisointeja:

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

silpominen, pakkoavioliitto. Meillä on selvityksiä vireillä, esimerkiksi tämä pannan käyttö lähestymiskieltotilanteissa. Sitä on valitettavan vähän käytetty, ja se on erittäin harmillista. Sitä selvitetään.

Mitä tulee pakottavaan kontrolliin, niin hallitusohjelmaan on kirjattu, että se käydään läpi, ja sitä tehdään oikeusministeriössä. Sitä en uskalla luvata, että se enää tällä hallituskaudella eduskuntaan ehtii, mutta olen äärettömän iloinen siitä, kuinka paljon me olemme pystyneet tekemään kaiken tämän ison ruuhkan keskellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

16.05 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teknologian ja erityisesti tekoälyn kehitys on tuonut samaan aikaan runsaasti uusia tapoja kontrolloida, kiristää, häpäistä ihmisiä. Olemme lukeneet myös uutisista järkyttävistä tapauksista, joissa erityisesti naisista on väärennetty seksuaalisia kuvia tai videoita, joita levitetään verkossa pahimmillaan lukemattomille ihmisille. Näissä niin sanotuissa deepfakeissa ei ole mitään feikkiä uhreille, vaan seuraukset ovat hyvin, hyvin haavoittavia. Ja vaikka ilmiö on kasvava, sen tunnistamisessa, tutkinnassa ja uhrien suojaamisessa on yhä puutteita. Tekojen määrä lisääntyy siis kiihtyvää tahtia, mutta lainsäädäntö ja viranomaisten keinot laahaavat perässä. Nollatoleranssin on koskettava myös digitaalista ympäristöä. Arvoisa oikeusministeri Meri, aikooko hallitus tehdä rangaistavaksi tällaisen oikeaa henkilöä esittävän seksuaalisen materiaalin tekemisen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.06 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten kerroin, me olemme tehneet tuossa todella paljon ja myös EU:ssa käydään erilaisia keskusteluja. Erityisen haastava on juuri sosiaalinen media ja siellä liikkuva aineisto. Me itse huomaamme jatkuvasti joka päivä, että onko tämä totta, eikö tämä ole totta ja miten voisimme sen tunnistaa. Itse näen, että myös näillä alustojen pitäjillä on valtava vastuu siitä, että he kontrolloisivat sitä, mikä on todellista materiaalia ja mikä ei.

Tällä kaudella lakivaliokunta käsittelikin myös nämä väkivaltavideoiden kuvaamiset. On kriminalisoitu esimerkiksi naiseen kohdistuva väkivalta, tappaminen, lapsiin kohdistuvat seksuaaliteot. Ne on kriminalisoitu. Vaikka ne olisivat deepfake, niin niitä voidaan ottaa tekijän hallusta pois. Me olemme laittaneet valtavasti rahaa rikosten, kunniaväkivallan, parisuhdeväkivallan, seksuaaliväkivallan ehkäisyyn, mutta tämä on uusi ja jatkuvasti kehittyvä ilmiö. Kyllä myönnän sen, että meidän on yhteiskuntana hyvin vaikea pysyä perässä. Rikolliset tuntuvat olevan aina [Puhemies koputtaa] kaksi askelta edellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

16.07 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme joutuneet valitettavasti lukemaan liikaa halveksuttavista tapauksista, joissa miehet vähättelevät ja suorastaan halventavat naisia. Yhä useampi nainen on myös joutunut kohtaamaan

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

väkivallantekoja. Oppiiko liian moni lapsi siihen, että on hyväksyttävää vähätellä naisia ja jopa kohdistaa väkivaltaa heitä kohtaan, koska yhteiskunnassamme esiintyy niin paljon naisiin kohdistuvaa väkivaltaa? Meidän kaikkien aikuisten pitäisi toimia roolimalleina kasvaville lapsille, mutta nyt meillä liian monella miehellä on kyllä peiliin katsomisen paikka.

Arvoisa hallitus! On myös verkossa esiintyvää väkivaltaa. Kaikki väkivalta ei ole fyysistä. Siihen on yhä hankalampaa puuttua, koska se nimenomaan tapahtuu tietoverkoissa. Onko teillä, arvoisa hallitus, tähän uusia toimenpiteitä ja ajatuksia, miten voisimme puuttua verkossa esiintyvään väkivaltaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.08 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, tärkeä kysymys. Kuten tuossa aikaisemmassa vastauksessa yritin hieman avata, niin ensinnäkin sitä, onko joku teko todellinen vai ei, on hyvin vaikea erottaa. Ja kyllä se on erittäin tärkeää, miten meistä jokainen käyttäytyy, oli sitten nainen, mies, tyttö tai poika, miten me toisiamme kohtelemme, miten me toisillemme puhumme. Tämäkin keskustelu on erittäin tärkeä viesti kaikille, jotka tätä katsovat, että väkivalta ei ole koskaan minkäänlainen ratkaisu yhtään mihinkään asiaan.

Myös oikeusministerien kesken puhumme usein EU-pöydissä siitä, kuinka vaikeaa nimenomaan tätä internetissä tapahtuvaa materiaalin leviämistä, väkivalta- ja muun materiaalin, on hallita. Toisaalta pitää erottaa sekin, että on olemassa elokuvia, lyhytpätkiä ja huumoria. Kriminalisointi näissä asioissa on hyvin haasteellista mutta ei koskaan mahdotonta, ja sitten toisaalta sen tutkinnan pitää olla myös sellaista, että siihen on riittävästi osaavia henkilöitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

16.09 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari- ja lähisuhdeväkivallan uhrien määrä kasvoi viime vuonna viidenneksellä, ja aikuisista uhreista selvästi suurin osa, 75 prosenttia, oli naisia. Näin poikkeuksellinen kasvu vaatii hallitukselta välittömiä toimia.

Tällä hetkellä me emme kuitenkaan tiedä kansakuntana, mistä tämä kehitys johtuu. Onko taustalla naisvihamielisyyden voimistuminen, naisvihamielisten sosiaalisen median sisältöjen leviäminen vai nuorten miesten radikalisoituminen, vai kenties taloudellisen ahdingon lisääntyminen, palveluiden heikentyminen, väkivallan parempi tunnistaminen vai jokin aivan muu ilmiö? Mikäli emme tiedä, mistä tämä ilmiö johtuu, minkä takia väkivalta kasvaa perheissä, emme voi ratkaista tätä ongelmaa, joka ei ole vain kammottava vaan aidosti hengenvaarallinen, jopa kansallinen hätätila.

Kysynkin ministereiltä: Miksi hallitus ei ole selvittänyt tämän hälyttävän kehityksen syytä, ja milloin hallitus aikoo selvittää, mistä tämä kehitys johtuu? Milloin hallitus tunnustaa tämän asian kansallisena turvallisuuskysymyksenä, niin kuin Ranskassa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

16.10 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa tehdään laadukasta tutkimusta, ja tämä on vahvasti meillä muun muassa THL:n ja muidenkin viranomaisten tutkinnassa, mitkä ovat tekijät taustalla lähisuhdeväkivallassa. Tämä on äärimmäisen vakava asia — kiitos siitä, että oppositiokin nostaa sitä.

Haluan mainita kaksi konkreettista asiaa, joita tällä hallituskaudella on tehty tälle asialle.

Toinen niistä on lähisuhdeväkivallan sovittelun kieltö, joka oli erittäin tärkeä ja merkittävä päätös. Lähisuhdeväkivaltaa ei voi sovittaa. Uhri ansaitsee oikeutta ja tekijä rangaistuksen, ja näihin tapauksiin pitää puuttua joka kerta erittäin määrätietoisesti. Tämä oli iso asia, jota edistimme jo alkukaudesta.

Toinen on turvakotien rahoituksen merkittävä vahvistaminen. Vaikka meillä on julkisessa taloudessa haasteita, niin turvakotien rahoitus on noussut 23 prosentilla tällä hallituskaudella. Me olemme nostaneet sitä jokaisessa budjetissamme, ja me haluamme, että Suomessa on suojaa ja turvaa väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja miehille, kaikille. Tätä työtä pitää määrätietoisesti jatkaa.

Meidän toimet ovat olleet tässä vahvoja, mutta ne eivät riitä. Tarvitaan lisää, ja sitä hallitus työstää parhaillaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

16.12 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Lähisuhdeväkivalta ei kosketa vain sen suoraa uhria vaan myös lapsia, jotka joutuvat näkemään, kuulemaan ja elämään jatkuvan pelon keskellä. Tutkimustiedon mukaan väkivallalle altistuminen on lapselle yhtä vahingollista kuin itse väkivallan kohteeksi joutuminen. Siksi väkivallan varhainen tunnistaminen ja viranomaisten saumaton yhteistyö ovat ratkaisevan tärkeitä. Kysyn hallitukselta: mitä konkreettisia toimia hallitus aikoo tehdä, jotta sosiaali- ja terveydenhuollon, poliisin, varhaiskasvatuksen ja koulujen välinen tiedonkulku ja yhteistyö toimivat nykyistä paremmin ja jotta lähisuhdeväkivallalle altistuvat lapset tunnistetaan ajoissa niin, että he saavat tarvitsemansa tuen ilman viivettä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

16.13 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Me teemme valtavasti työtä eri sektorilainsäädännöissämme, että tieto kulkisi paremmin. Jos otan esimerkiksi konkreettisia asioita: Meillä on meneillään — pyydän nyt kaikkia tutustumaan — naiseen kohdistuvan väkivallan direktiivin täytäntöönpano, ja se lähti lausunnolle. Sinne on tulossa muun muassa uudistus, jota ehdotetaan esitutkintalakiin, että seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajaan kohdistuvan väkivallan riskin ja suojelun tarpeen arviointia pitää jatkuvasti uudelleen tehdä, mikäli tämmöistä perheessä havaitaan. Tämä on esimerkiksi erittäin tärkeä uudistus. Viranomaisten pitää olla hereillä siinä, että jos on tapahtunut väkivaltaa tai sen uhkaa perheessä, niin täytyy selvittää, että onko siellä mahdollista, että perhe joutuu väkivallan uhriksi. Pyydän tutustumaan tähän esitykseen. Tämä on lähtenyt juuri lausunnoille, ja siellä on esimerkiksi tällainen pykälä. Tiedonvaihto, sen parantaminen, on äärimmäisen tärkeää aivan kaikessa: jos tieto ei kulje, niin se pysähtyy yhteen henkilöön.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.14 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuri kiitos edustaja Perholehdolle äärimmäisen tärkeästä kysymyksestä.

Naisviha on lähisuhdeväkivaltaa paljon suurempi ja laajempi ilmiö ja tietysti verkossa ja sosiaalisessa mediassa leviää valitettavan tehokkaasti. Kitkeminen näyttää erittäin löyhältä ja heikolta tällä hetkellä.

Itse asiassa tutkimustuloksethan viittaavat siihen, että esimerkiksi verkkopalvelu X:ssä ajan viettäminen äärioikeistolaistaa ja Kreml-mielistää omaa ajattelua sen lisäksi, että siihen leviää nimenomaan naisvihan kaltainen ääriajattelu. Olisin kysynyt hallitukselta: Mitä te teette sen eteen, että varsinkin Eurooppa tarttuisi tähän ja saisi nämä alustat paremmin vastuuseen siitä, mitä siellä tapahtuu? Ja miten tässä valossa näyttäytyy se, että esimerkiksi valtioneuvosto itse on edelleen aktiivinen esimerkiksi täällä X-palvelussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.15 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos kysymyksestä. Tämähän on ajankohtainen teema myös EU-tasolla, ja siitä vastaa vielä meidän oma komissaarimme Henna Virkkunen. Tätä työtä ja alustojen vastuuta tarvitaan lisää, ja sääntelyä, regulaatiota ja algoritmien koukuttavuutta mutta myös sisältöä pitää kontrolloida enemmän. Se on semmoinen teknologinen vauhti, mikä kiihtyy ja missä lainsäätäjät ja Eurooppa eivät ole täysin pysyneet mukana, ja nämä jättialustat täytyy pystyä saattamaan vastuuseen.

Tämä oli ajankohtaista juuri eilen, kun julkistettiin tutkittua tietoa ja työryhmäraportti lasten ja nuorten sosiaalisen median haitoista ja mahdollisesta sosiaalisen median käytön rajoittamisesta. Kyllä siellä näkyy se, että sosiaalisen median algoritmien toimintalogiikka lähtee siitä... Ei kovin monen klikkauksen päässä ole sen tyyppiset sisällöt, jotka lietsovat väkivaltaa, naisvihaa ja jotka lietsovat sellaisia haitallisia sisältöjä, jotka eivät esimerkiksi sovi lasten ja nuorten aivoille mutta eivät kyllä yhdenkään ihmisen aivoille. Sen lisäksi seksuaalinen häirintä, rikollisuus, deepfake, kaikki, mitä tässä on jo tullut mainituksi, [Puhemies koputtaa] myöskin esimerkiksi väkivallan kuvaaminen verkkoon, ovat asioita, joihin lainsäätäjän täytyy [Puhemies koputtaa] pystyä puuttumaan Eurooppa-tasoll — ja Suomi tietysti tukee sitä — mutta myös kansallisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

16.16 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka väkivalta on sukupuolittunutta, miehet kokevat fyysistä väkivaltaa suurin piirtein saman verran kuin naiset — ja transryhmät todennäköisesti vielä enemmän. Taustalla on kulttuuri, jossa ajatellaan, että konflikteihin voidaan ja pitää reagoida väkivallalla, ja se kulttuuri on jaettu siitä huolimatta, että eri sukupuoliin se kohdistuu erilaisin tavoin.

Jos me ikinä halutaan tästä kulttuurista eroon, ratkaisevaa olisi puuttua lasten ja erityisesti alle kouluikäisten lasten kokemaan lähisuhdeväkivaltaan, jossa tekijöinä ovat molemmat vanhemmat ja muut huoltajat, joka siirtää väkivaltaisia käyttäytymismalleja seuraaville sukupolville ja joka on edelleen raskaasti stigmatisoiva ja leimaava. Mitkään

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

turvakodit tai rikosoikeus eivät ratkaise etukäteen väkivaltaa vaan pyrkivät korjaamaan tilannetta vasta jälkikäteen.

Minä kysyn vastaavalta ministeriltä: [Puhemies koputtaa] mitä tälle ollaan tekemässä? [Juho Eerola: Kiitos tästä puheenvuorosta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.17 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula nosti kyllä aivan oleellisen asian esille. Jos me haluamme saada tämän katkeamaan ja jos me halutaan suojella myös näissä tilanteissa meidän lapsia ja nuoria, niin mielestäni on hyvä ajatus, että Suomeen säädetään laki, jolla me kriminalisoimme lapsirauharikokset — sen, että altistetaan pienet lapset kotona näkemään, kokemaan lähisuhdeväkivaltaa. Se pitää kriminalisoida. [Vasemmalta: Hyvä!] Tästä on selvitys oikeusministeriössä käynnissä, ja minusta tämä on erittäin tuettava ja edistettävä lakihanke.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan vielä vastauspuheenvuoron opetusministeri Adlercreutzille, koska aikaa jäi käyttämättä. — Olkaa hyvä.

16.18 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On toki myöskin niin, että asenteita muokataan paitsi kodeissa myöskin varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Siksi on tietenkin oleellista, että opetetaan lapsia käsittelemään tunteita, olemaan yhdessä, toimimaan yhdessä, opetetaan tunnetaitoja, ja siksi hallituksen yhdenvertaisuuden kehittämisohjelmakin on ollut tärkeä panostus tähän. Annetaan työkaluja lapsille ymmärtää erilaisuutta, rakentaa suvaitsevaisuutta ja senkin kautta rakentaa terveitä suhteita ystäviinsä, tovereihinsa.

Yhtä lailla on selvää, että somella on merkitystä siinä, miten asenteita muokataan, ja siksi on tärkeätä, että meillä on järkevää regulaatiota EU-tasolla. Se on toki yksi syy, miksi hallituksen sisällä nyt selvitetään somerajoituksia lapsille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

16.19 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Orpo, olette nyt kolmen vuoden ajan perustellut suuria leikkauksia ihmisten toimeentuloon ja palveluihin sillä, että julkista taloutta on välttämätöntä sopeuttaa. No, nyt olemme viime viikkoina saaneet valtiovarainministeriöltä arvioita, että tavoittelemanne kymmenen miljardin sijaan olette saavuttamassa alle kolme miljardia tästä tavoitteesta [Eduskunnasta: Miten tämä liittyy asiaan?] ja toisaalta alle viidenneksen 100 000 työpaikan tavoitteesta. Silti näillä leikkauksilla on heikennetty ihmisten asemaa rajusti. Yhden henkilön tai perheen toimeentulo saattaa pienentyä jopa sadoilla euroilla kuukaudessa. [Jani Mäkelän välihuuto]

Arvoisa pääministeri, leikkauspolitiikan vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin on tutkittu paljon, ja siitä on paljon tutkimustietoa. Viime vuonna alle kolmevuotiaiden lasten huostaanotot kasvoivat yhdeksän prosenttia, ja kuten olemme kuulleet, lähisuhdeväkivallan uhrien määrä kasvoi 20 prosenttia. Nämä vaikutukset ovat dramaattisia. Pääministeri Orpo, näettekö, että kasautuvilla leikkauksilla ihmisten

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

toimeentuloon ja laajenevalla työttömyydellä on vaikutusta ihmisten hyvinvointiin ja se purkautuu myös tällä tavalla? [Juho Eerolan välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.21 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin lyhyt täsmennys: Siis hallitus on päättänyt kymmenen miljardin sopeutustoimista. Ja pitää erottaa brutto ja netto. Meillä on samaan aikaan ennustettua nopeammin jouduttu lisäämään valtavasti rahaa puolustukseen, mistä olemme kaikki samaa mieltä. Me ollaan jouduttu lisäämään miljardeja hyvinvointialueille soterahoitukseen — olemme samaa mieltä — ja sitten meillä on kasvavat korkomenot. Tämä selittää tämän bruton ja neton välisen eron, mutta kymmenen miljardin toimet on tehty.

No, näitä on tehty siksi, että julkinen talous on päässyt ja päästetty niin huonoon kuntoon, ja seuraavatkin hallitukset, riippumatta väristä, [Suna Kymäläisen välihuuto] — riippumatta väristä — joutuvat jatkamaan sopeutuslinjalla, miljardi-, jopa kymmenen miljardin tasolla.

No, kaiken säästämisen keskellä me ollaan pyritty näitä kuitenkin tekemään niin, että vaikka sosiaaliturvaakin on heikennetty, niin perustoimeentulosta on pyritty pitämään mahdollisimman hyvää huolta. Näitä leikkauksia viimesijaisista etuuksista on kohdistettu ennen kaikkea aktiivi-iässä oleville työkäisille, työkykyisille, ja nyt kun me nähdään, että talous on vihdoinkin lähtenyt kasvuun, [Puhemies koputtaa] niin me toivotaan, että mahdollisimman moni perheenisä ja -äitikin saisi töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

16.22 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi keskeinen ratkaisu digitaaliseen ja sukupuolittuneeseen väkivaltaan on koulutus. Naisiin kohdistuvan väkivallan, lähisuhdeväkivallan ja digitaalisen väkivallan tunnistaminen ja niihin puuttuminen on sisällytettävä sosiaali- ja terveysalan, oikeustieteen ja poliisin koulutukseen, sillä naisiin kohdistuva väkivalta ei ole yksityisasia vaan vakava yhteiskunnallinen ongelma. Asenteet tai tiedon puute eivät saa estää uhrien oikeusturvan toteutumista. Arvoisa hallitus, oletteko te valmiita panostamaan erityisesti naisten suojelemiseen vahvistamalla koulutuksen rahoitusta ja resursseja verkkoväkivallan ja sukupuolittuneen väkivallan tunnistamiseksi ja siihen puuttumiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.23 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on ollut äärettömän tärkeätä keskustelua, mutta katsoin otteita tästä tuoreesta Tilastokeskuksen tutkimuksesta, ja haluaisin nostaa nyt semmoisen asian esille kaikille kansalaisille, että täällä on tyttöuhrien ja poikauhrien määrä ollut kasvussa. Eli kysymys on pienistä lapsista, ja poikien osuus uhreista on tyypillisesti suurin kaikkein nuorimpien lasten joukossa. Tämä on todella hälyttävää. Me puhutaan nyt pelkästään naisista ja miehistä, mutta minä nostan nyt tähän sen, että lapsia Suomessa ei lyödä.

Sitten täältä ilmenee myöskin, että ulkomaalaistaustaisten osuus perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista oli selvästi suurempi kuin heidän osuutensa Suomen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

väestöstä — tämä on suoraa sitaattia Tilastokeskuksen tilastoista. Tämän takia me ollaan puututtu myös kunniaväkivaltaan aikuisten osalta ja siihen, että naiset saavat Suomessa tietoisuutta, että lapsia ei täällä pahoinpidellä. Tämä on erittäin huolestuttavaa, ja meidän täytyy yhdessä viedä viestiä. Jos meillä poikia ja tyttöjä pahoinpidellään — ja tässä isossa ryhmässä on ollut siinä kasvua — niin se on todella huolestuttavaa. [Laura Huhtasaari: Paras puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.24 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt tosiaan on niin, että lähisuhdeväkivallan uhrimäärä on noussut Suomessa kaikkien aikojen korkeimmaksi. Jos jokin muu turvallisuushuuhka kasvaisi 20 prosenttia vuodessa, hallitus kutsuisi mahdollisesti koolle kriisipalaverin välittömästi. Lähisuhdeväkivaltaa on käsiteltävä samalla vakavuudella, kansallisena turvallisuuskysymyksenä. Suomi on sitoutunut Istanbulin sopimukseen, joka velvoittaa meitä ehkäisemään naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja rankaisemaan siitä asianmukaisesti. Se vaatii resursseja, koulutusta ja pitkäjänteistä työtä. Hallitus on hienosti tehnyt täsmätoimia tämän hallituskauden osalta. Esimerkiksi tämä lähisuhdeväkivallan sovittelun piiristä poistaminen on yksi esimerkki sellaisesta. Mutta nyt kun on tiedossa, että lähisuhdeväkivalta on lisääntynyt merkittävästi, niin pitää tehdä kovemmin töitä tämän asian eteen. Olisinkin kysynyt, arvoisa pääministeri, miten käytätte tämän viimeisen vuoden niin, että tämä luku lähtee laskuun. Mitkä ovat konkreettiset toimet mitä tulette tekemään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.25 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Ensin täytyy sanoa, että jos jossakin asiassa, niin tässä hallitus on tehnyt todella paljon konkreettisia toimia ja tulee vielä tekemään. Tosiaan on tämä sovittelun lopettaminen näissä parisuhdeväkivalta-asioissa, suojellaan lähisuhdeväkivallan uhreja, torjutaan perhe- ja parisuhdeväkivaltaa paremmalla yhteistyöllä viranomaisten välillä, turvakotien palveluiden saatavuus, kulttuuriin liittyvien väkivallan muotojen torjuminen ja niin edelleen. Selvityksessä on tämä lapsirauharikos, pakottavan kontrollin kriminalisointi. Me viemme nämä kaikki eteenpäin. Me viedään nämä kaikki eteenpäin.

Mielestäni ei ole nyt ihan totta se, että me jollain tavalla emme ottaisi tätä vakavasti. Voin kertoa, että kyllä otetaan. Tämä tuntuu niin pahalta, ja kun me ollaan keskusteluja käyty ja me ollaan käyty tätä asiaa läpi, niin koko hallitus jakaa tämän, ja uskon, että me kaikki jaamme tämän. Ei tässä nyt ole hallitus—oppositio-rajoja, eikä saa olla. Meillä on yhteinen suomalainen ongelma ja häpeätahra. Me teemme kaikkemme [Puhemies koputtaa] ja otamme esityksiä vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.27 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nämä naisiin ja erityisesti lapsiin kohdistuvat väkivallanteot ovat yksinkertaisesti häpeällisiä meille täällä Suomessa, ja erityisesti meidän miesten täytyy nämä teot kyllä tuomita erityisen jyrkästi.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Tässä on keskusteltu myös tästä verkossa tapahtuvasta häirinnästä, joka on, niin kuin me kaikki varmasti tässä salissa myös tiedämme, lisääntynyt ihan valtavasti. Tähän voisi olla myöskin keinoja. Olen tehnyt toimenpideohjeita siitä, ja kiitos siitä, että aika moni on sen tässä salissa myöskin allekirjoittanut. Meillä on tulossa sähköinen henkilöllisyystodistus, jota voisi käyttää näiden sosiaalisen median alustojen kirjautumisessa, ja näin me pystyttäisiin todentamaan se, keitä siellä verkossa liikkuu. Me voisimme myöskin rajoittaa sitä, miten paljon on esimerkiksi valetilejä tällä hetkellä, koska valetilien kautta tätä häirintää, väärää tietoa, deepfakea ynnä muuta levitetään ihan valtavasti. Voisiko tässä olla sellainen keino? Tämä on EU-tason säätelyä, eli EU:sta on tulossa tämä sähköinen henkilöllisyystodistus. Voisiko hallitus ajatella, että tätä asiaa voitaisiin edistää, [Puhemies koputtaa] että nämä somejätit saataisiin kerralla kuriin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.28 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn edellisiin kiitoksiin siitä, että tämä tärkeä ja vakava aihe nostetaan esiin. Tämä on tässä yhteiskunnassa meidän yhteinen haaste, jolle pitää olla nollatoleranssi.

Nostitte esiin tämän sähköisen identiteetin. Kyllä, me olemme kehittämässä tätä digitaalista lompakkoa ja sähköistä tunnistautumista, ja tämä on hyvä ajatus siitä, että me voisimme sitä hyödyntää myöskin tällaisten ilmiöitten torjunnassa.

Samalla nostaisin esiin myöskin sitä, että koko tämän väkivallan kanssa ja näiden uhkatilanteitten tunnistamisessa meidän kuntien ja hyvinvointialueitten roolit ovat tärkeitä. Varhaiskasvatuksessa kohdataan lapset joka päivä. Siellä myöskin nähdään tällaisia hiljaisia signaaleja, ja on tärkeitä, että siellä tehdään yhteistyötä esimerkiksi hyvinvointialueitten, lastensuojelun ja neuvoloitten kanssa ja näissä palveluissa, joissa me kohdataan, tai vastaavasti koulussa koulukuraattorit, terveydenhoito ja sitten vaikkapa lastensuojelu tuolla puolella ja poliisin kanssa yhteistyö. Nämä ovat niitä keinoja. Kuka aikuinen meillä kohtaakin tällaisen tilanteen esimerkiksi lasten elämässä, meidän velvollisuutemme on siihen puuttua. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.29 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on aivan liian yleinen ilmiö yhteiskunnassamme. Asian korjaaminen vaatii monenlaisia toimia ja yhteiskunnallista ymmärrystä.

Yksi tekijä, jolla on yhteys esimerkiksi lähisuhdeväkivaltaan, on poikien ja nuorten miesten väkivaltainen käyttäytyminen. Sen taustalla voi vaikuttaa muun muassa mielenterveyden ongelmia, yksinäisyyttä, syrjäytymistä, avun hakemisen vaikeutta sekä sellaista maskuliinisuuskulttuuria, jossa kovuutta ihannoidaan ja haavoittuvuuden näyttämistä pidetään heikkona. Väkivalta on kuitenkin aina tekijänsä vastuulla ja aiheuttaa pitkäkestoista turvattomuutta, traumaa ja inhimillistä kärsimystä.

Hyvä hallitus, miten te aiotte vähentää poikien ja nuorten miesten väkivaltaista käyttäytymistä ja ehkäistä sitä kautta niin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa kuin väkivaltarikollisuutta laajemminkin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

16.30 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin ajankohtaista ja puhuttavaa myös siinä mielessä, että tämä on myös meidän pohjoismaisessa tasa-arvoyhteistyössämme erittäin vahvasti noussut teema. Nimenomaan poikien syrjäytyminen ja poikiin liittyvät tasa-arvohaasteet ja ongelmat on nostettu vahvasti tasa-arvopoliittikan agendalle, ja tunnustetaan myöskin siellä riskiä, että tietyssä mielessä pojat ja nuoret miehet ovat myöskin väkivallan uhreina haavoittuva ryhmä. Myös siinä mielessä meidän on tärkeää tunnustaa sukupuolittunutta väkivaltaa, siis naiset väkivallan uhreina mutta myös miehet ja pojat ja sitten tekijöinä myös. Näihin kaikkiin ketjuihin pitää päästä kiinni, eli mitkä ne taustasyynä ja tekijät ovat.

Tällä hetkellä erittäin paljon nousee esiin nimenomaan verkossa leviävä sisältö, joka hyvinkin nuorille lapsille ja nuorille tuottaa väkivaltaista sisältöä. Sitä myöskin kuvataan liveinä, yllytetään kuvaamaan uhrien potkimista ja tämäntyyppistä väkivaltakulttuuria, mikä leviää sitten myöskin esimerkiksi pelien kautta lasten ja nuorten maailmaan. [Puhemies koputtaa]

Meidän pitää niihin juurisyihin päästä tarkemmin kiinni. Siksi poikien ja miesten nostaminen tähän [Puhemies koputtaa] sekä uhreina että tekijöinä on todella tärkeää, jotta voidaan ehkäistä väkivaltaa, jota haluamme tietysti ensisijaisesti nyt tässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

16.32 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisella on oikeus omaan kehoonsa ja koskemattomuuteensa, myös digitaalisessa ympäristössä. Digitaalinen väkivalta on uusi muoto vanhalle ongelmalle, missä naisten ja tyttöjen kehoja käytetään ilman lupaa ja ilman seurauksia. Tarvitaan vahvempia keinoja, jotta digitaalisen seksuaaliväkivallan kiihtyvä kehitys saadaan katkaistua ja deepfake-kuvien tekijät vastuuseen ja uhrit saavat oikeutta ilman kohtuuttomia prosesseja. Viranomaisten resursseja ja osaamista on vahvistettava digitaalisesta väkivallasta ja sen sukupuolittuneisuudesta. Tarvitaan loppu sosiaalisessa mediassa leviävälle naisvihalle.

Arvoisa hallitus! Teknologian kehitys ei saa tapahtua ihmisoikeuksien kustannuksella. Kysyn vielä oikeusministeriltä: miten aiotte torpata tämän viheliään digitaalisen väkivallan ilmiön, ja lupaatteko lakiesityksiä vielä tällä kaudella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.33 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kerroin juuri, että esimerkiksi naisiin kohdistuvan väkivallan direktiivin hallituksen esitys lähti juuri lausunnoille, ja siellä on esityksiä tähän, eli esimerkiksi se esitys on tulossa.

Jos meillä vain olisi tällainen taikasauva tästä, että tämä viha loppuu tuolla sosiaalisessa mediassa, niin minä käyttäisin sitä nyt — se on loppu — mutta kun se ei ole ihan näin yksinkertaista. Kuten tuotiin esille, siellä on paljon ihmisiä, jotka ovat anonyymejä. Vaikka meillä olisi pykälät — meillä onkin tällä hetkellä pykälä: kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen — niin miten sinä löydät sen henkilön ja missä hän ylipäätään asuu, asuuko hän maapallon toisella puolella, ja näin pois päin? Se on se haaste. Voi olla, että tulevaisuudessa on näin, että sosiaalisessa mediassa tulee olla omalla nimellä. Kyllä minulla on pokkaa sanoa mielipiteeni

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

naamatusten, mutta onko sinulla sitten pokkaa sanoa se sieltä anonyymisti — tämä on yleinen keskustelu. Me ollaan laitettu tässä vaikeassa tilanteessa, kun me nostettiin rikosuhrimaksuja, tällekin vuodelle 700 000 euroa lisää Rikosuhripäivystykseen ja Nollalinjaan. Siellä on paljon matalan kynnyksen palveluita, ja sekin on erittäin hyvä asia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys ennallistamissuunnitelman valmistelusta (Eerikki Viljanen kesk)

Suullinen kysymys SKT 104/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Kansallisella ennallistamissuunnitelmalla tulee olemaan kymmenien miljardien vaikutukset maankäyttöön, maa- ja metsätalouteen, julkiseen talouteen tässä maassa. [Sanna Antikainen: Miksi edistitte sitä viime kaudella?] Tästä huolimatta hallituspuolueet ovat nyt estämässä eduskunnan osallistumisen suunnitelman valmisteluun, käsittelyyn ja hyväksymiseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Keskustan idea!] Valta suunnitelman valmisteluun ja EU-komissiolle toimittamiseen ollaan keskittämässä valtioneuvostolle ja etenkin ympäristöministeriölle. Kysynkin arvoisalta pääministeriltä: pidättekö todella hyväksyttävänä sitä, että kymmenien miljardien vaikutukset omaava ja tuottava suunnitelma voidaan valmistella ja saattaa voimaan ilman, että eduskunta pääsee sitä käsittelemään ennen sen voimaan saattamista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.35 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeri ja ympäristöministeri voivat omalta osaltaan täydentää, mutta EU-politiikasta vastaavana en ihan tunnista tätä murhetta nyt, mikä tässä on. Meillä on normaali valtioneuvoston valmistelu käynnissä EU-lainsäädäntöön ja sen toimeenpanoon liittyen, ja siitä tullaan normaaliin tapaan käymään keskustelu eduskunnan kanssa ja informoimaan eduskuntaa ja sen valiokuntia. Eli minusta prosessihuolta tässä ei ole.

Sinänsä asia on erittäin suuri, koska EU:n hyväksymä ennallistamisohjelma on Suomelle äärettömän kallis, ja me pyrimme löytämään siihen järkevän ratkaisun sekä luontoarvojen että metsänomistajien ja suomalaisen metsien käytön näkökulmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vielä vastauspuheenvuoro, ympäristöministeri Multala, olkaa hyvä.

16.36 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten varmaan kysyjä hyvin tietää, niin täällä eduskunnassa on tällä hetkellä käsiteltävänä nimenomaisesti tämä laki, jonka avulla tätä prosessia

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

ennallistamissuunnitelman valmisteluun ohjataan, ja eduskunnan käsissä on nyt myös se, millä tavalla se lopputulos tulee menemään.

Kuten varmasti tiedätte ja hallitus on aiemminkin kertonut ja olen myöskin täältä sen kertonut, meidän tavoitteenamme on se, että jatkossakin tämä ennallistaminen tai luonnonhoitotyö yksityisillä mailla tapahtuu vapaaehtoisin toimin. Tämä itse suunnitelma on ennallistamisasetuksen mukaisesti toimitettava lopullisesti vasta tulevan hallituksen aikana komissiolle, mutta senkin tekemiseen varmasti myös parlamentaarisesti päästään osallistumaan.

Siitä, kuinka sitä sitten toimeenpannaan, jokainen hallitus vuorollaan päättää aina esimerkiksi budjetissa määriteltävillä määrärahoilla, kuinka paljon näihin vapaaehtoisesti tehtäviin, yksityismaillakin tapahtuviin toimiin sitten on kulloinkin osoitettavissa rahoitusta.

Korostan, että nyt olemme vasta tekemässä ja valmistelemassa luonnosta, joka aikanaan tulee lausunnoille [Puhemies koputtaa] myös laajemman porukan arvioitavaksi kuin tämän salin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.38 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nythän on kysymys siitä, että kun hallitus tätä asiaa valmistelee, niin on aivan välttämätöntä, kun näin valtava määrä ministereitä on paikalla, että jokainen teistä pitää huolen siitä, että nämä kaikki esitykset tulevat perustuslakivaliokuntaan lausunnolle. Perustuslakivaliokunta antoi eilen lausunnon, jossa nimenomaan sanotaan, että pitää kunnioittaa omaisuudensuojaa ja että kaikista asioista pitää kuulla eduskuntaa, koska se koskee meidän omaisuudensuojaa ja täysivaltaisuutta ja sitten sitä, että suomalainen metsäomaisuus kuuluu suomalaisten käsittelyyn. Sitä ei voida tällä keinoin siirtää Euroopan unionin komission haltuun. Tämä pitää pitää kirkkaana mielessä. Siksi toivonkin ministereiltä, kun te jokainen omalla sektorillanne teette tämän eteen töitä, että te kaikki sitten pidätte tämän mielessä, kun nämä esitykset, olkoot mitä tahansa, tuodaan aina viime hetkellä eduskuntaan näin juhlapäivien alla tai loman alla, esimerkiksi joulun alla tai juhannuksen alla, ja on kiire: ei ihmisten oikeuksia voi tällä keinoin polkea. Kysynkin teiltä, arvoisa pääministeri: katsotteko te sen tarkasti hallituksessanne, että tämä kiire ei ole esteenä — kun suomalaisten oikeuksia loukataan näin pahasti, että omaisuuteen käydään kiinni?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ympäristöministeri Multala, olkaa hyvä.

16.39 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen työssäni pyrkinyt aina noudattamaan eduskunnan toivomia aikatauluja, niin myös tämän osalta, ja olen tietoinen, että perustuslakivaliokunta on myös tästä lakiesityksestä antanut lausuntonsa, ja on aivan selvää, että me meidän ministeriöissämme, joissa saan toimia kahdessa, totta kai niitä perustuslakivaliokunnan huomioita noudatamme. Se on aivan selvä asia. Omaisuudensuoja on tälle hallitukselle erittäin tärkeä kysymys, ja me haluamme siitä ehdottomasti pitää kiinni ja totta kai myöskin tämän lakiesityksen osalta, joka koskee kahta asiaa: paitsi tämän ennallistamissuunnitelman prosessista päättämistä, niin ennen kaikkea luonnonarvomarkkinoita, joita tämän

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

lakiesityksen avulla pyritään tähän maahan myöskin luomaan, koska sen avulla voimme myös saada yksityistä rahoitusta luonnonhoitotyöhön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.40 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonnon monimuotoisuushan on meille elintärkeä asia, elinehto, ja siksi tämä ennallistamisasetus on ihan tärkeä asia sinänsä, mutta me kysymmekin täällä keskustassa, kuka tästä suunnitelman sisällöstä pääsee päättämään, ja nyt juuri kuulimme kaksi eri näkökulmaa. Eli pääministerillä oli näkemys, että kyllä me täällä eduskunnassa siitä sisällöstä pääsemme päättämään, mutta jos ymmärsin oikein, niin ministeri Multalalla oli erilainen näkemys. Itse asiassa tämä hallituksen esitys siitä ennallistamissuunnitelman prosessista on nimenomaan se, että se suunnitelma ei tule tänne eduskuntaan vaan valtioneuvosto itse päättää siitä sisällöstä lopullisesti. Me keskustassa toki näemme, että kansanvallan kannalta olisi äärimmäisen tärkeää tästä 10—30 miljardin euron kokonaisuudesta saada täällä eduskunnassa myös päättää. Kysynkin: olisiko mahdollista muuttaa tätä prosessia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ympäristöministeri Multala, olkaa hyvä.

16.41 **Ympäristö- ja ilmastonministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän vielä selvittää: jokainen eduskunta, joka täällä tulee istumaan siihen asti, kun ennallistamisasetuksen velvoite sinne vuoteen 2050 asti... On ensinnäkin hyvä ymmärtää, että tämä ennallistamisasetuksen ikään kuin toimeenpano-aika on erittäin pitkäaikainen. Sen vuoksi tehdään myös päivityksiä useaan otteeseen siihen ennallistamissuunnitelmaan. Nyt se ehdotettu prosessi sen suunnitelman osalta on todellakin se, [Antti Kurvinen: Kuka ne tekee ne päivitykset?] että ensin se lähtee nyt lausunnoille — tässä jossain vaiheessa, kun saamme sen siihen vaiheeseen. Sen jälkeen sen luonnoksen lähettämistä komissiolle päättää valtioneuvosto tämän lakiesityksen mukaan, mutta se on todellakin eduskunnan käsissä täällä. Ja sitten ensimmäisestä ennallistamissuunnitelmasta tulee päättämään vasta seuraava valtioneuvosto. [Antti Kurvinen: Valtioneuvosto, ei eduskunta! Miksi ei eduskunta?]

Se, millä tavalla eduskunta pääsee mukaan tähän työhön [Hälinää — Puhemies koputtaa] — ennen kaikkea, kun tulee kysymys resursseista — on jokaisen budjetin päättämisen tai lisätalousarvion päättämisen muodossa, sillä se rahoitus, mitä valtio esimerkiksi tällä hetkelläkin laittaa ennallistamistoimiin, kuten vaikka luonnon monimuotoisuustyöhön metsissä, vesistöissä, [Puhemies koputtaa] kosteikoissa ja niin edelleen, on jo nytkin meidän valtion budjetissa olevaa rahaa. Tämä prosessi ei tule muuttumaan mihinkään. Eli budjettisuvereniteetti [Puhemies koputtaa] tulee edelleenkin säilymään eduskunnalla täysin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.42 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on tosiaan valiokuntakäsittelyssä, ja kyllähän se aika selkeästi siellä todetaan, että suunnitelma ei tule tänne eduskunnan käsittelyyn. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Sitten kun tulee lainsäädäntöä, niin sitten käsitellään, mutta suunnitelma on jo tehty, ja sillä suunnitelmalla mennään.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Aamulla oli mahdollisuus ympäristö- ja maa- ja metsätalousvaliokunnalla kuulla [Hälinää — Puhemies koputtaa] tästä suunnitelman vaiheesta, mikä on menossa. Siellä oli myös itäiseen Suomeen tarjolla jotakin, ja se oli ennallistamista maanpuolustuksellisiin perusteisiin. Sinänsä varmaan tietysti ihan hyvä asia, mutta kun tästä rahoituksestakin vielä puhutaan, niin jos meillä ei ole ykkösmiljoonia tarjolla edes Metkaan tai näihin vapaaehtoiisiin suojeleuhjelmiin, niin mistä löytyvät nämä kymmenet miljardit? Ja nyt sellainen kysymys pääministerille, että kun tämä hallituksen itäisen Suomen ohjelma nyt näyttää kutistuvan lähinnä tämän itäisen Suomen ennallistamiseksi, niin millä... [Vilhelm Junnilan välihuuto] — Pyydän käyttämään puheenvuoroja, jos on jotain sanottavaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Välihuudot on sallittuja!] — Voitaisiinko edes siitä keskustella täällä salissa, vaikka muuten tämä ei tule tänne saliin keskusteluun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ympäristöministeri Multala, olkaa hyvä.

16.44 Ympäristö- ja ilmastonministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä voidaan ja kyllä tullaan keskustelemaan. Se on aivan selvää, että jokaista budjettia, jonka kulloinenkin hallitus, valtioneuvosto, tuo tähän saliin, eduskunta käsittelee. Näin tulee olemaan myös jatkossa, ja tällä lakiesityksellä, joka koskee ennallistamissuunnitelmapirosessia, tätä ei muuteta. Se on aivan päivänselvää, että näin tulee olemaan.

Sen totean myöskin, että tämä ennallistamisasetushan oli viime hallituskauden aikana tuolla EU:ssa päätettävänä. Muistelen, että silloin keskusta oli hallituksessa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja pääsitte silloin vaikuttamaan siihen, millä tavalla Suomi tähän suhtautui. No, tällä hallituskaudella lopullisesti sitten ennallistamisasetus astuu voimaan, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kepu petti!] koska riittävä määränemmistö jäsenmaista sitä kannatti, vaikka Suomi sitä vastustikin. Yksi keskeinen syy siihen on se, että vaikka me haluamme luonnon monimuotoisuutta edistää valtavasti tässä maassa ja se on hallitusohjelmassakin tavoitteena, niin on arvioitu, että ennallistamisasetuksen aiheuttamat kustannukset Suomelle ovat valtavat. Sen vuoksi me nyt edelleen koko ajan vaikutammekin EU-tasolla siihen, että näitä kustannuksia voitaisiin hillitä, [Puhemies koputtaa] ja pyrimme myös vaikuttamaan siihen, että hallinnollista taakkaa tulee mahdollisimman vähän. [Juho Eerola: Tässä tapauksessa tyhjä paperi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.45 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on käynyt ilmeisesti sillä tavalla, että vahinko on käynyt, [Perussuomalaisten ryhmästä: Vahinko kävi!] sillä ympäristöministeri Multala ei ole informoinut pääministeriä, sillä, herra pääministeri, teidän hallituksenne on tuonut tähän taloon esityksen, jolla tämä miljardiluokan, jättimäinen, tämän vaalikauden kallein asia on siirretty pois eduskunnan toimivallasta [Perussuomalaisten ryhmästä: Teidän esitys! — Vilhelm Junnila: Keskustan kättilöimä!] ympäristöministeriön toimivaltaan ja EU-komission toimivaltaan.

Teidän hallitus, pääministeri Orpo, on tuonut tänne taloon esityksen, jota nyt runtataan ympäristövaliokunnassa läpi perussuomalaisten tuella, että ei tule eduskuntaan Suomen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

ennallistamissuunnitelmaa, suunnitelmaa, joka päättää Suomen peltojen tulevaisuudesta, [Juho Eerola: Suunnitelma, jonka te teitte!] Suomen metsien tulevaisuudesta, suomalaisen metsäteollisuuden tulevaisuudesta, vesistöjen tulevaisuudesta. Meidän perustuslakimme sanoo, että ihmisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista tulee säätää lailla, ja omaisuudensuojaa suojaa meidän perustuslakimme 15 §.

Herra pääministeri, miksi teidän hallituksenne, kokoomusjohtoinen hallitus, haluaa viedä nämä asiat — omaisuudensuojan, Suomen maankäytön asioista päättämisen — komissiolle ja ympäristöministeriölle pois eduskunnasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.46 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ennallistamisasetus kuuluu kahden artiklan kohdalta maa- ja metsätalousministeriön toimialaan, ja siksi pyysin puheenvuoroa ja myös sen takia, että kuulostaa todellakin törkeältä käsienspesulta [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] nyt tämä edustajan esittämä kysymys, kuinka tämä hallitus on tuonut tämän. Teidän ollessa hallituksessa te päätitte ennallistamisasetuksesta. [Välihuutoja] Ennallistamisasetus päätettiin teidän vahtivuorollanne, itse asiassa teidän ollessanne maa- ja metsätalousministeri. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Eli siinä mielessä voi sanoa, että yksi Suomen historian kalleimpia esityksiä, mikä EU-taholta on tulossa, on kättilöity silloin, kun keskusta on ollut hallituksessa ja vielä maa- ja metsätalousministeriön vastuullisella paikalla. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kalliiksi tuli!]

Mutta nyt on meidän yhteinen tehtävämme, kaikkien puolueitten yhteinen tehtävä, tehdä tämä kansallinen toimintasuunnitelma sellaiseksi, että vuoteen 2050 mennessä varmasti kaikki puolueet kerkeävät omalta osaltaan olemaan vastuussa siitä, että nämä kustannukset olisivat kohtuullisia, jotta me suomalaisessa yhteiskunnassa pystyisimme osoittamaan [Puhemies koputtaa] luonnon monimuotoisuuden hoitamiseen rahoitusta mutta samalla [Puhemies koputtaa] tiukasti pitäen kiinni kansantalouden pärjäämisestä, metsäteollisuuden pärjäämisestä, [Puhemies koputtaa] maa- ja metsätalouden pärjäämisestä. Nämä ovat keskeisiä tavoitteita tälle hallitukselle. [Mauri Peltokangas: Erinomainen vastaus ministeriltä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. Nyt minuutti on käytetty korkojen kera.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys työttömyysturvan työssäoloehdon pidentämisestä (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 105/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Keskustelu

16.48 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Hallituksen lupaus sadastatuhannesta uudesta työpaikasta ei ole toteutunut, vaan työllisyys on heikentynyt koko vaalikauden ajan ja työttömyys on noussut Euroopan ennätystasolle. Hallituksen työllisyyspolitiikka on perustunut ajatukseen siitä, että sosiaaliturvan leikkaaminen vahvistaa suomalaisten työllisyyttä. Jatkuva työntekijöiden aseman heikentäminen ja pienituloisilta leikkaaminen eivät kuitenkaan ole tuoneet Suomeen uutta työtä. Työttömäksi jäävät suomalaiset ovat nyt hätää kärsimässä, kun toimeentuloa on heikennetty lukuisin eri tavoin. Yksi esimerkki tästä on työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen. Esimerkiksi moni opettaja jää nyt kesällä työttömäksi, kun sijaisuus päättyy, eikä alle vuoden mittainen sijaisuus enää oikeuta ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan.

Arvoisa puhemies! Kysynkin hallitukselta: onko oikein, että koko lukuvuoden työskennellyt opettaja jää kesällä ilman työttömyysturvaa ja voi joutua elämään köyhydessä? [Vasemmalta: Hiljaiseksi meni!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.49 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa onneksi nähdään tällä hetkellä merkkejä talouden kasvusta. Sitä on tavoiteltu koko hallituskausi. Sen eteen on tehty valtavasti töitä — isoja työmarkkinauudistuksia, isoja rakenteellisia uudistuksia, joilla pyritään vauhdittamaan kasvua, veroratkaisuja — ja tätä työtä jatketaan eteenpäin. Meidän ainoa tavoite siinä on huolehtia hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta, näistä palveluista, ja ihmisten työllistymisestä, koska me uskomme, että työn linjalla — sillä, että saamme työpaikkoja syntymään tähän maahan, että täällä kannattaa työllistää ihmisiä — poistetaan köyhyyttä ja semmoista haavoittuvuutta, näköalattomuutta, kaikkein parhaiten, myös lapsiperheköyhyyttä. [Suna Kymäläinen: Se on lisääntynyt teidän toimestanne!] Tätä työtä teemme.

Onneksi nyt näyttää hivenen paremmalta taloudessa, ja STM:n viimeisimmän ennusteen mukaan näyttää siltä, että on mahdollista, että kesän aikana pitkäaikaistyöttömyys saadaan pikkuhiljaa vähenevälle uralle. Työministeri voi tarkentaa tästä eteenpäin, mutta hänellä on keinovalikoimaa laajasti. Tänäkin on tehty päätöksiä muun muassa Päijät-Hämeen alueelle, Lahteen, siitä, millaisilla keinoilla tuetaan näitä haastavassa tilanteessa olevia alueita, jotta ihmiset löytävät työtä ja saadaan sitä kautta tilanne valoisammaksi. Näillä rakenne... [Puhemies koputtaa]

Jatkamme mielellämme tästä aiheesta keskustelua, mutta haluan myös sanoa sen toivon viestin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys nuorten tulevaisuususkon vahvistamisesta (Marko Kilpi kok)

Suullinen kysymys SKT 106/2026 vp

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 **Marko Kilpi kok:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Suomi on pitkään elänyt ajassa, jossa liian moni nuori on nähnyt ympärillään enemmän huolia kuin mahdollisuuksia. Me haluamme kääntää Suomen suunnan, ja nyt niitä tuloksia alkaa näkyä. Talous kasvaa. Suomi oli alkuvuonna Euroopan nopeimmin kasvava talous, ja työllisyysnäkömätkin ovat vahvistumassa. Kyllä näin on.

Me haluamme rakentaa Suomea, jossa tuleville sukupolville avautuisi enemmän mahdollisuuksia kuin edellisillä. Me haluamme katkaista kehityksen, jossa kokonainen sukupolvi ei ole vielä saanut kokea kasvun, luottamuksen ja eteenpäin menemisen aikaa. Mutta tulevaisuudenusko ei synny pelkästään kasvuluvuista. Se syntyy siitä, että nuoret voivat uskoa, että omalla työllä, osaamisella ja unelmilla voi rakentaa itselleen hyvän tulevaisuuden. Siksi kysynkin nuorisoministeri Poutalalta: mitä toimia hallitus tekee nuorten tulevaisuudenuskon vahvistamiseksi, jotta yhä useampi nuori voisi katsoa huomiseen luottavaisesti [Puhemies koputtaa] ja nähdä Suomessa mahdollisuuksien eikä rajoitusten maan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nuorisoministeri Poutala, olkaa hyvä.

16.52 **Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala** (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin tärkeän kysymyksen nostamisesta. Meillähan selvityksen mukaan on kolme isointa asiaa, mitkä heikentävät nuorten tulevaisuususkkoa. Ensimmäinen on globaali turvallisuustilanne, sen jälkeen on opintopaikkojen haasteellisuus tai se, että niitä ei meinata saada riittävästi, ja sen jälkeen on työpaikan löytyminen.

No, globaalissa asiassa me ollaan aika pieni kansa. Onneksi meillä on erittäin hyvä ja verkostoitunut presidentti, joka hoitaa tätä mallikkaasti EU-tasolla. Petteri Orpon johdolla tehdään työtä koko ajan tämän asian eteen.

Toinen asia ovat nämä opintopaikat. Tällä hallituskaudellahan ollaan lisätty muun muassa nimenomaan näitä aloituspaikkoja kouluihin, ja sen jälkeen nyt ihan viimeisimmäksi vielä 30 opintopistettä pystyy avoimessa yliopistossa opiskelemaan, jos ei saa sitä opintopaikkaa. Eli tämäkin on hyvässä mallissa.

Kolmantena asiana on vielä tämä työllisyystilanne, mistä tässä lyhyesti jo puhuttiin. Tähän nyt varsinkin nuorten kohdalla on tämä kesätyöseteli, mihin on lisätty rahoitusta, ja pyritään mahdollistamaan, että yhä useammalla on siihen mahdollisuus. Sen lisäksi sitten kesätyöpaikkoja ihan esimerkiksi urheiluseuroihin ollaan seuratuikiuudistuksella pyritty lisäämään, ja tänä kesänä 1 250 uutta nuorta saa sitä kautta kesätyöpaikan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

2.5. Suullinen kysymys tulevasta hallituksen esityksistä (Jani Mäkelä ps)

Suullinen kysymys SKT 107/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.53 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Eduskunta on päättänyt kevätkaudella lukuisista perussuomalaisten pitkään peräänkuuluttamista uudistuksista. Maahanmuuton puolella on tehostettu palautuksia, otettu käyttöön kansalaisuuskoe ja kiristetty työperäisen hyväksikäytön rangaistuksia. Kotouttamisen velvoittavuutta on lisätty ja maahanmuuttajien sosiaaliturvan eriyttävä esitys saatu eduskuntaan.

Uudistuksiin kuuluu myös nuorisorangaistuksen käytön tehostaminen ja lastensuojelulain uudistus. Maanviljelijöiden asema paranee uuden elintarvikemarkkinalain myötä, ja valkoposkikihanhien aiheuttamiin tuhoihin puututaan viimeinkin. Lisäksi Bernerin taksiuudistusta on korjattu uudella taksilailla.

Eikä tässä ole vielä läheskään kaikki. Kasvua ollaan todellakin saamassa käyntiin. Kysynkin pääministeriltä: millaisia uusia hyviä lainsäädäntömuutoksia hallitus vielä tuo eduskuntaan syyskaudella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.54 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen kysymys. Siinä tuli hyvää listaa. [Juho Eerola: Positiivista viestiä!] Siis hallitus on todellakin tehnyt kevätkauden todella paljon töitä, ja kehysriihessä päätettiin vielä merkittävistä asioista, jotka tuodaan tänne, kuten esimerkiksi tämä yrittäjien eläkejärjestelmän, YELin, uudistus — erittäin tärkeä pienille yrityksille. Haluaisin myöskin nostaa tämän 30 opintopisteen setelin niille nuorille, jotka nyt valmistuvat eivätkä saa opiskelupaikkaa — aivan erinomainen asia.

Sitten vielä yksi, mihin kiinnitän huomiota: Täälläkin on paljon puhuttu yritysten rahoitusten saannista. Tänään Finnvera on tehnyt päätöksen hallituksen kannustuksella, että se miljardilla osallistuu suomalaisten pk-yritysten, keskisuurten yritysten ja suuryritysten rahoitukseen, täydennetään sitä rahoitusta. [Arto Satonen: Oikein!] Nyt kun kasvu on lähtenyt käyntiin, niin tämä rahoituksen saanti on aivan välttämätöntä.

Me ollaan tehty siis todella paljon merkittäviä uudistuksia, lainsäädäntöä niin sosiaali- ja terveyspuolella, [Suna Kymäläinen: Valitettavasti!] opetuksen saralla kuin työllisyydenkin eteen, ja työ jatkuu.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys karhunmetsästyksestä (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 108/2026 vp

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 **Timo Vornanen tv:** Arvoisa puhemies! Itä-Suomen karhukanta on kasvanut erittäin vahvaksi, ja suurpetojen liikkuminen asutuksen läheisyydessä aiheuttaa poliisille ja muille viranomaisille tehtäviä lähes päivittäin. Karhuhavaintojen määrä on lisääntynyt merkittävästi, ja monilla alueilla ihmiset kokevat tilanteen jo aidosti turvallisuutta heikentävänä.

Karhunmetsästys on ollut tärkeä perinteinen osa kannanhoitoa sekä keskeinen keino ehkäistä vahinkoja ja vaaratilanteita. Mikäli ensi syksynä karhunmetsästystä ei voida järjestää, on vaarana tilanteen kärjistyminen erityisesti Itä-Suomessa.

Arvoisa maa- ja metsätalousministeri Essayah, kertoisitteko, mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt varmistukseksi, että karhunmetsästys voidaan toteuttaa ensi elokuussa kestäväällä tavalla ja ihmisten turvallisuus huomioiden? Ja joko voitte antaa suomalaisille metsästäjille sekä Itä-Suomen ihmisille varmuuden siitä, että ensi elokuussa karhunmetsästys jälleen mahdollistuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.57 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Korkein hallinto-oikeus antoi 1. kesäkuuta päätöksen noista viime kesänä hallinto-oikeuden epäämistä karhunmetsästysluvista. Korkein hallinto-oikeus siis kumosi hallinto-oikeuden tekemän päätöksen niitten suhteen. Siinä mielessä meillä on nyt sitten mahdollisuus todellakin avata kannanhoidollinen metsästys välittömästi näillä poikkeusluvilla. Tässä tilanteessa on selvää, että maa- ja metsätalousministeriö ei tule rajoittamaan Riistakeskuksen mahdollisuuksia antaa näitä kannanhoidollisia lupia.

Nyt onkin todella tärkeää, että tässä asiassa edetään mahdollisimman ripeästi. Riistakeskus on antanut jo ohjeistuksen, millä tavalla näitä kannanhoidollisia lupia kannattaa lähteä hakemaan. Tietysti on toivottavaa, että nämä luvat tulisivat jo tuohon juhannukseen mennessä tai heti juhannuksen jälkeiselle päivälle, 22.6., jolloinka sitten pääsemme elokuussa karhunmetsästykseseen. Se on äärimmäisen tärkeää, koska näitä tihentymiä on nytten joka puolella. Siinä mielessä Itä-Suomessa, sillä alueella, on tosi tärkeää, että päästään tämä kannanhoidollinen metsästys saattamaan käyntiin.

Tietenkin tässä voi sanoa, [Puhemies koputtaa] että tämä korkeimman hallinto-oikeuden päätös oli historiallinen tässä suhteessa. Se vahvisti sen, että kannanhoidollista metsästystä tarvitaan karhukannan koossa pitämiseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys kotitalousvähennyksen korottamisesta (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 109/2026 vp

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga. Ledamot Ollikainen, varsågod.

Keskustelu

16.58 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! I dag har vi fått positiva ekonominyheter. Finland har nu den starkaste tillväxten sedan år 2021, alltså på fem år, och det här är mycket välkommet. Hushållen har börjat konsumera och industrin får beställningar.

Vi i SFP har länge talat varmt för hushållsavdraget, som sänker tröskeln för hushållen att köpa mindre tjänster till exempel inom vård- och renoveringsbranschen och därmed stärker efterfrågan. Därför gläds vi över att regeringen i dag har gett ett lagförslag om att höja hushållsavdraget och även värdet för motions- och kulturförmänen.

Arvoisa puhemies! Näemme vihdoinkin merkkejä Suomen talouden piristymisestä, ja se on hyvin tervetullutta. Tarvitsemme talouskasvua, ja talouden pyörät pitää nyt saada kunnolla pyörimään.

Tänään hallitus on antanut lakiesityksen kotitalousvähennyksen sekä liikuntakulttuuriedun arvon korottamisesta. Kotitalousvähennys madaltaa kynnystä ostaa palveluita, auttaa pieniä yrityksiä ja vahvistaa palvelujen kysyntää ja siten mahdollisesti myös nuorten työllisyyttä. [Puhemies koputtaa] Kysynkin, arvoisa pääministeri Orpo: näettekö, että korotettu kotitalousvähennys voi olla piristysruiske Suomen talouteen, [Puhemies koputtaa] ja voimmeko myös vahvistaa talouttamme tätä kautta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

17.00 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme todella iloisia, että pystyttiin tänään tämä esitys antamaan kotitalousvähennyksen parantamisesta. Enimmäismäärää korotetaan ja vähennysprosentteja korotetaan, ja tämä koskee tätä vuotta ja ensi vuotta. Nyt vielä sellainen mainospala, että se koskee kaikkia tänä vuonna tehtyjä kotitalousvähennyksen piiriin liittyviä toimia, eli ei tarvitse pantata yhtään ja odottaa lakiesityksen käsittelyä vaan voi lähteä liikkeelle.

Totta kai meidän tavoitteena on nimenomaan helpottaa kotitalouksien asemaa ja piristää kotimaista kysyntää. Me nyt ollaan nähty jo se, että se vienti on lähtenyt vetämään, teollisuuden tilauskirjat ovat täynnä, toivottavasti vielä enemmän täynnä hetken päästä, mutta se kotien ja kotimaisen kysynnän vahvistaminen on meille äärettömän tärkeää. Nyt me nähdään senkin tapahtuneen, että tämä kotimainen kysyntä on vihdoinkin lähtenyt liikkeelle, ja tämä vahvistaminen osuu juuri hyvään saumaan.

Kyllä ehkä on hyvä tämä viimeinen kyselytunti päättääkin siihen, että kyllä tämä oikeasti näyttää nyt paljon paremmalta. [Puhemies koputtaa] Suomen talous kasvoi nopeimmin koko Euroopassa, ja mennään yhdessä kesään tällä mielellä. [Eduskunnasta: Kyllä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

3. Ilmoituksia

3.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 11.6.2026 antanut hallituksen esitykset HE 111—116/2026 vp, joista hallituksen esitys HE 114/2026 vp otetaan lähetekeskusteluun tässä täysistunnossa asian kiireellisyyden vuoksi. Hallituksen esitys HE 112/2026 vp on esitys vuoden 2026 toisen lisätalousarvion täydentämisestä.

4. Saku Nikkasan vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 25/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 12.6.2026 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 12.6.2026 kello 10.

5. Jani Kokon vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 26/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 12.6.2026 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 12.6.2026 kello 10.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 114/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämähän on laki maatalouden energiaveron lisäpalautuksesta. Kyse on tuottajille maksettavasta energiaveron lisäpalautuksesta, jonka määrä on noin neljä senttiä per litra. Siis keskiarvoin sellaisella

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

tilalla, jossa tila käyttää noin 10 000 litraa polttoöljyä vuodessa, lisäpalautus voisi olla noin 400 euroa. Tämä on hyvä laki, tämä on hyvä muutos, tämä on parannus, ja kannatan ja keskusta kannattaa tätä vahvasti, mutta mittakaava ei ole riittävä. On tosiasia, että Iranin sota on nostanut nopeasti erityisesti polttoaineiden ja lannoitteiden hintoja. Tämä on aiheuttanut jo vaikeuksia aivan kuljetusalalla ja maataloudessa. Keskusta vetosi jo riihen alla siihen, että tehdään nyt riittävä kriisipaketti, jotta voidaan turvata suomalainen ruuantuotanto, tuo meidän suomalaisten kulta ja turvallisuuden kannalta aivan keskeinen edellytys.

On hyvä muistaa, että viime kaudella maatalouden kustannuskriisiin vastattiin lähes 400 miljoonan euron kriisipaketilla. Nyt mittakaava on hyvin erinäköinen. Kriisiin vastaaminen määräaikaisella tukiohjelmalla olisi ollut todellakin paikallaan, ja tähän keskustalla oli useita esityksiä, esimerkiksi maatalouden määräaikainen kiinteistöverovapaus ja lannoitteiden kustannustuki. Kannatan tätä esitystä täydestä sydämeistäni. Haluan pitää huolta suomalaisesta ruuasta, mutta toivon, että otatte nämä muut esitykset huomioon, kun valmistelette jatkoa — nimittäin tilanne tuolla tiloilla tuottajien keskuudessa on käymässä ahtaaksi kustannusten noustessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.05 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tämä on nyt toinen asia, jonka hallitus tuo maatalousyrittäjien tilanteen parantamiseksi. Ensimmäinenhän oli silloin hallituskauden alussa, kun maatalouden tasausvarausta nostettiin 12 500 euroa, joka sinänsä summana oli sama kuin se, että minä käyn vaimon kanssa iltapäiväkahvilla paikallisessa kahvilassa.

Mennäksemme nyt tähän esitykseen tässä on siis kyse maatalouden harjoittajille maksettavasta energiaveron lisäpalautuksesta. Sitä maksettaisiin kevyestä polttoöljystä, ja määrä olisi neljä senttiä litralta. Esitys on tietysti kannatettava mutta täysin riittämätön, ja kuvaan tämän tilanteen. Keskimääräisellä maatilalla tämä tarkoittaa 400:aa euroa — siis 400:aa euroa. Meillä kun polttoaineen kulutus on merkittävästi suurempi, polttoainekustannus kasvaa Iranin sodan myötä noin 50 000 euroa. Tämä hallituksen esitys nyt tuo meille 3 360 euron korvauksen, eli 46 000 euroa jää meidän omaksi maksettavaksi tästä polttoaineen hinnan noususta.

Kustannuskriisiin vastaaminen on hallituksella ja hallituksilla aina erityisen tärkeä asia näin akuutissa tilanteessa kuin nyt tämäkin tilanne. Siksi olisin odottanut, että hallitus olisi kehysriihessä ottanut esille tällaisia asioita, jotka ovat ihan konkreettisia ja jotka eivät vaadi kustannuksia millään tavalla, kun ne suoraan kohdistuvat maatilalle: Muun muassa tuotantorakennusten kiinteistöveron poisto. Toinen on sitten lannoitteiden kustannustuki, koska Iranin sotahan nosti sekä öljyn että lannoitteiden hintoja merkittävästi.

Viime hallituskaudella otettiin muitakin tukitoimenpiteitä käyttöön. Energiaverostahan tuli tuplapalautus. Sitten otettiin luonnonhaittakorvauksen korotus ja tukien aikaistaminen, varainsiirtoveron poisto sukupolvenvaihdostapauksessa ja Makeran pääomitus 90 miljoonalla. Hyvä hallitus, minä voin kertoa teille sen, että tällä hetkellä muun muassa salaojitusinvestoinnit ovat 80-prosenttisesti seis, kun Makeraa ei ole pääomitettu. Investointitukia salaojituksiin on myönnetty vain suurimpiin kohteisiin, ja suuri osa hakijoista on jäänyt ilman salaojitusavustustukea.

Odotan hallitukselta nyt, että tämän energiaveron palautuksen lisäksi hallitus tuo esityksiä, joilla voidaan maatalojen ahdinkoa poistaa eli tilannetta parantaa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.09 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Todellakin maatilojen tilanne on todella hälyttävä, kuten edustaja Mehtälä hyvin äsken kuvasi. Heidänkin tilallaan 50 000 euron lisäkustannuksista tulee 3 360 euroa palautusta. Elikkä meidän on eduskunnassa pikkuhiljaa ruvettava ymmärtämään, tai oikeastaan välittömästi pitää ymmärtää se, että tämä maatalouden jatkuva ahdinko pitää meidän hoitaa ja nimenomaan niin, että markkinahinnoilta...

Elintarvikemarkkinalakihan on esillä tällä hetkellä hyvin vahvasti, ja siihen tarvitaan lisäksi sitten vielä se, että esimerkiksi maatilojen tuotantorakennus- ja kiinteistövero voitaisiin poistaa kokonaan, kuten Ruotsissa on tehty, ja sitten se, että me pidämme huolen siitä, että kotimaiselle ruoalle ja siihen liittyville toiminnoille annamme niin vahvan aseman tässä yhteiskunnassa, että kaikissa tilanteissa pystymme tähän maahan elintarvikkeet järjestämään omasta maasta. Tänä levottomana päivänä, jota parhaillaan elämme, voi vaikka viikon päästä olla tilanne tuolla maailmanmarkkinoilla semmoinen, että elintarvikekauppa ei käy juuri mitenkään ja olemme täysin omillamme.

Meillähän on hyvä demonstraatio tästä muutaman vuoden takaa, kun tämä koronapandemia iski tähänkin maahan ja kaikkiin maailman maihin tavalla tai toisella. Silloinhan meillä ei ollut hengityssuojaimia. Sitten kun niitä tilattiin, niin ne hupenivat tuonne Eurooppaan matkalla tänne, ennen kuin sitten vihdoinkin markkinoiden kautta löytyi se tie, mitä kautta me saimme niitä tarvittavia hengityssuojaimia. Se olkoon varoituksena siitä, miten kaukana täällä markkinoista olemme, jos emme itse hoida tätä asiaa kuntoon.

Ensimmäinen asia, mikä pitää tehdä, on tämän järjettömän maatalousbyrokratian purkaminen. Onhan aivan käsittämätöntä, että maanviljelijä alkaa olla niin kuin rangaistusvanki. Siitä yksi mustaa huumoria viljelevä maanviljelijä totesi, että kun vielä jalkapanta laitetaan ja seurataan, missä hän tällä tilalla kulkee, niin sitten alkaa olla täydellinen tämä hänen valvontansa, vaikka hän on aivan rehellinen mies ja on kaikki veronsa maksanut ja auttaa naapuriakin vielä ihan talkoohengessä. Tällaiseksi tämä Suomi on mennyt.

Arvoisa puhemies! Ihan oikeasti ja vakavasti toivon teiltä, arvoisat edustajakollegat, että tämä maatalouden ja maanviljelijöiden hyvinvointiasia meidän pitää panna kuntoon. Tämä ei ole minkään puolueen vika. Ei pidä osoittaa kollegaa sormella, että tämä on sinun tai sinun vikasi tai teidän tai teidän vikanne — ei, vaan tämä on meidän kaikkien yhteisvastuulla oleva asia, jota olemme hoitaneet kohtuullisen huonosti. Siihen, mitä olemme ennen tehneet, ei voida enää vaikuttaa, mutta tulevaisuuteen voimme vaikuttaa.

Tämä Euroopan unionin byrokratia tappaa tällaiset pienet maat, varsinkin kun meillä tuo virkamieskunta ja hallinto-oikeuksien tuomiot alkavat olla semmoisia, että maalaispoika ei pysy enää mukana. Ihan hirvittää, kun kaikenlaisia langettavia tuomioita tulee ja järkevät hommat on pakko lopettaa.

Joten toivon, arvoisa puhemies, että tällainen järkevä, maataloutta vahvistava ja maanviljelijöitä tukeva politiikka tässä maassa löytää tiensä maaliin, koska tällä menolla me emme voi jatkaa. Muuten tulee nälkä koko kansakunnalle, ja sitten meitä ei auta kukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

17.12 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskoselle ja myös edellisille puhujille: Olen samaa mieltä ja olemme varmaan kaikki, koko eduskunta, sitä mieltä, että meidän pitää saada tulevaisuudessakin kotimaista, puhdasta ruokaa omavaraisuus ja huoltovarmuus varmistuen, ja että alkutuottaja pystyy tuottamaan tätä ruokaa. Se on meidän kaikkien etu.

Tässä hallituksen esityksessä kysymys on maatalouden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta. Hallitus helpottaa maatalouden harjoittajien tilannetta poikkeuksellisissa olosuhteissa. Kansainväliset kriisit Ukrainassa ja Lähi-idässä ovat heijastuneet voimakkaasti energian hintoihin. Tämä hallituksen esitys osaltaan helpottaa polttoaineiden hinnannousun aiheuttamia kustannuspaineita. Maataloudessa energia on välttämätön tuotantopanos. Traktorit, kuivurit, työkoneet ja monet muut tuotannon kannalta keskeiset laitteet tarvitsevat polttoainetta riippumatta siitä, mikä maailmanmarkkinoiden tilanne kulloinkin on. Kun kustannukset nousevat nopeasti, vaikutukset kohdistuvat suoraan maatilojen kannattavuuteen ja sitä kautta kotimaisen ruuantuotannon edellytyksiin.

Hallituksen esityksessä energiaveron palautusta korotetaan määräaikaisesti vuosien 2025 ja 2026 osalta yhteensä noin 20 miljoonalla eurolla. Käytännössä palautusta korotetaan neljällä sentillä litralta. Tosiaan ei se nyt ole kovin paljon, mutta se on positiivinen asia, että yritetään parantaa tilannetta. Kyse ei ole pysyvistä tukijärjestelmän muutoksesta vaan tarkasti kohdennetusta ja ajallisesti rajatusta toimenpiteestä tilanteessa, jossa maatalouden kustannusrasitus on kasvanut merkittävästi.

Esityksen vahvuus on myös sen hallinnollinen yksinkertaisuus. Lisäpalautus voidaan maksaa olemassa olevan järjestelmän kautta ilman raskasta byrokratiaa, eikä viljelijöiden tarvitse tehdä erillistä hakemusta vuoden 2025 osalta. Tuki saadaan nopeasti sinne, missä sitä tarvitaan, ja samalla viranomaisien lisäkustannukset jäävät hyvin vähäisiksi.

On tärkeää huomata, että kyse on myös huoltovarmuudesta. Kotimainen ruuantuotanto on osa Suomen kokonaisturvallisuutta. Kun turvaamme maatalouden toimintaedellytyksiä vaikeina aikoina, vahvistamme samalla koko yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Emme voi pitää itsestäänselvänä sitä, että ruoka tuotetaan suomalaisilla pelloilla ja suomalaisilla tiloilla. Sen eteen tarvitaan päätöksiä, jotka auttavat viljelijöitä selviytymään kustannusshokeista.

Esitys on valmisteltu EU-sääntelyn puitteissa huolellisesti siten, että energiaverodirektiivin vähimmäisverotasot ja valtion tukisäännökset täyttyvät. Näin varmistetaan, että tuki voidaan toteuttaa oikeudellisesti kestäväällä tavalla ilman epävarmuutta tuen saajille.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys osoittaa, että hallitus kykenee reagoimaan nopeasti muuttuneisiin olosuhteisiin ja tukemaan elinkeinoa, joka on välttämätön koko Suomen kannalta. Se vahvistaa maatalouden kannattavuutta, tukee kotimaista ruuantuotantoa ja parantaa huoltovarmuutta kustannustehokkaalla tavalla.

Talous on nyt nousemassa. Tosiaan kyllä me tiedetään hallituksessa, että maatalous tarvitsee lisätukea tulevaisuudessakin, ja sen mukaan, kun talous paranee, varmaan voimme vaikuttaa siihen. Ja vielä kerran tästä elintarvikemarkkina-alaista, jonka tämä hallitus nyt toteuttaa, ja eduskunnassa varmaan kaikki ovat sen takana: hienoa, että tämä uudistus saatiin maaliin, koska se vaikuttaa suoraan alkutuottajan mahdollisuuksiin pärjätä paremmin ruuantuotannossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

17.16 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suomalaisia maanviljelijöitä, maailman puhtaimman ruuan tuottajia, on kohdannut ja kovin kouriin koetellut kustannusten nousun aiheuttama kriisi. Erityisesti polttoaineiden ja lannoitteiden jyrkästi nousseet hinnat ovat syösseet etenkin kasvinviljelytilojen kannattavuuden miinusmerkkiseksi, ja tämä kehitys näyttää ikävä kyllä jatkuvan.

Tämä energiaveron palautuksen korottaminen on hallitukselta hyvä toimenpide, oikeasuuntainen liike, jolla edes hieman helpotetaan kustannusten kanssa kamppailevien viljelijöiden tilannetta. Energiaveron palautusjärjestelmä on tehokas, hallinnollisesti erittäin sujuva, ja se kohdistuu melko lailla hyvin aktiiviseen ruuantuotantoon.

Tämä on siis hyvä tapa, oikea väline, mutta valitettavasti kyseinen summa on todella pieni. Tarvetta olisi huomattavasti suuremmalle tukisummalle. Tässä on kyse kokonaisuudessaan kymmenestä miljoonasta eurosta, neljästä sentistä per polttoainelitra.

Keskustan omissa vaihtoehtoissa olemme nostaneet tämänkin vaihtoehdon esille, mutta olemme nostaneet esille myös laajempaa palettia, jolla alkutuotannon ahdinkoon kyettäisiin vastaamaan. Esimerkiksi viime kaudella toteutettu kiinteistöveron vapautus olisi tehokas keino, joka kohdistuisi hyvin aktiivituotantoon investoineille tiloille, koska maataloudessa kiinteistöveroä maksetaan poistamattoman menojäännöksen kautta.

Arvoisa puhemies! Kiitoksia hallitukselle tästä esityksestä. Neljä senttiä litra on parempi kuin ei mitään. Toivotaan, että tämä esitys saa jatkoa, konkreettisempia toimenpiteitä, joilla suomalaisen ruuantuotannon kannattavuutta pystyttäisiin tukemaan ja vahvistamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

17.19 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hallitukselle tästä esityksestä energiaveron palautuksesta. Niin kuin tässä on käytetty puheenvuoroja, se on nopea, tehokas, helppo tapa ottaa käyttöön viljelijöiden tilanteen parantamiseksi. Mutta tietenkin samaan hengenvetoon on hyvä tässä tuoda avoimesti esille, että eihän se muutama sata euroa, mitä keskimääräiselle tilalle tämä tuo apua, niitä maatalouden ongelmia isossa kuvassa korjaa.

Toinen positiivinen asia on tämä elintarvikemarkkinalaki, joka nyt on täällä eduskunnassa käsittelyssä. Myöskin siitä voi kiittää hallitusta. Tässä on tehty tämän elintarvikemarkkinalain osalta pitkäjänteistä työtä. Olikohan se edellinen vai sitä edellinen hallitus, joka toi tämän ensimmäisenä säädetyn lain tänne taloon, seuraava hallitus sitä paransi, ja nyt kun ollaan nähty, että se ei edelleenkään ole toiminut riittävästi, niin nyt tämä Orpon hallitus tekee siihen hyviä muutoksia, ja näinhän sen pitääkin toimia. Todennäköisesti seuraava hallitus vielä jatkaa sitä. Tietenkin harmittaa se, että tämä kilpailulain uudistaminen, joka myöskin oli hallitusohjelmassa, ilmeisesti on jäämässä nyt tekemättä ja sieltä kautta ei ole tulossa viljelijöille apua.

Mutta, arvoisa herra puhemies, haluan tähän loppuun nostaa vielä esille erityisesti kasvinviljelytilojen ahdingon tällä hetkellä. Tuolla Tampereella viime viikonloppuna useampi viljelijä, erityisesti sieltä Varsinais-Suomesta, josta taitaa edustaja Elomaa tulla, kävi puhumassa minulle kasvinviljelytilojen ahdingosta. Voin tunnustaa, että itsellenikin maitotilat, lihatilat ovat tutumpia, ja aion kyllä nyt kesäaikana käydä vierailmassa siellä alueella, koska kyllä se viesti oli, että heidän ongelmiaan ei ole otettu tässä talossa vakavasti — heidän ongelmiaan ei ole otettu tässä talossa vakavasti.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

No, meillä täytyy olla ratkaisuja. Keskusta on esittänyt lannoitteiden kustannustukea yhtenä vaihtoehtona ja sitten tätä, jonka jo useampi edustaja nosti esille, tuotantorakennusten kiinteistöveron poistoa. Tietenkään ei pidä liiaksi katsella taaksepäin, mutta en malttanut olla katsomatta, kun tiedän, että tämä aihe on ollut esillä. Joulukuussa 2021 täällä nyt salissa istuvista edustajista edustaja Vähämäki, edustaja Elomaa, edustaja Räsänen — edustaja Junnila taisi jo tuosta poistua, samoin kuin edustaja Niemi — ajoivat tässä talossa tuotantorakennusten kiinteistöveron poistoa maataloudesta. Tietenkin nyt on hyvä esittää kysymys, onko teidän mielestänne nyt maatalouden tilanne niin hyvä, että tämä ei ole enää ajankohtainen. Jos tuntuu, että se tilanne on edelleen heikko, niin keskustalta on tulossa esitys tästä maatalouden kiinteistöveron poistosta, ja toivon, että tätä voitaisiin vielä harkita, koska tätä on käytetty muun muassa Ruotsissa. Tietenkin toivotaan, että on pitkäjänteistä työtä näiden osalta. Jos esityksiä tehdään ja ajetaan asiaa ja jos tilanne ei parane, niin otetaan asia uudelleen esille ja mietitään, olisiko tällä kertaa se hetki, että voitaisiin tämä esitys viedä eteenpäin.

Mutta sanon vielä loppuun, että kiitokset tästä energiaveron palautuksesta. Se on pieni apu mutta oikeansuuntainen toimi. Kiitokset siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.22 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edustaja Siposen erinomaiseen puheenvuoroon. Tässä asiassa on todella kyse ruokaturvasta, huoltovarmuudesta, turvallisuudesta, siitä, että meillä on kaikissa oloissa ruokaa niin sanotusti omasta takaa. Siksi tämä esitys on ilman muuta tervetullut, kannatettava. Kiitän hallitusta siitä, mutta samalla on todettava, että tähän kustannuskriisien tilanteeseen suhteutettuna tämä on riittämätön.

Edellisissä puheenvuoroissa on jo tuotu ansiokkaasti esiin niitä helposti toteutettavissa olevia lisätoimenpiteitä, joilla voitaisiin tulla nyt varsin suuressa ahdingossa olevaa maataloutta vastaan. Itse tulen Satakunnasta ja tunnistan myös erittäin kouriintuntuvasti esimerkiksi erityisesti näiden kasvinviljelytilojen tilanteen. Tilanne on ollut jo useamman vuoden ajan vaikea, ja todella ahdinko sen kuin vain syvenee nyt, kun polttoaineiden ja lannoitteiden hinnat ovat olleet kovassa nousussa.

Toivonkin todella, että hallituksella olisi valmiutta nyt pikaisesti arvioida lisätoimenpiteitä ja tällaista ohjelmakokonaisuutta, toimenpidepakettia, jossa arvioitaisiin esimerkiksi tämä kiinteistöveron vähintäänkin määräaikainen poisto ja yhtenä vaihtoehtona myös tämä lannoitteiden kustannustuki, jota viime kaudellakin hyödynnettiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

17.24 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Sain Säätytalolla mahdollisuuden osallistua hallitusohjelmaneuvoitteluihin maa- ja metsätalospöydän yhtenä kokoomuksen pääneuvottelijoista. Tuon seitsemän viikon aikana ymmärsin hyvin selkeästi sen, että maatalouden kustannusten ja toisaalta maatalousyrittäjien kassakriisin ratkaisemiseen tarvitaan isoja ideoita, ainakin muutamia, mutta myös runsas määrä pieniä ideoita. Tässä usea edustaja on puheenvuoroissaan korostanut sitä, että tämä on näitä pieniä ideoita niin sanotusti. No, niitä tarvitaan, ja niitä pitää monistaa useita, jotta päästään eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Se, mikä ohjelmassa, joka neuvoteltiin, on ollut määrättyllä tavalla hyvää, on ollut se, että se on sisältänyt myös näitä isoja ideoita, joihinka lasken elintarvikemarkkinalain uudistamisen. Niin kuin tässä kuultiin aikaisemmin, se on osa pitkää jatkumoa ja vie oikeaan suuntaan sitä perimmäistä ongelmaa elikkä sitä, että markkinoilta pitää ehdottomasti tuottajien saada se raha. Se on ainoa kestävä tie, ja tästä noin yleensä ottaen kaikki tuntuu olevan samaa mieltä. Toki viennilläkin on sitten täydentävä rooli, mutta lähtökohtaisesti kotimaan markkina on se, millä ratkaistaan tuottajien saama oikea hinta.

Ehkä sen ohjelman tämmöistä aikansa kestävyyttäkin on punninnut se seikka, että vaikka useat keskustan edustajat ovat puheenvuoroissaan arvostelleet hallituksen tekemää politiikkaa tässä suhteessa, niin ensimmäistäkään välikysymystä kuitenkin maatalouden tilanteesta he eivät ole tällä kaudella esittäneet, mikä noin yleensä on uskottavinta silloin, kun oppositio ihan aidosti jotain kritisoi. [Suna Kymäläisen välihuuto] Eli ehkäpä tässä on tehty asioita ihan oikeallakin tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

17.26 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuudesta huolehtiminen on tärkeä asia, mutta en voi kannattaa esityksiä, jotka entisestään lisäävät yhteiskuntamme fossiiliriippuvuutta.

Jos olen ymmärtänyt oikein, tähän esitykseen liittyy myös lisätalousarvion täydennys, joka on suuruusluokaltaan samaa tasoa kuin niin ikään lisätalousarviossa oleva Metsähallituksen tuloutuksen kasvattaminen. Minusta ei ole missään määrin ongelmatonta, että luomme painetta Metsähallitukselle entisestään kasvattaa hakkuita, jotka ovat jo korkealla tasolla, ja kohdennamme tämän rahan nyt sitten tällaiseen fossiilitukeen.

Täytyy myös todeta, että aikataulu tämän esityksen käsittelylle näyttää varsin kiireelliseltä. Toivoisin hallituksen kiinnittävän jatkossa huomiota siihen, että eduskunnalla on aidosti aikaa ja mahdollisuus käsitellä tänne tuotavat esitykset huolellisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

17.27 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Näistä Metsähallituksen tuloutuksista: Tällä viikolla kysyin ministeriltä, mitä lisätalousarviossa oleva kymmenen miljoonan lisäys Metsähallituksen tuottotavoitteeseen tarkoittaa, mistä se koostuu, ja ministeri vastasi, että se koostuu puun hinnan noususta. Kysymys ei ole lisääntyvistä hakkuista tai tarpeesta lisätä hakkuita, vaan kysymys on puun hinnan nousemisesta ja siitä tulevasta lisätulosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

17.27 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt vihreiden edustaja ehkä hieman laittaa mutkia suoriksi, kun rinnastetaan. Aina tietenkin voidaan rinnastaa budjetista eri kohtia ja löytää plussia ja miinuksia, mutta nämäkään asiat nyt eivät ole täysin rinnakkaisia.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Täytyy ymmärtää kuitenkin, että tässä kohtaa — itsekin kovasti olen ajanut maatalouteen ja maaseudulle esimerkiksi biokaasua, uusiutuvaa energiaa ja niin edelleen ja tämä on keskustan linja —, tässä hetkessä, kun vielä olemme kuitenkin fossiilisesta energiasta riippuvaisia ja sitä polttoainetta iso osa tiloista joutuu käyttämään, on käytettävä niitä välineitä, millä pystytään viljelijöiden tilannetta auttamaan. En usko, että tämä tuki tai tämä ratkaisu lisää fossiilisen energian käyttöä tai sen jatkamista.

Mitä tähän Metsähallitukseen tulee, niin kyllä itsekin olen tietysti erityisen huolissani siitä, mistä on nyt paljon viestejä ympäri Suomea tullut, että näitä luontopalveluja on ajettu alas samaan aikaan, kun Metsähallituksen tuloutuksia on lisätty. Tämä on väärää politiikkaa, ja uskon, että me olemme vihreiden kanssa tästä yhtä mieltä, että hyödynnetään luontoa virkistyskäytössä ja retkeilykäytössä ja liikkumiseen ja pidetään huoli myöskin niistä palveluista siellä maakunnissa. Ne ovat tärkeitä myöskin niille alueen yrittäjille.

Sitten edustaja Heikkiselle: Kyllähän politiikassa on muitakin mahdollisuuksia esittää vaihtoehtoja kuin välikysymys. Totta kai me voimme keskustassa näitä välikysymyksiä tehtailla enemmän, jos kokoomusedustaja näin toivoo, mutta me olemme esittäneet tänäänkin vaihtoehtoja. Tuotantorakennusten kiinteistövero: moni teistä vaati tätä viime kaudella, miksi ette nyt toteuta sitä? Tai tämä lannoitteiden kustannustuki, tai mihin unohtui kokoomusministeriltä kilpailulain uudistaminen maataloustuottajien hyväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

17.29 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Täytyy kuitenkin todeta, että on aina arvovalinta, mihin rahaa käytetään: tuetaanko fossiilisista irtautumista vai kenties niiden piirissä pysymistä ja riippuvuuden jatkumista. Kuten edustaja Siponen totesi, nämä Metsähallituksen retkeilyalueisiin kohdistuneet leikkaukset ovat todella lyhytnäköisiä. Suomalaiset ovat niistä varsin pöyristyneitä, ja toivoisin todella, että hallitus esimerkiksi tämän Metsähallituksen tuloutuksen kasvattamisen sijaan käyttäisi ne rahat sinne Metsähallituksen retkeily- ja luontopalveluiden vahvistamiseen ja ylläpitämiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

17.30 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että yhdessä vaalikaudessa ei niitä maatalouden kroonisia ongelmia saada tietenkään ratkaistua, ja tuskin kukaan sellaista missään mielikuvatasollakaan haluaisi luoda. Ilman muuta työtä jää edelleenkin jälkeen. Siitä huolimatta olen ylpeä, että esimerkiksi Finnveran takausrooliin otettiin tälle kaudelle mukaan myös maatalous, joka on nimenomaisesti investoiville tiloille taas yksi tärkeä pieni elementti. Kun näitä monistetaan riittävän monta, niin niitten yhteisvaikutus on sitten aina parempi.

Ehkä se, mikä on ollut erikoista, on ollut se keskustan vastustus tätä yhteisöveron alentamista kohtaan, koska maatalousyrittäjille, ja nimenomaan omistajayrittäjille, joilla on tarvetta rahoittaa tulevia investointeja, kyllä sillä verokannan laskulla on heidän osaltaan kokonaisverotustakin keventävä vaikutus ja se mahdollistaa puskureitten rakentamista tulevaisuuteen. Ehdottomasti järkevä ja jälleen yksi iso uudistus, joka koskettaa maatalousyrittäjiä. Tästä voi olla ylpeä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

17.31 **Eeva Kalli kesk:** Puhemies! Edustaja Heikkiselle toteaisin, että todella toivon, että kävisitte tiivistä keskustelua nyt kasvinviljelijöiden kanssa, niin että varmistaisitte sen, että olisi yhteinen ymmärrys siitä tilannekuvasta, siitä todellisuudesta, jossa he elävät. Itse kun olen käynyt sitä keskustelua, niin yksikään kasvinviljelijä ei ole nostanut esiin toivetta akuutisti nyt keventää yhteisöverotusta, mutta nämä muut ehdotukset, joita täällä on tänäänkin esitetty, ovat kyllä nousseet esiin, ja siksi nyt vain halusin varmistaa, että onhan siellä käyty tiiviisti tätä keskustelua.

Varsinainen syy, miksi halusin pyytää puheenvuoron, liittyi Metsähallituksen säästöihin ja tuloutuksiin. Todella itsekin olen huolissani näistä säästöistä, joiden vaikutukset näyttäisivät nyt valuvan sinne, että esimerkiksi retkeilyalueista ei todella pystytä enää pitämään huolta. Sitä kautta on täytyntä yrittää löytää muunlaisia ratkaisuja pitää retkeilypaikoista huolta. Esimerkiksi oman kotikuntani osalta onneksi löytyi ratkaisu, jossa kunta ja yhdistykset yhteistyössä pyrkivät ainakin osin paikkaamaan niitä säästöjä, jotka aiheuttavat ongelmia retkeilyalueiden kehittämiseksi ja kunnossapidolle. Toivoisinkin siksi, että kun säästöjä tehdään, niin ajateltaisiin julkista taloutta nyt kokonaisuutena eikä siilomaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

17.33 **Ville Vähämäki ps:** Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Täällä keskustelussa on noussut esille kasvinviljelijöiden tilanne, ja se on viesti meille kaikille siitä, että alueen viljelijöihin kannattaa ottaa yhteyttä ja kysyä, mikä se tilanne siellä tilalla on ja miten edustaja voi edistää sitä, että saadaan kuitenkin niille tuotantopanoksille katetta ja saadaan se maatalous toimimaan kannattavasti tulevinakin vuosina. Eikä se helppoa ole siellä maitopuolellakaan. Tuossa keväällä taisi olla tilanteita, että yhden viikon aikana tuli lisälasku polttonesteitten hintojen noususta eli tämä kevyt lämmitysöljy, työkoneiden polttoaine, nousi, mutta samaan aikaan myöskin maidon hinta taisi samalla viikolla laskea. Se saattoi joittenkin tilojen osalta olla useiden kymmenientuhansien kysymys viikon aikana.

No, tässä on muutamia tukitapoja, mistä on todellakin valittu tämä neljän sentin tuki, jonka kustannus on noin kymmenen miljoonaa. Kokonaistukihan voisi olla 16,9 senttiä eli hiukan yli 40 miljoonaa, silloin palautettaisiin koko se jäljelle jäävä osuus. Tämä on tehty valintana todennäköisesti sen takia, että tämä ei valu sinne hintoihin, kuten vaikkapa lannoitteiden kustannustuki. Se valuisi liian helposti lannoitteitten hintoihin eli siis nostaisi toisella puolella sitten lannoitteitten hintoja. Sen takia tämä valinta on tehty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.35 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Olemme tosiaan tärkeän asian äärellä, ja tässä on nyt hyvä muistaa nämä mittasuhteet. Tuossa edustaja Vähämäki kyllä aivan oikein toi esille nämä kustannukset, mitkä mitenkään ovat nousseet. Mutta sekin pitää muistaa esimerkiksi lannoitetuesta, siitä kustannustuesta, että lannoitteethan on ostettu jo vuosi aikaisemmin kuin se kustannustuki maksetaan, niin että se ei kovinkaan helposti hintoihin siirry.

Mutta meidän pitäisi muistaa aina näissä asioissa se, mitkä vaikutukset milläkin on. Esimerkiksi tämä polttoöljy, mistä äsken juuri kerroin, tekee meillä sen 50 000, ja

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

lannoitepuolella silloin, kun Ukrainan sota alkoi ja käytännössä jo vuotta aikaisemmin, se tarkoitti meillä 150 000 euroa. Jos ajatellaan sitten yhteisöveroa, sen laskua, niin meillä merkitsi näillä tuloilla — kun tiedätte, että maatilat eivät hirveästi tuota tällä hetkellä — 8 000 euroa yhteisöveron alennus. Siitä osaatte vähän ottaa mittaluokkaa siihen, missä mennään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle ja asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu aika on nyt käytetty. Sikäli kun puhujalistalle jää käyttämättömiä puheenvuoroja, niin asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.37 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ehdotuksessa esitetään muutettavaksi alkoholilakia. Alkoholilakia muutettaisiin siten, että mahdollistettaisiin alkoholiyhtiö Alko Oy:lle sekä toimijoille, joilla on alkoholijuomien vähittäismyyntilupa, alkoholijuomien verkkokauppa sekä muut jakeluun ja noutoon perustuvat vähittäismyyntikanavat, kuten alkoholijuomien toimitus. Lakiin lisättäisiin myös alkoholijuomien rajat ylittävää etämyyntiä koskevat säännökset. Esityksellä selkeytettäisiin vallitseva epäselvä tulkinta yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla olisi oikeus ostaa alkoholia etämyynnistä ulkomaalaisilta toimijoilta.

Arvoisa puhemies! Ajattelin tällä kertaa esitellä tämän lakiehdotuksen ensin niin, että käydään nuo valiokunnan tekemät muutokset läpi, ja sen jälkeen, jos aikaa jää, esittelen näitä perusteita, miksi valiokunta päätyi ratkaisuunsa ja minkälaisia kantoja myös muut valiokunnat esittivät — tämä siis aikataulusyistä.

Arvoisa puhemies! Menen heti näihin muutosehdotuksiin. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää mietinnössään seuraavia muutoksia hallituksen esitykseen:

Ensinnäkin etämyynnin ja Alkon aseman osalta kotimaan toimituksissa esitetään seuraavaa: Etämyynti rajoitetaan koskemaan alkoholijuomia, joiden toimitus on mahdollista kotimaan vähittäismyyntistä enintään 5,5/8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Tämä on siis nyt muutettu 17 b §:n 1 momentti. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää myös alkoholijuomien toimitusta Alkosta ostajalle rajattavaksi

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

siten, että se koskisi enintään 5,5/8 prosentin vahvuisia alkoholijuomia 35 a §:ssä, jotta varmistuttaisiin tämän EU-oikeudellisuudesta, ja siten myös Alkon toimitusta rajataan esitetyllä tavalla. Jos on mahdollisuutta, perustelen tätä myöhemmin lisää. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että Alkosta hankitun alkoholitoimituksen luovuttamiseen sovelletaan samoja toimitusaikoja, kello 9—21, kuin muihinkin alkoholin toimittajiin. Tässä pohjassa esitettiin tätä toisella tavalla. Etämyyjien valvonnan ja verovalvonnan osalta etämyyjän rekisteröitymisvelvoite eli velvollisuus ilmoittaa toiminnan aloittamisesta Lupa- ja valvontavirastolle otettaisiin 17 b §:n 1 momenttiin. Valiokunta esittää, että alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle eli juomien ostajalle vain, jos lähetyksessä on myyjän verojen maksamista osoittava tunniste. Tämä muutos tehdään 17 b §:n 2 momenttiin, kuten valtiovarainvaliokunta on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle antamassaan lausunnossa esittänyt.

Ikärajavaalvonnan ja sähköisen tunnistautumisen osalta ostajan velvollisuus todistaa ikänsä alkoholijuomien toimitusta ostaessaan tulee tässä korjattuna niin, että tämä tarkastus tehdään aina ostettaessa. Etäyhteydellä tehdyssä ostossa alkoholijuoman ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla, ja tämä on laitettu 40 §:n 2 momenttiin. Lisäksi vähittäismyyjän, alkoholiyhtiön ja etämyyjän on varmistettava verkko-oston yhteydessä vahvalla sähköisellä tunnistamisella, että ostaja ei ole alle 18-vuotias eikä väkevien alkoholijuomien verkko-oston yhteydessä alle 20-vuotias. Tämä on 35 §:n 4 momentti. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää, että alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja eli juomien ostaja on aina velvollinen todistamaan ikänsä alkoholijuoman toimittajalle viranomaisen myöntämällä luotettavalla kuvallisella asiakirjalla. Lisäksi alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä alkoholijuomien toimittajan tulee todennettavasti tarkastaa vastaanottajan ikä edellä tarkoitettua kuvallista asiakirjasta. 35 a §:n 3 momentissa on tästä nyt säädetty. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa, että tiedot todennettavasta vastaanottajan iän tarkastuksesta ja alkoholijuoman luovutusajasta on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava. Tämä on siis 35 a §:n 3 momentissa.

Arvoisa puhemies! Sitten alkoholijuomien toimituksen ehdoista: Alkoholijuomien toimitus olisi sallittua aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksesta — 42 §:n uusi 2 momentti. Alkoholijuomien toimitus olisi sallittua ainoastaan koti- tai yritysosoitteeseen 35 a §:n 1 momentin mukaisesti. Toimituskieltopaikkoihin, jotka tässä hallituksen esityksessä olivat, lisätään toisen asteen oppilaitokset, sillä hallituksen esityksessä ei ollut kieltoa toimittaa alkoholia toisen asteen oppilaitokseen etämyynnin ja sitä koskevan kotiinkuljetuksen kautta. Tämä muutos tehdään 37 §:n 4 momentin 5 kohtaan. Alkoholijuomia toimittavan henkilön tulee työskennellä toimitusluvan haltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa, ja tämä muutos tehdään 38 §:n 3 momenttiin. Alkoholijuomien toimitusluvan lupaehdoissa voidaan rajoittaa toimitettavien alkoholijuomien enimmäismäärää kuljetuksissa, ja tämä on myös tehty varmennettavaksi niin, että valtioneuvosto voisi säätää myöskin näistä enimmäisetämyynnin määristä heille annetulla asetuksenantovaltuudella.

Sitten, arvoisa puhemies, mennään koeostoihin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta oli tehtävä muutoksia. Näin 62 §:n 4 momentissa säädetään nimenomaisesti tilanteista, joissa toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus tehdä koeostoja, kun se on tarpeellista alkoholijuoman toimitusta koskevan 37 §:n 1 momentin 1 kohdan — eli

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

alaikäinen henkilö — tai 37 §:n 2 momentin — eli alle 20-vuotias — mukaisen luovutuskiellon taikka 42 §:n 1 momentin mukaisen toimitusajan noudattamisen valvomiseksi. Vapaaehtoiseen koeostajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä ja vahingonkorvauksia.

Sitten virka-avusta ja seuraamuksista: Valiokunta toteaa, että valvontaviranomaisilla tulee olla oikeus saada poliisilta virka-apua maksutta — 65 §. Seuraamusmaksun enimmäismäärä voi olla enintään 20 000 euroa — eli 71 §. Tätä ei ollut lainkaan hallituksen ehdotuksessa enää, mutta lausuntokierroksella hallitus esitti tätä säädettäväksi.

Markkinoinnin osalta valiokunta totesi, että hylätään esityksen ehdotus väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinoinnin sallimisesta. Voimaan jäisi siis nykyinen alkoholilain 50 §:n sääntely, jonka mukaan väkevän alkoholijuoman markkinointi on pääsäännön mukaan kokonaan kiellettyä lukuun ottamatta erikseen säädettyjä poikkeuksia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa myös, että lakiin lisätään alkoholijuomien vaikuttajamarkkinoinnin kieltä eli 50 §:n 2 momentin 12 kohta. Valiokunta myös toteaa, että lisätään ostohistorian perusteella kohdennetun markkinoinnin kieltä, ja se tulisi 50 §:n 2 momentin 13 kohtaan. Ja näitä kahta viimeistäkään hallituksen esityksessä ei ollut.

Arvoisa puhemies! Jotta ehdin, niin totean jo tässä vaiheessa, että valiokunta on tehnyt myöskin lausumaehdotuksen siitä, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ehdotettujen muutosten vaikutuksia alkoholinkulutukseen, väestön terveyteen, alkoholihaittoihin sekä perheisiin ja lapsiin ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimiin.

Arvoisa puhemies! On vielä 40 sekuntia aikaa tätä mietintöä esitellä, joten nopeasti totean, että tästä esittelystä on hyvä todeta, että lausuntopalaute oli varsin yksiselitteistä siltä osin, että tässä erityisesti niitä esityksen kohtia, jotka lisäävät markkinoita ja mahdollistavat myöskin kasvua, kannatettiin erityisesti elinkeinoelämän edustajien toimesta tai ainakin niihin suhtauduttiin neutraalisti. Toisaalta taas suurin osa kuultavista ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntemusta edustavat tahot suhtautuivat esitykseen kriittisesti ja katsoivat, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää alkoholinkäyttöä ja sitä kautta alkoholihaittoja. Valiokunta toteaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan kantana, että etämyynnin selkeyttämistä pitää edistää ja kuluttajien valinnanmahdollisuuksien lisääminen on tärkeää. Valiokunta kuitenkin katsoo, että ehdotetussa muodossa sääntely lisää merkittävästi [Puhemies koputtaa] alkoholin saatavuutta ja haittoja. Tämän takia valiokunta myöskin toteaa, että nämä suomalaiset elinkeinonharjoittajat joutuvat epäyhdensuuntaiseen asemaan ulkomaalaisiin kilpailijoihin verrattuna ja tämä myöskin vaarantaa Alkon monopolin.

Tässä joitakin perusteita, miksi valiokunta päätyi tekemään näin monta muutosehdotusta tähän kokonaisuuteen. Valiokunnan esitys ei ole yksimielinen. Tämä sisältää yhden vastalauseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

17.48 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Toivon sydämestäni, että eduskunta voisi hyväksyä sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistön laatiman mietinnön, sillä se suojelisi lapsia ja perheitä lisääntyviltä alkoholihaitoilta ja turvaisi kotimaista yrittäjyyttä, verotulojen saantia sekä kansanterveyttä edistävän alkoholipolitiikan.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Hallituksen esitys ja sitä tukeva mietintöön liitetty vastalause valitettavasti lisääisivät alkoholin kulutusta ja siten myös haittoja. Sillä käynnistettäisiin vahvojen alkoholijuomien kotiinkuljetus, rajat ylittävä vahvojen juomien etämyynti, väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi sekä nuoria houkutteleva sosiaalisen median vaikuttajien mainonta. Hallituksen esityksen mukaan siis ulkomaiset toimijat olisivat saaneet myydä suoraan kotioville väkeviä, jopa 80 prosentin vahvuisia alkoholijuomia ilman kotimaisille yrityksille säädettyjä prosenttirajoituksia, jotka ovat siis 8 ja 5,5.

Mietinnössä säädettiin myös etämyyjien rekisteröitymisvelvoitteesta, sanktioista ja valvonnasta, joilla alkoholin verkkokaupan veronkierto saadaan kuriin. Tällä hetkellä Suomen Alkoholijuomakaupan asiantuntija-arvion mukaan jopa 885 miljoonan euron verotulot jäävät vuosittain saamatta laittoman nettimyynnin vuoksi. Myös ehdotukset väkevien alkoholijuomien verkkomainonnasta ja vaikuttajamarkkinoinnista somessa torjuttiin. Suomessa alkoholin saatavuus on riittävällä tasolla. Sitä ei ole tarpeen lisätä kuljettamalla väkeviä kotioville. Valvomaton alkoholinkäyttö kodeissa altistaa perheväkivallalle sekä alkoholin päätymiselle alaikäisille. Suomessa arviolta 89 000 lasta elää perheissä, joissa toisella tai molemmilla vanhemmilla on vakava päihdeongelma, ja vuosittain syntyy 600:sta jopa 3 000:een lasta, joilla on jonkinasteinen äidin raskauden aikaisen alkoholinkäytön aiheuttama vaurio. Alkoholisairaudet aiheuttavat merkittävää työkyvyttömyyttä, kuormitusta oikeuslaitokselle ja ennen aikaista kuolleisuutta. Yli 1 700 ihmishenkeä menetetään tämän vuoksi vuosittain.

Kotiinkuljetus lisääisi myös ikääntyneiden, muistisairaiden ja liikkumisrajoitteisten alkoholinkäyttöä, mikä johtaisi lisääntyneisiin tapaturmiin, sairastavuuteen ja hoivan tarpeeseen. Kotioville yksin alkoholia toimittavien henkilöiden työturvallisuus on myös herättänyt huolia esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa epäillään vastaanottajan humalatilaa ja sitä, että hänelle ei voidakaan luovuttaa näitä alkoholijuomia. Nämä tilanteet saattaisivat kärjistyä väkivaltaisiksi tai työturvallisuutta uhkaaviksi. Kaiken kaikkiaan haitat jäisivät Suomeen, voitot valuisivat ulkomaille näitten etämyyntimuutosten pohjalta, mikäli tällä hallituksen alkuperäisellä esityksellä mentäisiin. Laskun maksaisivat suomalaiset veronmaksajat, poliisit, sosiaalityöntekijät, hoitajat ja lääkärit lisääntyneen työkuorman muodossa.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että tämän hallituksen alkuperäisen esityksen mukaan alkoholijuomia saisi kuljettaa kotien lisäksi, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, lähes minne tahansa — puistoihin, jopa toisen asteen oppilaitosten läheisyyteen tai festivaalialueiden porteille. Valvonta olisi käytännössä mahdotonta.

Etämyynti merkitsisi laajaa jakelukanavaa vahvoille juomille, mikä olisi kuolinisku vahvojen juomien yksinoikeusjärjestelmälle. Tämä on myös vastoin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää ei muuteta. Sen vuoksi katson, että olen noudattanut nimenomaan tätä hallitusohjelman kirjausta omassa päätöksenteossani.

Lisäksi tämä on ristiriidassa eduskunnan vuoden 2017 antaman lausuman kanssa, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Asiantuntijakuulemisissa kritisoitiin laajasti todellakin sitä, että tässä esityksessä asetetaan kotimaiset vähittäismyyjät epäyhdenvertaiseen asemaan suhteessa ulkomaisiin etämyyjiin. Tähän myös perustuslakivaliokunta otti kantaa ja totesi, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja elinkeinovapauden kannalta olisi perustellumpaa, että

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

etämyyjiä ja kotimaan vähittäismyyntiä kohdeltaisiin samoin. Ja Suomen Alkoholijuomakauppa ry on ilmaissut tyytyväisyytensä siihen, että sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta päätti kannattaa myös ulkomaisen alkoholin etämyynnin rekisteröintivelvoitetta Verohallinnolle. Tämä mietinnön linjaus asettaa siis kotimaiset ja ulkomaiset toimijat yhdenvertaiseen asemaan ja estää alkoholijuomakaupan siirtymistä ulos Suomesta, koska mikäli tämä hallituksen esitys toteutuisi, niin silloinhan kannattaisi muodostaa se etämyyntitoimipiste, siirtää se vaikka Tallinnaan ja sieltä sitten toimittaa näitä väkeviä juomia pikatoimituksella Suomeen.

Se, mihin toivon, että eduskunta erityisesti kiinnittäisi huomiota, on se, että ulkomailta Suomeen tapahtuvasta alkoholin verkkokaupasta aiheutuu tälläkin hetkellä eri arvioiden mukaan, joita meille annettiin, 100 miljoonasta 285 miljoonaan euron vuotuiset verotulojen menetykset. Näille rahoille olisi aivan varmasti tarvetta täällä moneen kipeään tarpeeseen. Verohallinto on arvioinut ihan tämän valtiovarainvaliokunnan meille antaman lausunnon mukaan, että 99 prosenttia alkoholin myynnistä on tällä hetkellä säännönmukaista. Käytännössä vain ne, jotka pistokokeella saadaan kiinni, maksavat veronsa. Valitettavasti tämä hallituksen esitys ja tähän mietintöön liitetty vastalause eivät tuo tähän mitään sellaista ratkaisua, jolla nämä verotulot oikeasti saataisiin. Tässä mietinnössä, joka on siis valiokunnan enemmistön pohja, on useita keinoja, joita puheenjohtaja jo luetteli, joilla pystyttäisiin huolehtimaan, että saisimme nämä verotuotot Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

17.55 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Äsken esittelin valiokunnan mietinnön, mutta pyysin myöskin etukäteen eduskunnan järjestelmän kautta mahdollisuutta käydä läpi tätä kokonaisuutta nyt SDP:n kansanedustajana, ja pakko sanoa, että olemme mielenkiintoisessa tilanteessa. Tällä viikolla olemme henkeä pidätellen seuranneet sitä, mitä tässä talossa tulee tapahtumaan alkoholilain suhteen. Niin kuin aivan ansiokkaasti puhemies tässä jo totesi, siirryimme tämän kohdan esittelyn yhteydessä tilanteeseen, jossa puhemies totesi, että me tulemme nyt päättämään alkoholilain sisällöstä. Tähän ollaan otettu koko viikko kantaa, voidaanko eduskuntaan tuoda EU:ssa notifiointimaton esitys päätöksentekovaiheessa. Ainakin itse olin kuulevinani — pöytäkirjaa tarkastamatta — että olemme siirtyneet päätöksentekovaiheeseen.

Valiokunta selvitti omassa työssään, millä tavalla tähän notifiointivelvollisuuteen pitäisi suhtautua, ja käytän tämän ensimmäisen seitsemänminuuttisen puheenvuoroni nyt yksistään tämän ongelman selvittämiseen.

Tällä viikolla on hyvin vähän käyty asiakeskustelua siitä, mistä puhemiesneuvostossa on ollut kolme kertaa ja kolme päivää kysymys. Minusta tämä ei ole lainkaan leikin asia. Nimittäin me olemme nyt tänään tehneet ennakkotapauksen siitä, että käytännössä tänne saliin on tuotu notifiointimaton esitys. Olen peräänkuuluttanut sitä, mikä esitys eduskunnassa on käsitelty aikaisemmin notifiointimattomana tai selkeästi EU-lainsäädännön vastaisena ja niin, että se olisi tarkoituksella näin. Tämä on hyvin vakava seikka, koska me joudumme nyt siihen, että ensimmäisessä käsittelyssä, jossa me otamme kantaa sisältöön — me päätämme siis tänään tästä sisällöstä — onko todella niin, että EU ehtii tänään siihen väliin ottamaan kantaa näihin muutoksiin, ennen kuin lopullinen päätös on tehty. Oletankin, että heillä ei ole niin nopeaa ikiliikkujaa, että tämä päätös pystyttäisiin juuri tänään kello 17:n

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

jälkeen alkaneessa istunnossa tekemään komission valvovan silmän alla niin, että komissio evästäisi Suomea, [Vilhelm Junnilan välihuuto] ennen kuin lopulliset päätökset on tehty.

Arvoisa puhemies! Kaikki on mahdollista tässä salissa ja tässä eduskunnassa, ja näin ollen onkin hyvä katsoa, mitä se notifiointivelvollisuus tarkoittaa. Tässä esitetään siis, että käytännössä ja mahdollisesti kolmen asiakysymyksen osalta olisimme tilanteessa, jossa notifiointia jouduttaisiin harkitsemaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on siis mietinnössään ehdottanut merkittäviä muutoksia alkoholilakia koskevaan lakiehdotukseen. Näistä EU-oikeuden kannalta olennaisimpia ovat etämyynnin rajoittaminen koskemaan alkoholijuomia, joiden toimitus on mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä — käytännössä 5,5—8 prosenttia rajana — etämyyjän rekisteröintivelvoite eli velvollisuus ilmoittaa toiminnan aloittamisesta Lupa- ja valvontavirastolle sekä se, että alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle, jos ja vain jos lähetyksessä on myyjän verojen maksamista osoittava tunniste. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on saanut ministeriöltä selvityksen, jonka mukaan muutokset etämyynnissä sallittuihin prosenttirajoihin sekä etämyyjien velvollisuuksiin, kuten rekisteröimisvelvollisuus ja merkintävelvollisuuksien muuttaminen, sekä kuljetusyritysten velvollisuus tarkistaa verotunniste ovat todennäköisesti sellaisia muutoksia, jotka pitää notifioida komissiolle. Tämän myös valiokunta toteaa nostessaan esille notifiointivelvoitteen mietinnössään.

On hyvä todeta, että tästä notifiointivelvoitteesta on todettu direktiivitasolla monenlaista, ja joitakin mainintoja tässä teen. Ensinnäkin avoimuusdirektiivin notifiointivelvollisuus koskee niin sanottuja teknisiä määräyksiä, olivatpa ne eduskunnan tai hallituksen määräyksiä. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava teknistä määrääystä koskeva ehdotus uudelleen komissiolle, jos ne tekevät ehdotukseen sellaisia huomattavia muutoksia, jotka muuttavat sen soveltamisalaa, lyhentävät alun perin suunniteltua soveltamisaikataulua, lisäävät eritelmiä tai vaatimuksia taikka tiukentavat niitä. Notifiointi on siten tehtävä ennen lain hyväksymistä, eikä lakia saa hyväksyä ennen direktiivin asettamien määräaikojen päättymistä. Ilmoitus tehdään, kun asia on vielä valmisteluvaiheessa ja siihen on mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia. Tämä ilmoitusvelvollisuus käynnistää kolmen kuukauden odoteajan, jonka aikana kyseinen jäsenvaltio ei voi hyväksyä teknistä määrääystä.

Nyt kysynkin: kuinka nopeasti komissio tänä iltana pystyy näitä juuri äsken esiteltyjä muutoksia notifiomaan? Jokainen huomaa, että me ollaan käynnistetty prosessi, jota eduskunta ei aikaisemmin ole tuntenut.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan näkökulmasta on tärkeää käydä läpi se, mitä asiantuntijat sanoivat, ja jos tämä osuus jää vielä kesken, niin jatkan sitten seuraavassa puheenvuorossani.

Ensinnäkin professori Kuoppamäki katsoi, että mikäli avoimuusdirektiivin edellyttämä ilmoitus tehtäisiin vasta sitten, kun eduskunta on jo hyväksynyt lain, ilmoitettava säädös ei enää olisi valmisteluvaiheessa siten kuin avoimuusdirektiivi edellyttää. Tästä näkökulmasta pöytäkirjapäätös tai asian käsittelyn keskeyttäminen odottamaan komission kannanottoa vaikuttaisi esitetyistä vaihtoehdoista parhaimmalta.

Professori Juha Raitio puolestaan toteaa, että asiassa olisi mahdollista edetä esimerkiksi niin, että valiokunta ehdottaisi lakimuutoksia, jotka sitten ministeriö notifioisi komissiolle, ja sitten vasta komission päätöksen jälkeen valiokunta tekisi mietintönsä. Lausunnon mukaan: ”Jos eduskunnan täysistunto käsittelee mietinnön ennen notifiointia, niin ehto

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

valmisteluvaiheesta notifioinnin osalta ei toteudu eikä siis kyseessä ole tänään enää ehdotus, joka koskee teknistä määräystä. Jos notifiointivelvoitetta rikotaan, säädetyllä kansallisella teknisellä määräyksellä ei ole EU-oikeudellista sitovuutta.”

Professori Snell puolestaan totesi: ”Jos valiokunta tekee hallituksen esitykseen huomattavia tiukentavia muutoksia, ehdotus tulee välittömästi notifioida komissiolle ja lakia ei saa hyväksyä ennen direktiivin asettamien määräaikojen umpeutumista. Käytännössä esimerkiksi valiokunta voisi notifioida mietinnön tai sen luonnoksen. Direktiivi ei myöskään estä sitä, että ministeriö tekisi notifioinnin valiokunnan puolesta.”

Tässä me olemme, arvoisa puhemies, toisin kuin nämä neljä EU-oikeuden asiantuntijaa meitä neuvoivat, käsittelemässä tänään tässä hetkessä esitystä, jota ei ole notifioitu. Minä en ymmärrä, miten eduskunnassa pääsi näin tapahtumaan, että me teimme tällaisen päätöksen, että me katsomme, että ykköskäsittelyssä ei ole vielä kysymys asian lopullisesta käsittelystä, kun tänään, juuri tänä yönä, nämä pykälät menevät kiinni. Siihen voivat edustajat vaikuttaa sillä, että he esittävät tähän muutoksia, tai muuten mennään näillä pykälillä. On käsittämätöntä, että tässä talossa me laiminlyömme nämä saadut EU-oikeudelliset arviot.

Tässä on myöskin EU-oikeudellinen arvio annettu Tuomas Ojasen puolesta. Hän totesi, että jos kuitenkin päädyttäisiin siihen vaihtoehtoon, että valiokunta tekisi isoja muutoksia ja mentäisiin salikäsittelyyn, hän edellyttäisi, että valiokunta tekisi valiokunnan mietinnössä asetuksenantovaltuuden hallitukselle. Sitten jäätäisiin odottamaan notifioinnin toimeenpanoa, niin että tiedettäisiin, ovatko nämä muutokset mahdollisia vai eivät, ja valtioneuvosto säätäisi tämän toteen.

Kuten olen todennut myöskin puhemiesneuvostossa, me emme toteuttaneet tätä viimeistä vaihtoehtoa vaan toteutimme sen vaihtoehdon, että tulee mietintö ja se mietintö notifioitaisiin. Vaikka valiokunta oli tästä eri mieltä, mikä on se kirjaus, passiivimuoto vai tarkka muoto, että ministeriö tämän tekee, lopputulos on se, että yksimielisyys oli kaikilla siitä, että EU-oikeudellisuus varmistetaan. Nyt me olemme salissa, ja sitä ei ole varmistettu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä. — Yritetään pitää noita aikarajoja.

18.05 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on yksi niistä maailman maista, joissa alkoholi aiheuttaa todella paljon murhetta, surua ja yhteiskunnalle valtavia kustannuksia. Yksi isoista syistä tämän taustalla on se, että aikanaan päätimme sallia keskioluen myynnin ruokakaupoissa. Tämän jälkeen alkoholin kokonaiskulutus lähti todella voimakkaaseen nousuun. Viime vuosina alkoholin kokonaiskulutus on tullut alas, mutta alkoholihaittojen määrä on pysynyt aivan valtavana. Samalla ongelmat ovat yhä voimakkaammin painottuneet pienempään väestönosaan.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on aivan täysin yksiselitteisesti alkoholilain vastainen. Alkoholilain 1 § sanoo selvästi, että lain tarkoituksena on vähentää alkoholinkulutusta rajoittamalla ja valvomalla elinkeinotoimintaa haittojen ehkäisemiseksi, ja nyt tällä lailla mahdollistetaan alkoholin osto kaupasta suoraan kotiin.

Täällä erityisesti kokoomuksen edustajat kertovat, miten alkoholihaitat ovat vähentyneet, kysymys on elinkeinovapaudesta ja niin edelleen. Tosiasia on, että te arvotatte tässä kaupan voitot kansanterveyden edelle. Tätä on täysin turha yrittää muuksi

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

muuttaa. Kysyn teiltä, minkähän vuoksi tätä lakia kannattavat ainoastaan kaupan alan toimijat, niin kuin jo äsken kuulimme, mutta esimerkiksi Valvira, Tehy ja EHYT ry vastustavat. No, totta kai koska kauppa kannattaa ja koska kassakone kilisee. Ja tietysti kansanterveydestä, lapsista ja nuorista välittävät viranomaiset vastustavat, koska he tietävät, että tämä tulee johtamaan lisääntyviin alkoholihaittoihin.

Jo tällä hetkellä vajaa 100 000 lasta elää perheissä, joissa synkkänä varjona kulkee vanhempien ongelmallinen alkoholinkäyttö. Minä ymmärrän sen, että kokoomuksessa halutaan palvella kaupan etuja, mutta olisitte rehellisiä ja myöntäisitte sen, että tästä laista joutuvat kärsimään myös monet sellaiset, joille alkoholinkäyttö on jo nyt ongelma.

Ennen kaikkea minä ihmettelen, jos kristillisdemokraattiedustajat tämän lain hyväksyvät. Teidän politiikkanne selkänöja ja ydin on perheiden, kristillisten arvojen ja myös perinteisesti liberaalin alkoholipolitiikan vastustaminen. Kun tämän lain hyväksytte, niin kysyn, millä hinnalla. Mitä sellaista olette saaneet vastineeksi, joka tähän kauppaan kannustaisi? Vastaa itse: ette yhtään mitään. Mutta sen sijaan tämän lain seurauksena Alkon monopoli murenee teidän vahtivuorollanne.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen alkoholia käyttävän ihmisen ongelma ei ole siinä, etteikö kaljaa saisi jo nyt aivan riittävästi ja riittävän läheltä, eikä paikallinen kauppakaan ole siinä tilanteessa, että se olisi konkurssin partaalla. Tämä lakiesitys on häpeäksi maallemme ja sen kansanterveydelle. En missään olosuhteissa voisi tätä kannattaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

18.09 Eeva Kalli kesk: Arvoisa rouva puhemies! On syytä todeta heti alkuun, että sosiaali- ja terveystieteiden enemmistö ei onneksi ole hyväksynyt hallituksen esittämiä muutoksia alkoholilakiin sellaisinaan vaan on asettunut vastuullisemman alkoholipolitiikan jatkamisen kannalle.

Suomen alkoholipolitiikan tavoitteena on ollut vähentää alkoholin aiheuttamia terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia haittoja. Tämä tavoite on kirjattu suoraan alkoholilakiin. Lain tarkoituksena ei ole helpottaa alkoholin saatavuutta tai lisätä sen kulutusta vaan ehkäistä alkoholin suoraan ja välillisesti aiheuttamia haittoja ja niistä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia rajoittamalla alkoholin myyntiä ja valvomalla siihen liittyvää elinkeinotoimintaa.

Alkoholin kotiinkuljetuksen salliminen on merkittävä laajennus alkoholin saatavuuteen. Tutkimuksista tiedämme, että alkoholin saatavuus on hinnan ohella keskeisin alkoholinkulutukseen vaikuttava tekijä. Riski alkoholin ongelmakäytön lisääntymiseen olisi erityisen suuri, jos sallisimme hallituksen esityksessään esittämän mukaisesti alkoholin toimituksen muutamalla klikkauksella pikatoimituksena kotiovelle asti. Sosiaali- ja terveystieteiden toteaa mietinnössään, että erityisesti ikääntyneiden, ongelmallisesti alkoholia käyttävien ja näissä perheissä elävien lasten kokemat haitat kasvaisivat entisestään. Valiokunnan ehdottama muutos toimituksen viivästämisestä 24 tunnilla sen tilauksesta onkin välttämätön.

Alkoholin kotiinkuljetukseen liittyy valvontaongelmia. Ikäraja- ja valvonta on ollut kansainvälisten kokemusten perusteella yksi suurimmista ongelmista alkoholin toimituksissa suoraan ostajalle. Valiokunta ehdottaakin, että ostajan velvollisuus olisi todistaa ikänsä. Viranomaisten olisi käytännössä mahdotonta valvoa tehokkaasti sitä, ettei

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

alkoholia luovuteta alaikäisille tai päihtyneille henkilöille, jos kotiintoiimituksissa ei olisi minkäänlaista ostajan ikävalvontaa.

Kuljetusyritysten työntekijöiden asema herättää huolta. Alkoholista kotiin kuljettava lähetti joutuu yksin arvioimaan, onko alkoholin luovuttaminen lainmukaista. Jos vastaanottaja on päihtynyt tai alaikäinen, juomien luovuttamisesta pitäisi pystyä kieltäytymään asiakkaan kotiovelle. Jokainen ymmärtää, että tällaiset tilanteet voisivat muodostua vaikeiksi ja jopa työturvallisuusriskiksi työntekijälle.

Alkoholin saatavuuden lisäämisen vaikutukset eivät rajoitu yksittäisiin toimituksiin. Poliisin mukaan saatavuuden lisääntyminen kasvattaa järjestyshäiriöiden, väkivallan ja liikenneonnettomuuksien riskiä. Äsken päättyneellä kyselytunnilla kävimme keskustelua lähisuhdeväkivallasta, ja valitettava tosiasia on, että lähisuhdeväkivallankin taustalla ovat varsin usein päihtyneet, myös alkoholi. Siksi hämmästyttääkin, että tästä huolimatta hallitus on vapauttanut alkoholin saatavuutta ja tavoittelee edelleen entistä vapaampaa alkoholipolitiikkaa.

Alkoholi on myös yhteydessä ainakin 200 erilaiseen sairauteen. Vuonna 2024 alkoholiperäisiin tauteihin ja alkoholimyrkytyksiin menehtyi Suomessa lähes 1 600 ihmistä. Nämä luvut muistuttavat siitä, että alkoholin liikakäyttö on edelleen merkittävä kansanterveydellinen ongelma. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mietinnössään kansanterveydellisestä näkökulmasta ja alkoholihaittojen ehkäisemisen kannalta tärkeänä sitä, että Alkon monopoliasema väkevempien alkoholijuomien vähittäismyynnin osalta säilytetään eikä etämyynnillä mahdollisteta alkoholiyhtiön kanssa kilpailevaa myyntikanavaa väkevempien alkoholijuomien osalta.

Valiokunta pitää aiheellisesti myös yhdenvertaisuuden kannalta perusteltuna sitä, että kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaisia etämyyjiä kohdeltaisiin samalla tavalla lainsäädännössä, mikä ei olisi hallituksen esittämässä muodossa toteutunut.

Puhemies! Vastuullinen alkoholipolitiikka ei tarkoita holhoamista. Se tarkoittaa sitä, että päätöksiä tehdään tutkimustiedon, alkoholista suoraan ja välillisesti syntyvien haittojen ehkäisyn ja yhteiskunnan kokonaisedun näkökulmasta. Siksi alkoholin kotiinkuljetuksen laajentamiseen tulee suhtautua erittäin kriittisesti, ja siksi valiokunnan enemmistön linja vastuullisemman alkoholipolitiikan puolustamiseksi ansaitsee tuen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.14 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen alkoholilainsäädäntöä koskevaa esitystä, joka tuli eduskuntaan jälleen vakavasti puutteellisenä niin verovalvonnan, EU-oikeudellisen arvioinnin kuin kansanterveyden näkökulmasta. Onkin kuvaavaa, että sosiaali- ja terveysvaliokunta joutui korjaamaan hallituksen esitystä poikkeuksellisen laajasti. Käytännössä valiokunta joutuu tekemään sen työn, mikä olisi pitänyt tehdä jo ministeriössä ennen esityksen tuomista eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa ei ole enää kyse pelkästään alkoholipolitiikasta. Kyse on siitä, noudatetaanko lainvalmistelussa niitä oikeudellisia velvoitteita, joihin Suomi on sitoutunut ja joiden varaan myös tämän eduskunnan päätösten kestävyys rakentuu.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on muuttanut hallituksen alkuperäistä esitystä merkittäväällä tavalla. Muutokset koskevat muun muassa etämyynnissä sallittujen alkoholijuomien vahvuusrajoja, rekisteröitymisvelvollisuuksia sekä uusia valvonta- ja

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

tunnistevaatimuksia. Juuri tällaiset muutokset ovat niiden asiantuntijalausuntojen mukaan, joita valiokunta on saanut, omiaan synnyttämään notifiointivelvoitteen.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan kuulemat EU-oikeuden asiantuntijat ovat olleet asiasta poikkeuksellisen yksimielisiä. He ovat korostaneet, että notifioinnin tarkoitus on varmistaa sääntelyn EU-oikeudellinen hyväksyttävyyden jo valmisteluvaiheessa. Jos notifiointi tehdään vasta sen jälkeen, kun laki on jo hyväksytty, koko menettelyn tarkoitus vaarantuu. Siksi opposition esittämä vaatimus ei ole ollut kohtuuton. Olemme esittäneet, että asian käsittely keskeytetään siksi aikaa, että ministeriö varmistaa tehtyjen muutosten EU-oikeudellisen kestävyys ja notifiointimenettelyn asianmukaisen toteuttamisen. Tämä esitys kuitenkin kaatui valiokunnassa valitettavasti niukasti.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan puhemies on tänään katsonut, ettei asian käsittelylle ole eduskuntatyön näkökulmasta estettä, mutta puhemiehen ratkaisu ei poista sitä tosiasiaa, että EU-oikeudellisen arvioinnin tekevät viime kädessä Euroopan unionin toimielimet ja tuomioistuimet. Juuri siksi meidän pitäisi suhtautua vakavasti siihen, että kaikki kuullut asiantuntijat ovat pitäneet notifiointikysymystä merkityksellisenä. Viisas lainsäätävä ei sivuuta tällaisia varoituksia. Viisas lainsäätävä varmistaa ensin, että oikeudellinen perusta kestää, ja tekee vasta sen jälkeen lopulliset poliittiset ratkaisut. Kyse ei ole byrokraatiasta eikä muodollisuuksista. Kyse on siitä, että Suomessa säädettävät lait kestävät myös eurooppalaisen oikeudellisen tarkastelun. Kenenkään etu ei ole se, että hyväksymme lain, jonka pätevyyttä joudutaan myöhemmin kyseenalaistamaan.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa mietinnössään aivan oikein, että notifiointi on tehtävä silloin, kun säätelyä voidaan vielä olennaisesti muuttaa. Nyt kun valiokunta on joutunut tekemään hallituksen esitykseen niin merkittäviä muutoksia, valiokunnan oman arvion mukaan muutokset todennäköisesti edellyttävät uutta notifiointia Euroopan komissiolle.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole mikään tekninen yksityiskohta. Jos notifiointia ei tehdä asianmukaisesti, vaarana on koko sääntelyn oikeudellinen epävarmuus. Meillä on tästä historiassa jo kokemuksia, kun hallitus toi eduskuntaan esityksen, jonka komissio katsoi syrjivän ulkomaisia toimijoita. Lopulta esitys jouduttiin vetämään pois. Nyt olemme jälleen tilanteessa, jossa eduskunta joutuu arvioimaan säätelyä, jonka EU-oikeudellinen kestävyys on osin edelleen avoin.

Arvoisa puhemies! Hyvä lainsäädäntö ei synny hosumalla eikä ideologisella sääntelyn purkamisella. Siksi vetoan hallitukseen ja hallituspuolueisiin vielä kerran: Varmistetaan lain EU-oikeudellinen kestävyys ennen lopullisia päätöksiä. Se on vastuullista lainvalmistelua, vastuullista päätöksentekoa ja ennen kaikkea oikeusvaltion kunnioittamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

18.19 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyrkinyt löytämään tasapainoisen ratkaisun alkoholin kotiinkuljetusta käsittelevässä mietinnössä. Valiokunta tunnistaa tarpeen selkeyttää alkoholin etämyyntiä koskevaa säätelyä, mutta samalla se on halunnut varmistaa, ettei laki johda hallitsemattomaan alkoholin saatavuuden kasvuun. Siksi valiokunta esittää, että etämyynnissä sovellettaisiin samoja vahvuusrajoja kuin kotimaisessa vähittäismyynnissä. Toisin sanoen ulkomaisia verkkokauppoja ei asetettaisi kotimaisia toimijoita parempaan

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

asemaan. Samalla turvataan Alkon asema niiden tuotteiden osalta, joiden myynti on Suomessa kansanterveydellisistä syistä keskitetty monopolijärjestelmään. Tämä on tärkeää sekä kansanterveyden että yritysten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. Ei ole kohtuullista, että ulkomaiset toimijat voisivat myydä Suomeen vahvempia alkoholijuomia tavalla, joka ei olisi kotimaisille toimijoille mahdollista.

Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota myös alaikäisten suojelemiseen. Jos alkoholia myydään verkossa ja toimitetaan kotiin, ikärajavaivonnan on oltava vähintään yhtä vahvaa kuin myymälässä. Tämän vuoksi mietinnössä esitetään vahvaa sähköistä tunnistautumista verkko-ostojen yhteydessä sekä vastaanottajan henkilöllisyyden ja iän tarkistamista jokaisen toimituksen yhteydessä. Nämä eivät ole tarpeettomia byrokraattisia vaatimuksia. Ne ovat välttämättömiä keinoja estää alaikäisten pääsy alkoholin piiriin.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tunnistanut riskin, että alkoholin kotiinkuljetus voisi johtaa niin sanottuun pikatoimituskulttuuriin. Jos alkoholia voisi saada kotiovelle minuuteissa, se voisi lisätä päihtyneiden ostoyrityksiä sekä pitkittää juomistilanteita. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että alkoholin toimitus olisi mahdollista aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksesta. Tavoitteena on ehkäistä impulssiostoja ja vähentää haitallista kulutusta.

Samasta syystä valiokunta esittää, että alkoholia voitaisiin toimittaa vain koti- tai yritysosoitteisiin. Näin estetään alkoholin tilaaminen esimerkiksi puistoihin, rannoille, nuorten kokoontumispaikoille tai muihin julkisiin tiloihin. Ratkaisu tukee järjestystä ja ehkäisee haittojen syntymistä.

Valiokunta on lisäksi korostanut valvonnan merkitystä. Etämyynnin ja kotiinkuljetuksen lisääntyessä viranomaisten on pystyttävä valvomaan sekä ikärajojen noudattamista että verojen maksamista. Siksi mietinnössä ehdotetaan etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuutta sekä muita toimia, joilla ehkäistään harmaata taloutta ja verojen kiertämistä.

Valiokunnan saamien tietojen mukaan huomattava osa nykyisestä rajat ylittävästä alkoholin etämyynnistä tapahtuu tavalla, jossa Suomeen kuuluvia veroja ei makseta asianmukaisesti. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä.

Arvoisa puhemies! Yksi merkittävimmistä valiokunnan muutoksista koskee alkoholimarkkinointia. Hallitus esitti väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinoinnin sallimista. Valiokunta ei tätä hyväksy. Asiantuntijoiden mukaan erityisesti digitaalinen markkinointi lisää alkoholille altistumista nuorten ja riskikuluttajien keskuudessa. Siksi valiokunta katsoo, että nykyinen väkevien alkoholijuomien markkinointikielto on syytä säilyttää. Lisäksi valiokunta esittää vaikuttajamarkkinoinnin kieltämistä sekä ostohistoriaan perustuvan kohdennetun alkoholimarkkinoinnin kieltämistä. Nämä ovat perusteltuja toimia aikana, jolloin markkinointi on yhä henkilökohtaisempaa ja kohdistuu tehokkaasti juuri niihin ihmisiin, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa.

Arvoisa puhemies! Keskusta pitää tärkeänä, että alkoholipolitiikassa muistetaan aina lain alkuperäinen tarkoitus, ja se on alkoholista aiheutuvien haittojen vähentäminen. Kyse ei ole vain yksilön valinnoista vaan myös lasten turvallisuudesta, perheiden hyvinvoinnista, kansanterveydestä sekä yhteiskunnalle koituvista kustannuksista. Siksi pidämme valiokunnan tekemiä muutoksia tarpeellisina. Ne eivät estä uudistuksia, mutta ne rakentavat niiden ympärille suojakaiteita. Ne vahvistavat valvontaa, suojelevat alaikäisiä, turvaavat kansanterveyttä ja kohtelevat kotimaisia toimijoita yhdenvertaisesti. Toivomme,

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

että myös eduskunnan enemmistö voi tukea tätä mietintöä. Kyse on vastuullisesta alkoholipolitiikasta, jossa taloudelliset tavoitteet eivät syrjäytä lasten, nuorten ja perheitten hyvinvointia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa, edustaja Kaarisalo poissa. — Edustaja Valtola paikalla.

18.24 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Alkoholinkäytön sääntely herättää Suomessa aina paljon keskustelua, eikä syyttä. Alkoholin liiakäytöstä aiheutuvat haitat ovat todellisia, siksi jokainen alkoholilainsäädännön muutos on arvioitava huolellisesti ja vaikutuksia seuraten.

Suomessa alkoholin kokonaiskulutus on ollut jo pitkään laskussa. Erityisesti nuoret käyttävät alkoholia aiempia sukupolvia vähemmän. Alkoholin kulutuksen arviointia tietysti vaikeuttaa etämyynnin määrän arviointi, ja siksi onkin tärkeää, että nykyisinkin sallitun etämyynnin tilanne selkeytetään lainsäädännöllä. Tämä kehitys antaa mahdollisuuden tarkastella alkoholipolitiikkaa myös luottamuksen näkökulmasta. Kysymys kuuluu: miten voimme päivittää sääntelyä vastaamaan muuttunutta yhteiskuntaa samalla, kun huolehdimme tehokkaasta valvonnasta, alaikäisten suojelusta ja alkoholihaittojen ehkäisystä?

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on notifioitu Euroopan komissiolle avoimuusdirektiivin 2015/1535 mukaisesti. Komission ilmoitus ei aiheuttanut muutoksia hallituksen esitykseen. Uudelleennotifiointi tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista, eikä sen tarpeen arviointi edes itse asiassa eduskunnalle kuulu. Vastuu olisi esitystä valmistelevalla ministeriöllä, tässä tapauksessa sosiaali- ja terveysministeriöllä. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 65/2018 todennut: ”Päätöksessä notifioida on sinänsä kyse perustuslain 3 §:n 2 momentissa ja 65 §:ssä tarkoitetun hallitusvallan alaan kuuluvasta asiasta.”

Arvoisa rouva puhemies! Vastalauseessa esitetään hallituksen esitykseen useita muutoksia, joilla vastuullisuutta ja valvontaa vahvistetaan entisestään. Alkoholijuoman vastaanottajan olisi todistettava ikänsä jokaisen luovutuksen yhteydessä. Lisäksi alkoholin toimittaminen kiellettäisiin päiväkotien ja peruskoulujen lisäksi myös ammatillisiin oppilaitoksiin ja lukioihin. Lisäksi vastalauseessa esitetään, että Alkon aukioloajat uudistetaan vastaamaan nykyistä toimintaympäristöä siten, että Alko voisi halutessaan olla avoinna kello 9—21 viikon jokaisena päivänä.

Vastalauseessa korostetaan myös sitä, että sääntelyn uudistamisen rinnalla valvonnan on pysyttävä ajan tasalla. Siksi eduskunta edellyttäisi valtioneuvoston selvittävän alkoholin etämyynnin rekisteröitysmenettelyä ja verotunnisteen käyttöönottoa [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa] sekä ryhtyvän tarvittaviin toimiin verovalvonnan tehostamiseksi ja veronkierron ehkäisemiseksi. Lisäksi uudistuksen vaikutuksia alkoholinkulutukseen, alaikäisten suojaan ja alkoholihaittoihin seurattaisiin tarkasti ja tarvittaessa sääntelyä voitaisiin myöhemmin korjata.

Arvoisa puhemies! Kyse ei siis ole hallitsemattomasta vapauttamisesta vaan maltillisesta uudistuksesta, jossa kuluttajien palveluita kehitetään samalla, kun valvontaa vahvistetaan. Vastalause rakentuu ajatukselle, että vastuullinen sääntely, tehokas valvonta ja luottamus suomalaisiin voivat kulkea käsi kädessä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen mukainen lakiehdotus. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan vastauspuheenvuoro, edustaja Kiuru, Krista. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Ja otetaan teidät kaikki neljä sieltä. — Krista Kiuru.

18.29 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kävi nyt hyvin ilmi, minkälaisista arvoeroista on kysymys. Tässä edustaja Valtola esitti, että sen sijaan, että me muutettaisiin suoraan pykälään valtiovarainvaliokunnan ja talousvaliokunnan esittämä sääntely siitä, että näille verovelvollisille tulisi ilmoitusvelvollisuus ja verotunniste, niin te esititte tässä nyt äsken, että sääntely olisi kuitenkin toteutumassa maltillisesti, ja esititte, että nämä voisivat tulla tähän käytännössä pelkästään lausumilla. Sehän kertoo siitä, että eduskunta jättäisi käytännössä tarkoituksella säätämättä tässä ja nyt. Kun pykälät ovat täällä pöydällä, niin te haluaisitte ne kumota ja te haluaisitte säätää tästä niin, että 61—285 miljoonan sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon esittämällä tavalla julkista verorahaa jäisi vastaanottamatta. Tällaisten säästöjen jälkeen vaihtoehtona tälle mietinnölle on se, että hallituspuolueet esittävät, että jätetään satoja miljoonia verotuloja ottamatta, vapautetaan etämyynti ilman, että tämä verotus laitetaan kuntoon. Minusta tämä on käsittämätön ja vastuuton esitys, ja te esitätte sitä täällä pöydällä ilman, [Puhemies koputtaa] että yhtyisitte siihen, että toteutetaan molempien valiokuntien lausunto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly ja sen jälkeen edustaja Malm.

18.30 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun on kuunnellut näitä valiokunnan puheenjohtajan mietinnön esittelyjä, täytyy sanoa, että on tehty asianmukaisia ja hyviä muutoksia siihen, että laki olisi hyväksyttävissä.

Voi kyllä ihmetellä erityisen paljon sitä, että hallituspuolueissa on varaa heittää 61—285 miljoonaa euroa verotuloja menemään tällä hetkellä, kun hallitus on esitellyt julkisen talouden suunnitelman, joka on 17 miljardia euroa alijäämäinen — 17 000 miljoonaa alijäämäinen. Ei kun veroja vaan, tehdään veroaukkoja lisää koko ajan tähän julkiseen talouteen. Tämä on ehkä käsittämättömin kysymys tässä näin, miten tätä Suomea hoidetaan tällaisella alueella, jossa haittoja halutaan verottaa ja katsoa niitä asioita niin, että julkinen talous saisi tästäkin tuloja. Mutta ei, kun vaan vapautetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

18.31 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä omituiselta kuulostaa samaan aikaan, kun käytännössä jokaisessa puheenvuorossa, joita hallituspuolueiden edustajat pitävät, puhutaan siitä, kuinka tämä talous on vaikeassa tilanteessa Suomessa. Sitä ei kukaan kiistä. Mutta juuri kuten tässä edellisessä puheenvuorossa edustaja Lyly totesi, hallitus on valmis kairaamaan reikiä tähän juustoonsa entistä enemmän, rapauttamaan veropohjaa ja antamaan vielä veronkevennyksiä sitten hyvätuloisille.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Tässä kohden yhteiskunta jakautuu jo muutenkin liian voimakkaasti, ja tiedämme sen, että myös alkoholiongelma on kaikissa yhteiskuntaluokissa aivan yhdenvertainen toisiinsa nähden. Ei ole kysymys siitä, onko duunari vai onko toimitusjohtaja, kun alkoholiongelma voi olla perheen elämää, ja siitä ongelmasta kärsivät kaikki läheiset. Jokainen tässä salissa tietää yhden, jolla on alkoholiongelma, ja tätä ongelmaa te vain pahennatte.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustajat Lindén, Berg ja Valtola.

18.32 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luen sen virkkeen, joka tuossa vastalauseessa, jota edustaja Valtola sanoi kannattavansa, aiotaan poistaa 17 §:stä mietinnön hyväksymistä muutoksista. Siinä mietinnön hyväksymässä pykälässä lukee seuraavaa: ”Alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle vain, jos lähetyksessä on valmisteverotuslain 80 §:n 1 momentissa tarkoitettu kuljetuksen yksilöivä verotunniste tai valmisteverotuslain 80 §:n 3 momentissa tarkoitettu veroedustajan valmisteveronumero.” Eli keino, joka oli hakusessa, millä voitaisiin varmistaa niitä veroja, on tässä. Mahdollisesti voi olla muitakin keinoja, mutta tämä nyt näytti varmalta keinolta. Tämän kohdan sieltä haluavat hallituspuolueet kristillisdemokraatteja lukuun ottamatta poistaa. Tämä liittyy juuri äsken käytettyihin edustajakollegoiden puheenvuoroihin koskien verotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

18.33 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Valtola nosti tuossa esille tämän ikuisuuskyseksen, että tutkimusten mukaan alkoholinkulutus Suomessa on laskenut. Hän otti kyllä hyvin esille tietenkin tietävänä ihmisenä myös sen, että haasteenahan tässä on se, että meillä ei ole selvää kuvaa siitä, kuinka paljon ulkomailta tilataan alkoholia.

Tuoreen tutkimuksen mukaan ulkomailta tilatun alkoholin määrä vastaa tällä hetkellä jo Alkon vuosittaista kokonaisuusmyyntiä. Jos ei tämä näy siellä vuosittaisissa tilastoissa siitä, kuinka paljon suomalaiset käyttävät alkoholia, niin jokainen pystyy tämän perusteella vetämään johtopäätöksen, että se ei ole laskenut vaan se on itse asiassa kasvanut.

No, kun tässä ottaa vielä huomioon sen, että 98 prosenttia näistä, jotka tilaavat ulkomailta verkkokaupasta sen alkoholin, ei edes maksa veroja, niin Suomen veromenetykset vuositasona ovat lähes 300 miljoonaa euroa vuodessa, mihinkä edustaja Lylykin tässä viittasi. Onko meillä tähän varaa? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei todellakaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola. Ja sitten otetaan vielä Hyrkkö ja Kiuru.

18.35 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen liikuttavan samaa mieltä opposition edustajien kanssa, että meillä ei todellakaan ole tähän varaa. Niin kuin edustaja Berg tuossa toi esille, niin Verianin kyselytutkimuksessa, jonka Alko tänään kello 14 julkaisi, tuli selkeästi esille, että etämyynnin — joka on Suomeen sallittua, mutta meillä ei ole lainsäädäntöä sille — kautta noin kymmenen prosenttia

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

meidän väestöstä ostaa 67 miljoonaa litraa alkoholia, alkoholituotteita, kun Alko myy niitä 66 miljoonaa litraa. Tämä on se suuri ongelma, minkä takia tämä etämyyntilainsäädäntö on äärettömän tärkeä saada nyt eteenpäin, jotta me pystymme niitä verotuloja täältä saamaan. Me saimme valiokunnan kuulemisissa kuulla sen, että esimerkiksi tämä ehdotettu malli, joka on käsittääkseni Ruotsissa käytössä, ei siellä täysin toimi. Sen takia onkin tärkeää, että tämä hallituksen esitys tulisi nyt voimaan ja sitä seurattaisiin ja tarvittaessa tiukennettaisiin verotusta tai Tullin resursseja siihen valvontaan, jotta ne verotulot saataisiin tänne Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

18.36 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eikö, edustaja Valtola, kuitenkin olisi parempi, että meillä olisi edes joku työkalu käytössä, jota sitten voisimme seurata ja kiristää tarpeen mukaan? Nyt tämä hallituksen esityshän on se, että ei olisi sitten senkään vertaa työkalua, vaan katseltaisiin ja sitten ehkä joskus tulevaisuudessa säädettäisiin jotakin muuta. Tämä verovaje on aidosti merkittävä, ja jos on aidosti huolissaan meidän julkisen taloutemme tilasta, niin minusta näiden verotuottojen ei pitäisi antaa valua sormien läpi.

Haluan puuttua vielä siihen perusteluun, jota usein alkoholipolitiikan löysentämisen takana käytetään, eli että aiemmilla löysennyksillä ei olisi ollut pelätynsuuruisia vaikutuksia tähän kokonaiskulutukseen. Siitä usein unohtuu se, että nämä THL:n silloiset haittalaskelmat perustuivat päivittäistavarakaupan itsensä antamaan arvioon, että näiden vahvempien juomien hinta laskisi peräti 40 prosenttia, ja kun näin mittava hintojen lasku otettiin huomioon niissä uhkaskenaariorissa, niin ne näyttivät todella dramaattisilta. Hinnathan eivät laskeneet. Päivittäistavara kauppa ei niitä laskenut samalla tavalla, jolloin tietenkään ne pelätyt haitat eivät myöskään toteutuneet. Mutta se ei tarkoita, etteikö näillä aiemmin tehdyillä vapautuksilla mitään haittoja olisi ollut. Ja nythän emme edes vielä näe, minkälaisia vaikutuksia tämän hallituksen tekemillä löysennyksillä alkoholipolitiikkaan on meidän kansanterveyteen ja kansantalouteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä edustaja Kiuru, Krista. Sen jälkeen mennään puhujalistaan.

18.37 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin alun perin tätä debattipuheenvuoroa siksi, että edustaja Valtola täällä ikään kuin esiintyi hyveellisenä kertomalla, miten te laitatte nyt tässä nämä asiat kuntoon. Kuulijat, ja myöskin toimittajat, voivat ajatella, että todella tämä olisi rehellistä puhetta, ja varmaan voi ollakin teille, mutta meistä tuntuu tosi pahalta täällä. Siis valtiovarainvaliokunta ja talousvaliokunta tukivat näkemyksissään sitä, että eduskunta päästää täältä läpi sellaisen muutetun ehdotuksen, jossa on nämä kaksi asiaa laitettu kuntoon: Vaaditaan rekisteröitymistä, jotta verotuotot saadaan perätyä takaisin, kun 99 prosenttia suomalaisista ei maksa veroja näistä etämyynnin tuotteista. Samaan aikaan me edellytimme myöskin tässä omassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä, kuten valtiovarainvaliokunta esitti, tähän tätä valmistustunnistetta. Ja nyt te esitätte, että sen sijaan, että nämä nyt tästä säädetään täytäntöön, niin te jättäisitte nämä verotulot ottamatta ja hoitaisitte tämän joskus sitten joillakin lausumilla, jotka menevät seuraavan hallituksen puolelle. Minusta tämä on

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

häpeällistä eduskunnalta. [Puhemies koputtaa] Täällä miljoonatolkulla säästetään köyhien ihmisten varoja, ja nyt täällä ei saada edes alkoholin tuontia kuriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan. Edustaja Junnila.

18.39 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Joissakin aikaisemmissa puheenvuoroissa viitattiin esimerkiksi puhemiesneuvoston tämänpäiväiseen päätökseen koskien tämän esityksen tänne tuomista. [Krista Kiuru: Ei päättänyt puhemiesneuvosto vaan puhemies!] — Muistutan, että tämä käsittely tänään oli yksimielinen, ja käsittääkseni myös edustaja Kiuru siinä puhemiesneuvostossa istuu.

Käydään lyhyesti vielä etämyyntiasiaa. Tässä ehdotetussa sääntelyssä on siis kyse nimenomaan oikeustilan selkeyttämisestä. Etämyynti on sinänsä myös tällä hetkellä oikeudellisesti sallittua. Asiaa on arvioitu myös korkeimman oikeuden ennakkopäätöksessä viime vuonna, KKO:2025:71. Samalla huomionarvoista on, että oikeustilan selkeyttämistä voidaan pitää välttämättömänä EU-oikeuden näkökulmasta. Suomen nykyisen alkoholilainsäädännön voidaan arvioida olevan etämyynnin osalta ristiriidassa Euroopan unionin tuonnin määrällisiä rajoituksia koskevan normiston kanssa. Vaikka Suomen järjestelmä ei normitasolla kielläkään etämyyntiä, nykyisen järjestelmän epäselvyys muodostaa hallinnollisen esteen.

Talousvaliokunta yhtyi hallituksen esityksen lähtökohtaan siitä, että kilpailu- ja sisämarkkinaoikeudellisesti Suomi ei voi kieltää etämyyntiä rikkomatta SEUT 34 ja 36 artiklaa vastaan. Kyse olisi siis selkeästi SEUT 34 artiklassa kielletystä tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksesta, jota ei voitaisi perustella 36 artiklalla. [Krista Kiuru: Mutta kolmeseiskalla voi!] Tämä on erinomaisen tärkeää tässä yhteydessä muistuttaa, kun täältä tulee myös sellaisia esityksiä jatkuvasti, jotka tästä poikkeavat. Tämä ilmenee myös hallituksen esityksessä kuvatuista Euroopan komission virallisista kannanotoista. Talousvaliokunta pitikin ehdotettua sääntelyratkaisua välttämättömänä oikeustilan selventämiseksi. Sen sijaan käsittelyssä esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on käytetty ikään kuin tilapäistä enemmistöä, joka nähdäkseni ei vastaa eduskunnan tahtotilaa. Näistä syistä johtuen kannatan edustaja Valtolan tekemää esitystä. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly. — Mennäänpäs hetken aikaa tässä nyt tätä puhujalistaan. Siellä tulee teille kyllä mahdollisuus puhua. [Krista Kiuru: Tässä oli kyllä sellaisia väitteitä, jotka olisi pitänyt korjata!] — Mutta kyllä me keritään kuulla niistä sitten. [Krista Kiuru: No hän ei varmaan täällä kauan vanhene!] — No kyllä pöytäkirjoista löytyy sitten.

18.41 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on mielenkiintoinen lakiesitys ja mietintö tässä käsittelyssä, kun puhutaan alkoholin etämyynnistä. Voi sanoa, että nyt tässä on valiokunta korjannut mietinnöllään monesta kohtaa hallituksen esitystä, joka pahimmillaan olisi varmaan tarkoittanut sitä, että Wolt-kuskit olisivat 80-prosenttista vahvaa viinaa tuoneet. Sitä olisi saatu mainostaa verkossa, ja 300 miljoonaa veromenetyksiä olisi saman tien tullut.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Eli tämä on se toinen ääripää, mitä tässä valiokunnan mietinnössä nyt on erinomaisesti korjattu, ja siihen on tehty hyviä korjauksia. On laitettu alkoholin tilavuusrajoitteet, jotka ovat 5,5 ja 8 tilavuusprosenttia, ja sillä tavalla rajoitettu sen alkoholin väkevyyttä, mitä voidaan myydä ulos, myös Alkosta, jolle se rajataan koskemaan näitä tietyissä tilanteissa. Ja voidaan ajatella myös niin, että tätä valvontaa saadaan näillä muutoksilla tehostettua. Erityisen tärkeää tässä on se, että alkoholijuomien toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle eli juomien ostajalle vain, jos lähetyksessä on myyjän verojen maksamista osoittava tunniste. Tämä on se iso asia, joka tässä yritetään laittaa kuntoon myös yhtä aikaa. Tässä on myös ostajan velvollisuus todistaa ikänsä alkoholijuomien toimitusta ostaessaan, ja sitä jopa vahvalla sähköisellä tunnisteella tehdään. Aina, kun tätä tehdään, sen joka kerta joutuu todistamaan. Myös siihen, minne tätä voidaan viedä, on tehty rajoitteita, myös tämä toinen aste on tuotu tänne rajoitettujen paikkojen joukkoon. Ikärajoihin on tullut tarkennukset, myyntiajat on täällä määritelty hyvin tarkasti, ja siinä mielessä tätä lakiesitystä on korjattu sillä tavalla, että nyt sitten kotimaiset ja ulkomaiset toimijat ovat samalla tasolla, mikä on hyvä asia.

Tässä mielessä alkoholin etämyyntiä on ratkaistu erittäin vastuullisesti näillä muutoksilla. Nyt kun tiedämme, kuinka paljon alkoholista on haittoja Suomessa — ihmisiä kuolee alkoholin seurauksena noin 1 600 vuodessa, puhutaan todella isosta ongelmasta, puhumattakaan sitten muista ongelmista — niin kannatan tätä mietintöä, ja toivottavasti tämä menee sen mukaisesti lävitse. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppe on poissa. — Edustaja Hennilä, olkaapas hyvä.

18.45 Pertti Hemmilä kok: Rouva puhemies! Käsillämme oleva hallituksen esitys alkoholilain muuttamiseksi on herättänyt laajaa ja perusteltua huolta perinteisten arvojen, kansanterveyden ja yhteiskuntamme vakauden puolustajissa. Hallituksen sinänsä ymmärrettävä pyrkimys sääntelyn purkamiseen ja elinkeinovapauden edistämiseen menee tässä esityksessä kyllä liian pitkälle. Me emme voi rakentaa suomalaista yhteiskuntaa pelkän markkinaehtoisen vapauden varaan, jos hinta siitä maksetaan perheidemme hyvinvoinnilla ja arjen turvallisuuden vaarantumisella.

Rouva puhemies! Alkoholi ei ole mikä tahansa kulutushyödyke. Se on aine, jonka väärinkäyttö murentaa perheyhteisöjä, lisää turvattomuutta ja kuormittaa kohtuuttomasti sosiaali- ja terveydenhuoltoamme. Kun sääntelyä höllennetään liian radikaalisti ja nopeasti, riskit kasvavat hallitsemattomasti. Erityisesti nuorison ja heikommassa asemassa olevien suojeleminen on meidän päättäjien moraalinen tehtävä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt mietinnössään erittäin vastuullista ja tarkkarajaista työtä. Valiokunnan mietintö ottaa alkoholihaitat huomioon huomattavasti hallituksen alkuperäistä esitystä paremmin. Se asettaa rajat sellaisiksi, että emme ajaudu tilanteeseen, jossa alkoholin saatavuuden helpottuminen räjäyttää käsiin sekä inhimilliset kärsimykset että yhteiskunnalle koituvat laskut. Meidän on muistettava myös tärkeä valtiontalous. Alkuperäinen esitys toisi tilanteen, jossa lyhytnäköinen liikevaihdon kasvu vaihdettaisiin pitkäaikaisiin, jopa miljardiluokan kuluihin erikoissairaanhoidossa, poliisitoimessa, sosiaalitoimessa. Valtiontalouden tasapaino ei kerta kaikkiaan kestä sitä, että siirrämme euroja taskusta toiseen siten, että veronmaksaja päätyy lopulta maksumiehiksi. Valiokunnan mietintö on tässä suhteessa huomattavasti

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

tasapainoisempi ja taloudellisesti vastuullisempi, jos valiokunnan puheenjohtajakin kuuntelee.

Arvoisa puhemies! Hallituksen alkuperäistä esitystä on vaikea sellaisenaan tukea. Se sotii vastaan niitä perinteisiä vastuun ja huolenpidon arvoja, joita itse edustan. Sen sijaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan muotoilema tarkkarajaisempi mietintö on kompromissi, joka on tällaisenaan edes jotenkin hyväksyttävissä. Se pitää yhteiskunnan pyörät kyllä pyörimässä, mutta ei samalla unohda ihmistä, perhettä eikä valtiontalouden kantokykyä. — Kiitos. [Krista Kiuru: Erittäin hyvä puheenvuoro, vastuullinen puheenvuoro! — Pertti Hemmilä: Vastuullinen puhujakin!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

18.48 **Mauri Kontu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään alkoholilain muutosta, joka on jo kahdeksan vuotta vanha. Se koskettaa meitä kaikkia hyvin syvästi, niin kuin tänään keskustelussa on tullut esille, ja myöskin kyselytunnilla tähän asiaan tavallaan viitattiin. Näen itsekin, että maailma on digitalisoitunut tänä aikana ja kulutustottumukset ovat myöskin muuttuneet.

On sinänsä perusteltua, että suomalaisilla toimijoilla on mahdollisuus toimia samoilla markkinoilla kuin muillakin Euroopassa. Kuitenkaan, arvoisa puhemies, mielestäni tässä asiassa ei ole kyse vain markkinoiden vapauttamisesta. Olen huolissani siitä, että alkoholin saatavuuden merkittävä helpottaminen ja kotiinkuljetus johtavat kulutuksen kasvuun ja sitä kautta inhimillisten murheiden lisääntymiseen. Pidän suurena riskinä, että suomalainen arki alkoholisoituu entisestään, jolloin haitat kaatuvat julkisen terveydenhuollon, hyvinvointialueiden ja myöskin poliisin niskaan kasvavina kustannuksina.

Haluan nostaa esille hallituksen esityksen ristiriitaisuuden. Hallitus on luvannut, ettei Alkon asemaa muuteta, mutta nähdäkseni tämä esitys nimenomaan murentaa vastuullista alkoholipolitiikkaa ja heikentää Alkon valvottua järjestelmää.

Katson, että uudistus on mahdollinen vain, jos siihen liitetään tiukat turvamekanismit. Ensinnäkin katson, että ikärajavalvonnan on toimittava aukottomasti. Se ei saa jäädä vain tilaushetken varaan, vaan toimitustilanteessa on oltava todellinen vastuu ja valvonta. Toiseksi haluan suojella kotimaisia pienyrittäjiä alalla. Emme saa antaa tilanteen valua siihen, että ylikansalliset verkkokaupat vievät markkinat samalla, kun suomalaiset valmistajat jäävät sääntelyn jalkoihin. Ja kolmanneksi pidän välttämättömänä, että ehkäisevää päihdetyötä vahvistetaan. Emme voi vain vapauttaa myyntiä ja katsoa sivusta, kun haitat kasvavat.

Uskon, että voimme löytää tähän kyllä ratkaisun, jossa tuetaan kotimaista elinkeinoa mutta pidetään kiinni vastuullisuudesta. Suomalaiset odottavat meiltä kohtuullisuutta mutta eivät vastuun pakoilua. Siksi tätä hallituksen esitystä en voi kannattaa, mutta uskon, että siihen löytyy valiokunnan valmistelun kautta ratkaisu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.52 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on tärkeä asia varsinkin kansanterveyden kannalta, ja koska tässä on käytetty jo useita hyviä puheenvuoroja, niin varmasti ne tärkeimmät nostot on jo nostettu esille. Yritän sitten tässä omassa

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

puheenvuorossani jossain määrin koota yhteen tiettyjä tärkeimpiä asioita, mitä tähän asiaan liittyy.

Mehän kaikki tiedämme, että alkoholi on päihdyttävä, addiktoiva aine, mutta toisaalta se on vuosisatojen aikana tullut osaksi meidän kulttuuria. Se aiheuttaa paljon haittoja. Erityisesti osa väestöstä kokee niitä hyvinkin voimakkaasti, ja se aiheuttaa, niin kuin täällä on todettu, niin terveydellisiä haittoja kuin muita tragedioita, on rikostilastoissa hyvin merkittävällä tavalla esillä. Vaikkapa sairaaloiden päivystyksissä viikonloppuisin tiedetään, että usein puolet kaikista henkilöistä on alkoholin tai nykyisin myös sitten valitettavasti monen muunkin päihteen vaikutuksen alaisia.

Kuitenkin on tietysti kokemuksia myös siitä, että erilaiset kieltolakitoiminnot, joita noin 100 vuotta sitten yritettiin saada aikaiseksi, johtivat sitten omanlaiseensa rikoskierteeseen. Sen takia meidän on täytynyt yrittää tässä maltillisilla tavoilla säädellä, rajoittaa ja pitää jollakin tavalla kuosissa tätä alkoholin käyttöä.

Suoraan sanottuna — sekin täällä on jo sanottu — eihän alkoholin saatavuus ole tällä hetkellä Suomessa minkäänlainen ongelma. On todella helposti saatavilla alkoholia, jolloin voidaan hyvin yksinkertaisesti kysyä, mihin nyt oikeasti tarvitaan sellaista lainsäädäntöä, että sitä saatavuutta lisätään niin, että sitä aletaan sitten kantaa kotiin, erilaisiin harrastuspaikkoihin ja muualle tällaisen etämyynnin seurauksena. Se ei kerta kaikkiaan nyt ole millään tavalla järkevää. Se palvelee ainoastaan alkoholibisneksen tiettyjä intressejä, niin kuin täällä edustaja Hemmilän erinomaisessa puheenvuorossa sanottiin, itse asiassa aika lyhytnäköisiä intressejä myös. Sitten voidaan jopa sanoa, että laajemmin katsottuna ravitsemus- ja majoitustoiminnan puitteissakin ollaan kriittisiä tähän, koska se varmasti osaltaan vähentää sitten sitä valvotusti tapahtuvaa alkoholinkäyttöä, jota esimerkiksi ravintoloissa tapahtuu ruokailun yhteydessä ja muualla. Eli kyllähän tässä jonkunäköinen villi länsi on valitettavasti Suomeen tulossa.

Olen koonnut tähän lyhyeen luetteloon noin kymmeneen kohtaan ne parikymmentä muutosta, joita sosiaali- ja terveystieteiden tekivät. Nekin täällä on mainittu esimerkiksi valiokunnan puheenjohtajan tämän mietinnön esittelypuheenvuorossa, mutta ryhmittelin ne tähän omalla tavallani.

Ensimmäisenä me haluamme, että jakelijat, siis ihan ne konkreettiset työntekijät, jotka tätä kotiin toimittamista sitten suorittaisivat, saadaan paremmin johdon valvontaan ja alaisuuteen, eli käytännössä pitäisi olla työsuhteessa ja mahdollisimman hyvin valvottua toimintaa.

Toinen kohta, joka ehkä on kaikkein tärkein tässä, on se, että haluamme rajata sen rajan yli tulevan etämyynnin myös tähän 5,5/8,0 tilavuusprosenttiin. Se on tietysti se merkittävin asia tässä, ja se vaatisi juuri niitä keskusteluja sitten EU-komission kanssa, joita tässä on tuotu esille.

Kolmantena asiana haluamme lupaviranomaisille lisää valtaa. Se on oikeastaan useassa eri pykälässä tuotu eri tavoin esille.

Sitten neljäntenä asiana tuo 17 b §, jossa olivat nämä verotunnisteasiat. Se on tuotu täällä erinomaisissa puheenvuoroissa esille. Oli todella opettavaista saada tässä laajan, noin sadan asiantuntijan kuulemisen yhteydessä lisää tietoa siitä, kuinka laajaa tämä yli rajan tapahtuva etämyynti tällä hetkellä Suomeen on. Viimeisimpiä tietoja saatiin siitä ihan äsken, ja ne olivat vielä merkittävämpiä, mitä kerrottiin, mitä iltapäivällä oli tiedotettu tästä asiasta. Näin ollen ei ole kohtuutonta puhua jopa 300 miljoonan euron veromenetyksistä tässä yhteydessä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Viidentenä asiana on tämä 18 vuoden iän varmempi varmistaminen kuin mitä tässä hallituksen pohjaesityksessä oli.

Kuudentena kohtana se, että tiukemmin vielä rajattaisiin niitä paikkoja, joihin tätä etämyyntiä voisi toimittaa.

Sitten kokonaan uutena asiana seitsemäs kohta: tuollainen 24 tunnin raja sen tilauksen ja toimituksen väliin, eli jäisivät tämmöiset impulsiiviset etäostot sitten selvästi pois.

Sitten erittäin vakava asia. Itse asiassa hämmästyin, kun sen lakiesityksen aikanaan luin, että verkkomainonta tulisi verkossa tapahtuvana koskemaan aivan kaikkia väkeviä juomia. Kun me tiedetään nyt, kuinka laajoja netti- ja verkkoasiat noin muuten ovat ihmisten välisessä kommunikaatiossa, niin sehän on ihan sama kuin me räjäyttäisimme siis kaikkein väkevimmänkin alkoholin markkinoinnin täysin vapaaksi Suomessa.

Sitten yhdeksäntenä asiana poliisiin virka-apu maksuttomasti valvontaviranomaiselle silloin, kun sellainen on tarpeen, ja sitten tämä seuraamusmaksun merkittävä korottaminen niin, että maksimissaan se voisi olla 20 000.

Nämä ovat siis korjauskeinoja tähän lakiin, joilla me saisimme tätä jollakin lailla vastuullisemmaksi ja kohtuullisemmaksi. Aivan samoin kuin edustaja Hemmilä totesi, ei tämä varmasti täytä sellaisenakaan niiden toiveita, jotka ihan oikeasti haluaisivat ehkä vielä tiukempaa alkoholipolitiikkaa, mutta tämä on eräänlainen kompromissi, millä me saamme tämän lain jollakin lailla järkeväksi ja toimivaksi, mitä se hallituksen alkuperäisessä esityksessä ei ollut, jossa se oli pelkästään alkoholiliiketoiminnan intressejä palveleva.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

18.58 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa vastuullisesta otteesta ja hallituksen esityksen muokkaamisesta merkittävästi parempaan suuntaan.

Vastuullinen alkoholipolitiikka on tasapainoilua alkoholin haittojen ja yksilönvapauksien välillä. Mehän rajoitamme yksilönvapautta tässä yhteiskunnassa monin eri tavoin: Autoissa täytyy käyttää turvavyötä ja noudattaa nopeusrajoituksia. Lapsia ei saa tukistaa eikä ketään lyödä. Verojakin on maksettava. Me tingitään täydellisestä vapaudesta ihmisten hyvinvoinnin ja yhteisen hyvän tähden.

Hallituksen nyt esittämät muutokset alkoholilakiin asettuvat osaksi tällä kaudella toteutetun alkoholipolitiikan kokonaisuutta, joka on ollut hyvin ongelmallinen. Siksi on hyvä, että valiokunnan enemmistö päätti nyt korjata esitystä yhteiskunnan kokonaisedun kannalta merkittävästi vastuullisempaan suuntaan. Uskon, että kyse on myös suomalaisten enemmistön vahvasti tukemista korjauksista. Suomalaiset nimittäin eivät halua esimerkiksi romuttaa Alkon asemaa. Me saadaan Suomessa olla myös hyvin ylpeitä siitä, että meillä ikärajavalvonta toimii etenkin Alkossa erittäin hyvin mutta myös päivittäistavara kaupassa varsin hyvin. Pidetään tästä kiinni.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtajana ja verojaoston jäsenenä kiinnitän huomiota erityisesti verotuottojen kotiuttamiseen. Suomi menettää jo tällä hetkellä aivan merkittäviä summia verotuloja alkoholin matkustajatuonnin ja etämyynnin muodossa. Nyt etämyynnin osalta eduskunnan olisi mahdollista ottaa asianmukaisten verojen keräämiseen napakampi ote. Verojaoston asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille se, että alkoholin etämyynnin verokertymä toteutuu

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

käytännössä vain hyvin pieneltä osin etämyyjien oma-aloitteisen ilmoittamisen ja maksamisen kautta, eli alkoholin etämyyntiin liittyy siis merkittävää verovajetta.

Valtiovarainvaliokunnan kanta oli, että verovalvonnan tehostaminen edellyttäisi valvontaa tukevien elementtien lisäämistä alkoholilakiin. Onkin erittäin myönteistä, että valiokunnan enemmistö on tarttunut etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuuteen ja tähän valiokunnankin ehdotukseen verovalvonnan tehostamisesta. Velvollisuus tarkistaa se verotunniste ennen luovutusta olisi pieni mutta tärkeä tapa varmistaa, että tuotteesta on suoritettu asianmukaiset verot. Tässä ei pitäisi olla kyse suhtautumisesta alkoholin vapauttamiseen vaan siitä, että kaikkien on syytä pelata samoilla säännöillä, ja siitä, että ei anneta satojen miljoonien verotulojen valua läpi sormien.

Arvoisa puhemies! Itse ajattelen, että olennaisimpia näkökulmia alkoholipolitiikkaan yleisesti ja ehkä erityisesti juuri tässä ajassa on kansanterveys ja kansantalous. Ei ole minkäänlaista epäilyä siitä, että alkoholin saatavuuden vapauttaminen on lisännyt alkoholinkulutusta, alkoholin aiheuttamia haittoja ja yhteiskunnan maksettavaksi koituvia kustannuksia. Yhdenkään kansanedustajan, joka on aidosti huolissaan meidän valtiontaloudesta, ei tulisi edistää alkoholinkulutuksen ja alkoholin aiheuttamien haittojen kasvua. Meillä on jo nyt käsissämme ylikuormittunut sotesektori ja alati kasvavat sosiaali- ja terveysmenot, joiden hillitsemiseksi tulisi tehdä kaikki voitava.

Yleinen harhakuvitelma on myös sellainen, että alkoholin aiheuttamat terveyshaitat koskettaisivat vain riippuvuussairauksista kärsiviä ihmisiä. Ne kuitenkin vaikuttavat paljon laajempaan joukkoon. Yli puoli miljoonaa ihmistä Suomessa käyttää jo nyt alkoholia siten, että heidän riskinsä altistua pitkäkestoisille alkoholin aiheuttamille terveyshaitoille on kohonnut. Alkoholi on merkittävä riskitekijä kroonisten sairauksien, työkyvyttömyyden ja ennenaikaisten kuolemien taustalla, itse asiassa yleisimpiä syitä ennenaikaisille kuolemille valtaosalla hyvinvointialueista. Työnantajille alkoholi aiheuttaa merkittävää haittaa ja kustannuksia tuottavuuden laskuna, sairauspoissaoloina, työkyvyttömyytenä ja henkilöstöongelmina. Kymmeniätuhansia lapsia elää perheessä, jossa vähintään toisella vanhemmalla on vakava päihdeongelma.

Me keskustelimme äsken kyselytunnilla myös lähisuhdeväkivallan jyrkästä kasvusta. Kyseessä on vastenmielinen ja hengenvaarallinen ilmiö, joka rikkoo kehoja ja mieliä, ja on hyvä huomata, että merkittävä osa väkivaltarikoksista tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena. Päihtymys ei koskaan selitä tai oikeuta väkivaltaa, eikä riippuvuussairaus tee kenestäkään väkivaltaista. On kuitenkin selvää, että tekijän runsas alkoholinkäyttö kasvattaa merkittävästi riskiä väkivaltaiseen käytökseen, väkivallan uusiutumiseen ja väkivallan vakavuuteen.

Tämän hallituksen johdolla on jo nyt monin eri tavoin vapautettu alkoholin saatavuutta. Asiantuntijat, mukaan lukien poliisi, ovat varoittaneet näiden päätösten vaikutuksista. Erityisen ongelmallista on se, että alkoholipolitiikan muutosten kokonaisvaikutuksia ei ole asianmukaisesti arvioitu. Eli on aivan arpapeliä, mihin nämä kaikki tällä kaudella tehdyt eri muutokset lopulta johtavat. Siksi on minusta erittäin hyvä, että valiokunta on nyt esittänyt muutoksia tähän lakiin, jolla alkoholin kotiinkuljetus ja etämyynti saataisiin selkeän, yhdenmukaisen ja tarvittavan napakan sääntelyn piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sammallahti poissa. — Edustaja Malm.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

19.04 **Niina Malm sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään eduskunnassa on keskusteltu lähisuhdeväkivallasta mutta myös tästä alkoholilaisesta. Suomi on edelleen yksi Euroopan vaarallisimmista maista naisille. Lähisuhdeväkivallan uhreista peräti 75 prosenttia, kuten aikaisemmin päivällä kuultiin, on naisia, ja alkoholi on taustatekijänä lähes joka toisessa tapauksessa.

Samaan aikaan kun tilanne on tämä, hallitus on tuomassa eduskuntaan lakiesitystä, joka sallisi alkoholin etämyynnin, kotiinkuljetuksen ja jopa impulsiiviset pikatoimitukset suoraan suomalaisten kotioville. Esityksen omissa vaikutusarvioissa myönnetään suoraan, että kotiympäristössä tapahtuva juominen lisää ja kasvattaa riskiä lähisuhdeväkivallan lisääntymiseen. Hallitus on siis tietoisesti viemässä eteenpäin esitystä, jonka se tietää lisäävän naisten ja lasten turvattomuutta.

Toinen asia sitten on tämä lähisuhdeväkivalta, kun se usein ei kosketa pelkästään vain uhria. Se koskettaa myös lapsia, läheisiä ja koko perhettä. Lapselle väkivallan näkeminen, kuuleminen tai sen jatkuvassa pelossa eläminen voi olla äärimmäisen traumatisoivaa, vaikka väkivalta ei kohdistuisi häneen itseensä.

Sitten vielä viimeisenä havaintona: Olipa kyseessä sitten päihdeongelma tai väkivaltaisuus, on avun saaminen tällä hetkellä todella sattuman kauppaa. Järjestöt tekevät arvokasta työtä juuri poikien ja miesten auttamisessa, mutta samaan aikaan hallitus leikkaa järjestöiltä. Nämä hallituksen esitykset ovat aivan kummallisia ja ennaltaehkäisyn ja avun saamisen näkökulmasta aivan pääläellaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, poissa. — Edustaja Berg.

19.06 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy nyt tähän alkuun sanoa, että valiokunnan puheenjohtaja on kyllä paikalla mutta joutui vissiin menemään puhelimeen tässä välissä, niin että todennäköisesti tulee puheen vielä pitämään.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siihen, että saimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa enemmistön tärkeiden hallituksen esitykseen tehtyjen muutosten taakse. Valiokunnan mietintöön tehdyt lisäykset ja korjaukset ovat välttämättömiä, jotta kansanterveyttä voidaan suojella, verotulot turvata ja suomalaisen alkoholipolitiikan keskeiset tavoitteet säilyttää myös muuttuvassa toimintaympäristössä.

Arvoisa puhemies! Alkoholin saatavuuden lisääntyminen aiheuttaa monenlaisia haittoja niin yksilöille kuin koko yhteiskunnalle. Alkoholi ei ole peruselintarvike vaan päihde, johon liittyy merkittäviä terveydellisiä ja yhteiskunnallisia riskejä. Juuri tästä syystä alkoholipolitiikkaa on tarkasteltava ennen kaikkea sosiaali- ja terveystalouden näkökulmasta eikä pelkästään elinkeinopolitiikan välineenä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä todetaan, että noin kolme neljäsosaa Suomessa kulutetusta alkoholista liittyy riskikäyttöön. Alkoholilla on yhteys väkivaltaan, tapaturmiin, mielenterveysongelmiin sekä lasten turvattomuuteen. Suomessa kuolee vuosittain yli 1 500 ihmistä alkoholiperäisiin syihin. Alkoholilla on todettu yhteys vähintään 200:aan eri sairauteen, eikä turvallista alkoholinkäyttömäärää ole voitu määrittellä. Haitat kohdistuvat erityisesti lapsiin, nuoriin, riskikuluttajiin ja ikääntyneisiin. Vanhempien alkoholin väärinkäyttö ja siihen liittyvä väkivalta ovat keskeisiä syitä lasten huostaanotoille. Ikääntyneiden kohdalla alkoholin aiheuttamat ongelmat korostuvat

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

entisestään, sillä elimistön kyky sietää alkoholia heikkenee ja alkoholin sekä lääkkeiden yhteisvaikutukset lisäävät riskejä merkittävästi.

Alkoholin vaikutukset eivät kuitenkaan rajoitu vain terveyteen. Alkoholi kuormittaa yhteiskuntaa laajasti. Se on merkittävä tekijä liikennekuolemien taustalla, ja lähes kolmannes kuolemaan johtaneista moottoriajoneuvo-onnettomuuksista liittyy alkoholiin. Lisäksi alkoholin arvioidaan aiheuttavan julkiselle terveydenhuollolle yli miljardin euron vuosittaiset kustannukset. Kun sosiaali- ja terveyspalvelut ovat jo valmiiksi kuormittuneita, ei ole perusteltua tehdä politiikkaa, joka lisää tätä kuormitusta entisestään.

Arvoisa puhemies! Juuri näistä syistä valiokunta piti välttämättömänä lisätä esitykseen uusia suoja-toimia. Etämyyntiin tehtyjen rajoitusten lisäksi alkoholin kotiinkuljetukseen lisättiin useita ehtoja. Valiokunta lisäsi lakiin esimerkiksi 24 tunnin toimitusviiveen, jonka tarkoituksena on ehkäistä impulssiostoja ja vähentää alkoholihaittoja. Lisäksi alkoholia saa toimittaa ainoastaan koti- tai yritysosoitteeseen järjestyshäiriöiden vähentämiseksi. Ikärajavaltvontaa vahvistettiin merkittävästi. Alkoholin ostajan on tunnistauduttava vahvasti jo ostohetkellä, eikä valvontaa jätetä yksinomaan toimitusvaiheeseen. Vastaanottajan on lisäksi todistettava henkilöllisyytensä viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilöllisyystodistuksella, ja sekä henkilöllisyyden tarkistaminen että luovutus on dokumentoitava asianmukaisesti.

Valiokunta katsoi myös, että alkoholia toimittavien henkilöiden tulee toimia toimitusluvan haltijan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Tämä on tärkeää erityisesti tilanteessa, jossa alustatalouden toimintamallit ovat vaikeuttaneet sen selvittämistä, kuka kuljetuksen todellisuudessa suorittaa. Alkoholin kotiinkuljetusten valvonta ei voi perustua järjestelmään, jossa vastuuketjut jäävät epäselviksi.

Arvoisa puhemies! Keskeinen kysymys tässä keskustelussa liittyy alkoholin etämyyntiin ja verovalvontaan. Hallituksen alkuperäinen esitys olisi mahdollistanut jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien tilaamisen ulkomailta Suomeen samalla, kun kotimaiset toimijat olisivat voineet myydä huomattavasti miedompia tuotteita. Tällainen järjestelmä olisi asettanut suomalaiset toimijat epäedulliseen asemaan ja heikentänyt suomalaisen alkoholimonopolin toimintakykyä. Valiokunnan enemmistö päätyykin siihen, että etämyyntiin sovelletaan samoja prosenttirajoja kuin kotimaan vähittäismyyntiin. Näin kotimaisia ja ulkomaisia toimijoita kohdellaan yhdenvertaisesti eikä ulkomaisille yrityksille synny perusteetonta kilpailuetua.

Etämyyntiin liittyy myös toinen hyvin vakava ongelma: verojen maksamatta jättäminen. Verohallinnon mukaan jopa 98 prosenttia etämyynnistä tapahtuu vastoin voimassa olevia verosäännöksiä, eli alkoholi- ja pakkausverot jätetään maksamatta Suomeen. Valtiovarainvaliokunnan saamien arvioiden mukaan alkoholin etämyynnissä jää tällä hetkellä veroja maksamatta 80—100 miljoonaa euroa vuodessa. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa, asiantuntija-arvioissa ja tuoreessa Verianin suorittamassa tutkimuksessa puhutaan kuitenkin noin nelinkertaisesta summasta: lähes 300 miljoonaa euroa menetetään vuosittain verotuloja. Samaan aikaan hallitus leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluista, koulutuksesta ja toimeentulotuesta. Siksi on kestäväntöntä, että alkoholin etämyyntiä avattaisiin ilman tehokkaita keinoja verojen keräämiseksi Suomeen.

Tämän vuoksi valiokunnan enemmistö lisäsi esitykseen rekisteröitymisvelvollisuuden verotunnisteen sekä uusia valvontakeinoja. Alkoholijuoman saa luovuttaa vastaanottajalle vain, jos lähetyksessä on tunniste, joka osoittaa verovelvollisuuden hoitamisen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

asianmukaisesti. Valitettavasti kokoomus ja perussuomalaiset ovat vastalauseessaan esittäneet verotunnisteen poistamista. Käytännössä tämä heikentäisi merkittävästi mahdollisuuksia kerätä veroja etämyynnistä ja vaikeuttaisi kotimaisten toimijoiden kilpailuasemaa suhteessa ulkomaisiin myyjiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Junnila.

19.13 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että Alkon monopolia ei ole pidetty riittävänä perusteena etämyynnin rajoittamiselle vastaavin tavoin muista EU-maista. Talousvaliokunnan kuulemien EU-oikeuden asiantuntijoiden tulkinta asiaan liittyvästä sääntelyliikkumavarasta ja sääntelyn EU-oikeudenmukaisuudesta on yksimielinen. Etämyynnin rajoittamista esimerkiksi käymisteitse valmistettuihin 8,0 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin tai muilla tavoin valmistettuihin enintään viisi ja puoli tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviin alkoholijuomiin ei ole pidetty EU:n tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien säännösten näkökulmasta mahdollisena. Eurooppaoikeuden kannalta siten vaihtoehtoiksi jää vastalauseessa ehdotetun kaltainen sääntely tai se, että kotimaisille vähittäismyyntiluvallisille toimijoille sallittua alkoholijuomavalikoimaa laajennettaisiin rajat ylittävää etämyyntiä vastaavaksi.

Etämyyntiä koskevan sääntelyn osalta talousvaliokunta viittasikin hallituksen esityksen arvioon siitä, että kokonaisuutena alkoholin etämyynnin oikeustilan selventäminen ja selkeyttäminen tuskin vaikuttaisi siinä määrin merkittävästi kuluttajien ulkomailta Suomeen tilaaman alkoholin määrään, että sillä olisi merkittäviä vaikutuksia kotimaiseen alkoholinkulutukseen tai kulutuksesta aiheutuviin haittoihin. Valiokunta korosti samalla, että erityisesti rajat ylittävän etämyynnin osalta esitetyn sääntelyn arvioinnissa ei kuitenkaan ole ensisijaisesti kyse edes punninnasta kuluttajan valinnanmahdollisuuksien ja alkoholihaittojen välillä. Vaan mistä on kysymys? Siitä, että kansallista sääntelyä on selkeytettävä vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia. Tästä on kysymys. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käytettiin tilapäistä enemmistöä, joka ei vastaa eduskunnan tahtotilaa. [Pia Lohikoski: Ei ollut tilapäinen, ei saa puhua muunneltua totuutta!] Siksi edustaja Valtolan esitys on perusteltu, ja siksi sitä kannatan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään nyt tätä puhujalistaa. Seuraavaksi edustaja Lohikoski. [Krista Kiurun välihuuto] — Täällä kaikilla teillä on puheenvuoro kyllä vielä, ja meillä on pitkä ilta. Kahteen asti voidaan olla tällä kertaa. — Seuraavaksi Lohikoski. [Vilhelm Junnila: Se on tilapäinen, jos se ei vastaa hallituksen voimasuhteita! Te tiedätte sen!]

19.16 Pia Lohikoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Tuohon äskeiseen on pakko todeta, että nyt ei voi kyllä ihan muunneltua totuutta täällä lähteä puhumaan. Hallituksella olivat rivit täynnä. Tässä kokouksessa olin itse paikalla, ja siellä oli jokainen penkki täynnä. [Krista Kiuru: Yhdeksän hallituspuolueen edustajaa!] — Nimenomaan. — Siellä oli yksi hallituspuolueen edustaja, joka päätyi olemaan toista mieltä kuin hallitus, mutta se ei tee siitä tilapäistä enemmistöä, tiedätte sen kyllä oikein hyvin. Älkää puhuko potaskaa täällä salissa, kiitos.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Arvoisa puhemies! Joidenkin mielestä vastuullista alkoholipolitiikkaa ja sen sääntelyä saakin heikentää, mutta minun mielestäni se on lyhytnäköistä. Kyse on kansanterveydestä, viime kädessä myös päihdeongelmista ja joidenkin lasisesta lapsuudesta. Itsekin tiedän siitä jotain.

Tässä alkoholilain käsittelyssä ei ole kyse pelkästään alkoholipolitiikasta. Kyse on myös lisäksi siitä, noudatetaanko lainvalmistelussa EU-oikeuden edellyttämiä menettelyjä ja turvataanko eduskunnan päätösten oikeudellinen kestävyys.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa asiantuntijat nostivat esiin, että valiokunnan tekemät merkittävät muutokset todennäköisesti edellyttäisivät uutta notifiointia Euroopan komissiolle. Puhemies teki oman ratkaisunsa tänään ja päästi notifioimattomana tämän esityksen tänne saliin. Tämä päätös ei tee tätä notifiointikysymystä olemattomaksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Puhemiesneuvosto oli yksimielinen!]

Arvoisa puhemies! EU-notifioinnilla tarkoitetaan menettelyä, jossa jäsenvaltion on ilmoitettava Euroopan komissiolle sellaisista teknisistä määräyksistä, jotka voivat vaikuttaa tavaroiden tai palveluiden vapaaseen liikkuvuuteen sisämarkkinoilla. Tarkoituksena on varmistaa jo lain valmisteluvaiheessa, että sääntely on EU-oikeuden mukaista. Tämä esitys oli hallituksen notifioimana mennyt Euroopan komissiolle kesällä 2025, mutta sosiaali- ja terveysvaliokunta on kuitenkin mietinnössään tehnyt viime viikolla tähän esitykseen olennaisia muutoksia, jotka koskevat muun muassa etämyynissä sallittujen alkoholijuomien vahvuusrajoja, etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuutta sekä uusia tunnist- ja valvontavelvoitteita. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan juuri tällaiset muutokset ovat todennäköisesti sellaisia, jotka edellyttävät uutta notifiointia. Kaikki valiokunnan kuulemat EU-oikeuden asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että notifioinnin tarkoituksena on varmistaa lain EU-oikeuden mukaisuus jo valmisteluvaiheessa ja tätä velvoitetta ei voida ohittaa kiireeseen vedoten.

Me, oppositio, esitimme valiokunnan samaisessa kokouksessa viime viikolla asian käsittelyn keskeyttämistä ja ministeriön velvoittamista varmistamaan valiokunnan tekemien muutosten EU-oikeudellinen kestävyys sekä notifiointimenettelyn asianmukainen toteuttaminen. Toivoimme, että valiokunta olisi päättänyt tämän yhdessä, mutta valitettavasti tästä asiasta jouduttiin äänestämään siten, että tämä esitys hävisi niukasti äänin 9—8. Oppositio esitti tähän vastuullista ratkaisua, että ensin varmistetaan, että EU-oikeuden vaatimukset täyttyvät, ja vasta sitten edetään lopulliseen päätöksentekoon.

Arvoisa puhemies! Mielestäni valiokunnan tekemät varsinaiset muutokset mietinnössä hallituksen esitykseen olivat välttämättömiä kansanterveyden, verotulojen ja suomalaisen alkoholijärjestelmän uskottavuuden turvaamiseksi. Valiokunnan keskeisin muutos koski alkoholin etämyyntiä. Hallituksen esityksessä etämyynti olisi mahdollistanut myös nykyisiä vähittäismyyntirajoja vahvempien, jopa 80-prosenttisten alkoholijuomien myynnin Suomeen. Valiokunnan enemmistönä me päätimme kuitenkin rajoittaa etämyyntiä merkittävästi soveltamalla rajoja kotimaan vähittäismyynnin mukaisesti, eli etämyynti sallitaan enintään 5,5-prosenttisille ja 8-prosenttisille juomille. Kansanterveyden kannalta tärkein valiokunnan tekemä korjaus oli se, että etämyyntiin sovelletaan näitä samoja rajoja.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Myöskään Alkon yksinoikeusjärjestelmää ei saa lähteä murentamaan takaoven kautta, ja samat pelisäännöt on oltava kaikille toimijoille riippumatta siitä, myydäänkö alkoholia Suomesta vai ulkomailta.

Asiantuntijakuulemisissa nousi esiin laajasti huoli myöskin siitä, että verovalvonta saattaisi tässä etämyynissä heikentyä, eli verkkokaupoista tapahtuva etämyynti vaikuttaa suurestikin siihen, että tuotteista ei välttämättä makseta Suomen lain mukaisia veroja, eivätkä suomalaiset veronmaksajat saa olla tilanteessa, jossa alkoholin haitat jäävät yhteiskunnan maksettaviksi mutta tuotot valuvat ulkomaille. Tästä oli kyse tässä valiokunnan mietinnössä erittäin vahvasti. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Olipa melkoista puhemiesneuvosto oli yksimielinen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.22 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! EU-sääntelyä tältä osin ei voi sivuuttaa. Kun täälläkin viitattiin EU-sääntelyyn hallituspuolueitten edustajien osalta, niin olisiko ollut hyvä, että tätä olisi selvitetty myöskin tältä osin, koska näistä rajoista ja muista on täällä epäselvyyttä? Ja jos laki edellyttää notifiointia, se olisi tehtävä asianmukaisesti ennen kuin eduskunta tekee lopulliset ratkaisunsa. Myös perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä todennut, että mietintövaliokunnan tehtävänä on selvittää, ovatko nämä sopusoinnussa EU-sääntelyn kanssa. Tämä tilanne on tässä nyt selvästi auki. Minua ihmetyttää, että tähän kysymykseen ei oikein meinaa vastausta löytyä, ja se, kuinka tämä on täällä salissa tällä hetkellä ilman tätä notifiointia. [Vilhelm Junnila: Koskettaa vain StVM:n mietintöä!] Onko tämmöistä ollut? Onko tällaisia ilman notifiointia olevia lakiesityksiä ollut täällä salissa aiemmin? [Välihuuto] Tässä mielessä tilanne on mielestäni auki.

Se, mitä täällä nyt ajatellaan, on se, että tässä mietinnössä on tehty korjauksia niin, että etämyyntiin sovelletaan samoja prosenttirajoja kuin kotimaiseen vähittäismyyntiin ja se myöskin rinnastetaan kotimaiseen vähittäismyyntiin. Samat pelisäännöt on oltava kaikille toimijoille riippumatta siitä, kuinka alkoholia myydään, Suomesta vai ulkomailta. Nämä ovat niitä perusasioita, jotka tässä on korjattu.

Arvoisa rouva puhemies! Minua edelleen huolettää tämä aika huoleton suhtautuminen tähän veromenetykseen, joka tässä on ilmeinen. Jos me puhumme lähes 300 miljoonan euron vuosittaisesta veromenetyksestä tältä osin, niin sen annetaan mennä, ja meidän valtiontalous on 17 000 miljoonaa alijäämäinen julkisen talouden suunnitelmassa 2030, nyt jo 14 000 miljoonaa. On käsittämätön tilanne, että tämän annetaan mennä tällä tavalla. Täällä on erittäin hyviä ehdotuksia sen osalta, millä sitä voitaisiin varmistaa ja saada tämä veromenetyks hoidettua. Julkinen valta joutuu huolehtimaan näistä alkoholihaitoista, on se alkoholi tullut tänne etämyyntinä tai kotimaan myyntinä. Joka tapauksessa kaikesta on huolehdittava näitten osalta. Sitten jos katsotaan suomalaista alkoholitarjontaa, alkoholin myyntiä, Alko on melkein jokaisessa isommassa ostoskeskuksessa tällä hetkellä, niin että kauppareissulla sieltä alkoholia saa. Eli alkoholin saanti Suomessa ei ole ongelma niin että se olisi se pääsyy, minkä takia tätä pitäisi tällä hetkellä korjata.

Mielestäni tässä on syytä edetä tämän mietinnön mukaisesti. Tälle on erittäin hyvät perusteet tullut monessa puheenvuorossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

19.25 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Minulle on suuri mysteeri, miksi hallitus niin kovalla innolla keskittyy viinan ja kaljan vapauttamiseen ja samalla leikkaa hyvinvointialueiden päihdepalveluista. Suomessa on työttömiä toiseksi eniten koko Euroopassa, ja hallituksen iltakouluissa tätä lakia on ruodittu päivätolkulla. Nyt soisi ryhtiä tähän touhuun.

Onneksi sosiaali- ja terveysvaliokunta teki mietinnön, joka korjaa edes tämän lain valuvikoja minusta merkittäväällä tavalla. Siitä kertonee myös se, että muutoksia tehtiin yhteensä kymmenen kappaletta tähän lakiin. Se on erittäin poikkeuksellista talon lakeja säätäessä. Vetoan teihin, kokoomus, SDP, perussuomalaiset, älkää kävelkö valiokunnan yli ja muuttako tätä lopputulosta uudestaan. Uskaltakaa ajatella omilla aivoilla. Kompromissi on hyvä. Kolmesta syystä:

Ensimmäinen liittyy kansanterveyteen. Alkoholin vapauttaminen on jo nyt pahentanut haittoja ja lisännyt kustannuksia hyvinvointialueilla. Eihän tätä alkuperäistä kannattanut edes Kuluttajaliitto, jonka olettaisi kannattavan alkoholin kotiinkuljetusta ja kuluttajan helpompaa saatavuutta. Suurin osa kuultavista suhtautui hallituksen esitykseen erittäin kriittisesti ja katsoi, että esityksellä lisätään alkoholin saatavuutta, mikä lisää haittoja, kuten alkoholiriippuvuutta ja väkivaltaa, sekä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Näiden osalta tätä on parannettu merkittävästi.

Toinen näkökulma: reilun kilpailun näkökulma. Istun talousvaliokunnassa, ja tämä ensimmäinen esitys olisi johtanut suomalaisten yritysten syrjintään — en voi käsittää — suomalaisten yritysten syrjintään. Näillä termeillä sitä kuvattiin kuulemisessa, jossa olen itse istunut. Alkuperäinen esitys olisi mahdollistanut räikeän kilpailuvääristymän ulkomaisten ja kotimaisten toimijoiden välillä. Ulkomailta voi tilata viinaa kotiin ja kotimaan ravintolasta ei edes viinipulloa. Ulkomaisten yritysten etämyynnin sitominen vähittäismyynnin ylärajaan on vähintä, mitä pitää tehdä. Myös valvonnan tulisi koskea tasapuolisesti sekä kotimaisia että ulkomaisia toimijoita, ja ulkomaisille ei ollut vastaavaa valvontaa kuin kotimaisille. Tämän osalta tuli merkittäviä parannuksia, ja pidän niitä kriittisinä.

Kolmas on sitten tämä wolttausnäkökulma. [Mauri Peltokankaan välihuuto — Vilhelm Junnilan välihuuto] Nimittäin lainsäädännön ei tule mahdollistaa niin sanottuja alkoholin pikatilauksia, ja sen osalta tähän on tehty nyt tämmöinen vuorokauden palomuuuri. Suomessa on paljon esimerkkejä lähisuuhdeväkivallasta, joka pahenee, jos alkoholia saa nopeasti kotiovelle kesken juomistilanteen.

Erityisen huolestuttava on hallituksen esitys väkevien alkoholijuomien markkinoinnin laajentamisesta verkossa ja suoratoistopalveluissa. Se on tässä korjattu. Asiantuntijoiden arvio on myös selvä. Markkinoinnin lisääminen lisää alkoholinkäyttöä, ja erityisesti olen huolissani nuorista ja heidän käytöstään, kun he seuraavat vaikuttajamarkkinointia.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka suomalaisten alkoholinkäyttö on vuosikymmenten saatossa vähentynyt, ei se poista sitä tosiasiaa, että alkoholi on edelleen yksi merkittävimmistä terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Sen takia alkoholiin liittyvä lainsäädäntö pitää aina käsitellä huolella.

Ennen kaikkea ongelmakäyttö ja viinan tilaaminen kotiovelle on ongelmallista lapsille, ja siksi alkoholilainsäädäntöä tulisi aina arvioida lasten paras edellä. Perheissä vanhemman käyttö aiheuttaa myös lapsen arkeen muutoksia. Yksikään lapsi tässä maassa ei ansaitse lasista lapsuutta. Tämän eteen toivoisin, että hallitus palaisi vielä tarkastelemaan erityisesti

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

hyvinvointialueiden leikkauksia, joiden kautta erityisesti lasten päihderiippuvaisten vanhempien tuomiin huoliin puuttuminen on heikentynyt.

Lisäksi on tärkeää, että valiokunta on esittänyt vahvan sähköisen tunnistautumisen käyttöönottoa verkko-ostoissa sekä velvollisuutta tarkistaa vastaanottajan ikä luovutuksen yhteydessä. Näitä ei ministerin pohjassa ikävä kyllä ollut.

Arvoisa puhemies! Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että löytyy rohkeutta muuttaa pohjaa. Valiokunta on perusteellisesti esittänyt muutoksia, joilla etämyynti rajataan samoihin alkoholijuomiin, joita kotimaiset vähittäismyyjät voivat toimittaa. Tämä on tärkeää sekä kansanterveyden että yritysten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta. On vaikea perustella tilannetta, jossa ulkomaiset toimijat voisivat myydä suomalaisille vahvempia alkoholijuomia etämyynnillä samalla, kun kotimaiset yritykset olisivat rajoitusten alla.

Sitten palaan tähän talousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Junnilan puheenvuoroon, jossa hän sanoi, että eurooppaoikeuden tulkinta on yksimielinen. Olen itsekin istunut talousvaliokunnassa. On totta, että talousvaliokunnan lausunnossa on todettu, että talousvaliokunnan osalta eurooppaoikeuden näkemys oli yksimielinen, mutta kun siirryin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan käsittelemään tätä lakia, niin voin todeta, että sen jälkeen se ei enää ollut yksimielinen. [Vilhelm Junnila: Mistä se johtuu?] Se näyttää siltä, että vain muutaman eurooppaoikeuden tulkitsijan perusteella me emme voi vielä todeta tätä selkeäksi. Sen osalta totean omalta osaltani, että mielestäni talousvaliokunnan lausunnossa on virheellinen ilmaisu, ja jos voisin sitä korjata, niin puuttuisin siihen nyt viisaammilla aivoilla.

Muutoksia tarvitaan myös harmaan talouden torjuntaan, kuten valiokuntakin totesi. Tullin verovälttelyarvio alkoholin kohdalla on noin 100 miljoonaa euroa. Se johtuu siis siitä, että Tulli ei saa tehdä pistokokeita EU:n sisämarkkinoiden osalta kolmansista maista tuleville tuotteille. Siksi valvonta on tehotonta, eikä hallitus esittänyt siihen parannusta. Onneksi kuitenkin tämä valiokunnan pohja esittää. — Lämmin kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.33 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä paikalta pidetty puheenvuoro on ehkä enemmän matematiikkaa kuin alkoholipolitiikkaa.

Siinä todella laajassa kuulemisessa, joka sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tehtiin ja joka tuoreimpien lukujen osalta täydentyi tänään esimerkiksi edustaja Valtolan puheenvuorossa ja edustaja Bergin puheenvuorossa, on kyllä käynyt mielenkiintoisella tavalla ilmi, mikä taitaa olla se todellinen alkoholin käytön määrä Suomessa tällä hetkellä. Me saimme asiantuntijakuulemisessa tiedon, että meillä Suomessa tilastoitu alkoholimyynti oli noin 500 miljoonaa litraa, se kattaa siis vähittäiskaupan, Alkon ja ravintolat. Kun se sitten muutetaan — siinähan oluen painoarvo on varsin suuri — absoluuttiseksi alkoholiksi, niin se on 35 miljoonaa litraa. Yleensä on tapana tehdä tilastot niin, että me katsomme, paljonko se on sitten per yli 15-vuotias asukas, joita Suomessa on 4,2 miljoonaa, ja tuosta tulee tällä hetkellä, nykyisten lukujen valossa, noin kahdeksan litraa per yli 15-vuotias asukas, eli sekin on suurempi kuin tässä on vielä joku aika sitten oletettu.

En käy samalla tarkkuudella läpi sitä matkustajamyyntiä, josta vastaavat luvut, eli siis kokonaisynti litroina, on olemassa, mutta se muutettuna absoluuttiseksi ja se jaettuna 4,2 miljoonalla suomalaisella eli yli 15-vuotiaalla väestöllä saadaan käytännössä noin 2,5

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

litraa per jokainen suomalainen absoluuttiseksi alkoholiksi muutettuna. Ja nyt se uusin tieto sitten tästä verkkomyynnistä ei olekaan se meille asiantuntijakuulemisessa kerrottu 46 miljoonaa litraa vaan jo yli 60 miljoonaa litraa. Siinä sitten tietysti painottuvat myös tietyt prosenttiosuudet, ja siitä tulee toinen 2,5 litraa absoluuttista alkoholia per yli 15-vuotias asukas.

Tästä saan yhteensä 8 plus 2,5 plus 2,5 eli 13 litraa absoluuttista alkoholia per yli 15-vuotias suomalainen. Ja kun tästä kulutuksesta kymmenen prosenttia siitä yli 15-vuotiaasta väestöstä käyttää puolet, niin kuulkaa, siitä tulee 60 litraa absoluuttista alkoholia vuodessa per se kymmenen prosentin osuus, joka on se suurkuluttajien osuus. Se on yli litra viikossa absoluuttista alkoholia. Ja kun puolen litran Kossu-pullossa, joka on 40-prosenttista, on 200 millilitraa alkoholia, niin käytännössä se tarkoittaa yli viittä Koskenkorva-pulloa viikossa. Se on aivan järkyttävä summa.

Eli tässä nyt lähinnä alkoholipoliittista matematiikkaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Valtola.

19.36 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä laissa on kaksi kohtaa, joiden muutoksia käsitellään, eli tämä alkoholin kotiinkuljetus ja sitten tämä valtava etämyyntikokonaisuus, jonka kuljetusmääriä me tällä hetkellä arvailemme.

Jos mennään tähän kotiinkuljetukseen, niin siinä hallituksen esitys oli jo alkuperäisessä muodossaan varsin vastuullinen. Siinä on tietyt aikarajat, milloin alkoholia saa kotiinkuljettaa, 9:n ja 21:n välillä. Kuljetuksesta huolehtivilla työntekijöillä on oltava tähän koulutus ja siitä oleva lupa. Heidän pitää vastalauseenkin muutosesityksen mukaan kysyä aina ikä, kun luovuttavat tämän alkoholin ostajalle kotiinkuljetuksen päätteeksi, vaikka tämä... [Krista Kiuru: Ei tarvitse kysyä hallituksen mukaan aina! Sen takia se muutettiin!] — Niin kuin sanoin, vastalauseessakin tämä on muutettuna, ja vaikka tämä henkilö olisi 60-vuotias mies, niin se ikä on sieltä kysyttävä.

Tämä 24 tunnin rajoitus näihin kotiinkuljetuksiin tuntuu hieman ylimitoitetulta. Jos me mietitään kotiinkuljetusta, niin meillä on Mikkelissä yksi Suomen parhaita pitserioita, ja siellä on myös olutta myynnissä, ja jos haluaisin tulevan lainsäädännön mukaan tilata sieltä pitsan ja ehkä jos ottaisin siihen mukaan oluen — yleensä tilaan kyllä light-colaa — niin pitsan saisin perjantai-iltana työviikon päätteeksi ja olut tulisi sitten lauantai-iltana perässä. [Krista Kiuru: Ei, olut ei tule! Sen voi ostaa sitten samassa!] En tiedä, mikä järki tässä valiokunnan tämänhetkisessä esityksessä on.

Sitten jos mennään tähän etämyyntiin eli hypätään nyt siihen toiseen isoon kokonaisuuteen, niin täällä on paljon keskusteltu näistä promillerajoista, ja on hyvä tiedostaa, että hallitus jo valmisteluvaiheessa arvioi sitä, pystytäänkö etämyynnin prosenttirajoja rajaamaan siihen 5,5:een/8:aan. Arvioitiin, että se ei ole EU:n perussopimukseen perustuvaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta yhtä hyvin toteuttava kuin tämä 80 prosentin raja. Meillä kävi valiokunnassa mielestäni kolme EU-oikeuden asiantuntijaa, joista kaksi oli selkeästi sitä mieltä, että tämä rajoitus alhaisempiin prosenttirajoihin ei ole mahdollista. Yksi asiantuntija totesi, että EU-oikeuden arvioissa oli yksi näkemys, jonka mukaan Suomella on olemassa kapea mutta kenties mahdollinen säätelypolku etämyynnin rajoittamiseksi 5,5/8,0 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin. Siinä on kuitenkin todella paljon ehtoja Alkon toimintaan liittyen, eli tämä Alkon kotiinkuljetus pitäisi säätää samalle tasolle. Toiseksi pitäisi ottaa huomioon tämä

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

korkeimman oikeuden päätös, johon edustaja Junnilakin täällä viittasi. Eli käytännössä etäostot pitäisi siinä tilanteessa sallia 80 prosenttiin saakka, eli niitä ei voisi kiertää. Kolmanneksi, säätely pitäisi pystyä perustelemaan SEUT 36:n valossa. Eli kyllähän tämä valiokunnan mietinnössä esittämä vaihtoehto, että se etämyynti rajattaisiin siihen 5,5:een/8,0:aan, on EU-oikeudellisesti hyvin kevyellä pohjalla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhelistaan. Edustaja Malm.

19.41 **Niina Malm sd:** Rouva puhemies! Pakko vielä muutama minuutti käyttää aikaa tähän kuriirien tehtävään, jos he tulevaisuudessa tätä alkoholia voivat sitten kotiovelle tuoda. Käytännössä tälläkään hetkellä nämä kuljettajat eivät välttämättä työskentele edes työsuhteessa, ja jos siellä ovelta on sitten vastassa jo valmiiksi humalainen tai alaikäinen aggressiivinen ihminen, niin heillä ei ole mitään turvaa siinä vaiheessa. Heillä ei ole mitään mahdollisuutta, ei edes työsuhteen tuomaa mahdollisuutta, kun esimerkiksi kaupassa myyjillä sentään on toivottavasti olemassa tämmöinen kollektiivinen turva muista työntekijöistä. Heillä ei sitä ole. Ja kun tässä nyt niin korostetaan sitä, että valvotaan ja annetaan tukea valvontaan, niin kuinka ihmeessä nämä kuriirit voivat luottaa siihen, että heidän työtään valvotaan ja heitä tuetaan tässä työssä, jossa heidän täytyy nämä ratkaisut tehdä, myyvätkö he sitä alkoholia siinä ovelta vai eivät.

No, kun tätä ajatusketjua jatkaa, niin samaan aikaan hallitus on päämäärätietoisesti vaikeuttanut kaikin mahdollisin tavoin ammattiliittoja ja ammattiliittoon kuulumista, mikä tarkoittaa siis sitä, että näillä kuriireilla ei välttämättä ole myöskään mahdollisuutta saada sitä ammattiliiton tuomaa suojaa. Kun valvontaa pitäisi pystyä suorittamaan vaikkapa sitten sieltä Lupa- ja valvontaviraston kautta, niin hallitus onkin, kappas kummaa, leikannut hallinnollisilla kuluilla ja säästöillä myös tästä toiminnasta. Eli kuka ihmeessä sitten auttaa näitä kuriireja näissä ongelmatilanteissa, jos niitä tulee, kun työsuhdetta ei ole ja kukaan ei myöskään valvo?

No, sitten täällä nousi esiin myös tämä Tullin ja tullihenkilöstön valvonnan lisääminen. Meillä taitaa tälläkin hetkellä olla Tullissa yt-neuvottelut päällä, ja täällä sitten kauniita sanoja puhutaan siitä, kuinka Tullille annetaan lisäresursseja siihen, että voidaan valvoa näitä alkoholilähetystyksiä vaikka ulkomailta. Tämä on kuin hölmöläisen takin tai peiton jatkoa: [Mauri Peltokankaan välihuuto] yksi päätös kumoaa toisen päätöksen. — Kyllä varmasti edustaja Peltokangas tietää aivan täysin tasan tarkkaan, kuinka ongelmallinen tämä tilanne on, mutta te ette vain sitä halua ääneen tässä myöntää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

19.44 **Krista Kiuru sd:** Arvoisa puhemies! Siirryn sitten äskeisestä puheenvuorosta eli notifiikaation käsittelystä itse näiden EU-oikeudellisten esitysten käsittelyyn.

Todellakin valiokunta esittää etämyynnin rajoittamista koskemaan alkoholijuomia, joiden toimitus on mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä — enintään siis 5,5/8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Tämä muutos sinne 17 b §:n 1 momenttiin tehtiin siksi, että valiokunnan kuulemisissa, toisin kuin täällä aikaisemmat hallituspuolueiden puheenjohtajat ovat väittäneet, on todettu, kuten sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa mietintönsä sivulla 11 seuraavasti: ”Sosiaali- ja

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

terveysvaliokunnan kuulemissa EU-oikeuden arvioissa tuotiin kuitenkin esille myös näkemys, jonka mukaan Suomella on olemassa kapea mutta kenties mahdollinen sääntelypolku etämyynnin rajoittamiseksi 5,5/8 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin. Kyseisen arvion mukaan etämyynnin rajoittamista monopolin eli alkoholiyhtiö Alko Oy:n alaisten tuotteiden osalta tulee arvioida SEUT 34 ja 36 artikloiden perusteella, jolloin rajoittamisen tulee täyttää 36 artiklassa asetetut edellytykset. Rajoitustoimenpiteen perusteltavuudessa tulee erityisesti kiinnittää huomiota toimenpiteen syrjimättömyyteen, välttämättömyyteen, soveltuvuuteen ja oikeasuhtaisuuteen. Jos etämyynti rajoitettaisiin 5,5/8 prosentin vahvuisiin alkoholijuomiin, sääntelyn edellytyksenä on, ettei Alko Oy:lle voisi sallia väkevien alkoholijuomien kotiinkuljetusta, joka ulkomaalaisilta etämyyjiltä kiellettäisiin. Toiseksi korkeimman oikeuden ratkaisussa, korkein oikeus 2025:71, sallitun transaktion kaltaisia järjestelyitä, joissa myyjä ei ole myynyt alkoholijuomia Suomessa tai tuonut niitä Suomeen, ei voisi kieltää — siis etäosto. Kolmanneksi sääntely pitäisi pystyä perustelemaan SEUT 36:n valossa.” Näin ollen valiokunta perustelee mietinnössään, toisin kuin tässä väitetään, nimenomaan mahdollisuutta toimia esitetyllä tavalla niin kansanterveydellisestä näkökulmasta kuin alkoholihaittojenkin näkökulmasta. Sitä perustellaan myös Alkon monopoliasemaa suojelevana toimen kevyimpien alkoholijuomien vähittäismyynnin osalta, eikä etämyynnillä mahdollisteta alkoholiyhtiön kanssa kilpailevaa myyntikanavaa väkevämpien alkoholijuomien osalta. Palaan tähän vielä kohta.

Totean valiokunnan käyttämistä perusteluista: ”Kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaalaisia etämyyjiä halutaan kohdella lainsäädännöllisesti samalla tavalla. Siten valiokunta pitää välttämättömänä tarkentaa ehdotettua sääntelyä siten, että alkoholijuomien etämyynti rinnastetaan kotimaisten vähittäismyyjien vähittäismyyntiin, joka on poikkeus Alkon monopoliin koskevaan sääntelyyn, sekä siten, että kotimaisia vähittäismyyjiä ja ulkomaalaisia etämyyjiä kohdellaan lainsäädännöllisesti samalla tavalla alkoholijuomien toimitusten osalta.” Valiokunta myös toteaa: ”Etämyynti rajoitetaan koskemaan vain sellaisia alkoholijuomia, joiden toimitus on esityksen mukaan mahdollista kotimaan vähittäismyynnistä eli käymisteitse valmistettuja enintään 8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia. Edellä mainituin perustein sekä valiokunnan saaman EU-oikeudellisen arvion perusteella valiokunta ehdottaa, että myös alkoholijuomien toimitus Alkosta ostajalle rajataan koskemaan vain edellä todettuja enintään 5,5/8 prosentin vahvuisia alkoholijuomia.” Tämäkin muuten on ero tähän edustaja Valtolan esittämään äskeiseen kohtaan, jossa vastalauseessa olisi mahdollista toimittaa 80 prosenttiin asti.

”Valiokunta korostaa, että SEUT 36 artiklan mukaan määrällisten rajoitusten kieltö ei estä sellaista tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi.” Ihmisten terveyden ja hengen suojaaminen on näiden sopimuksessa esiintyvien asioiden näkökulmasta niistä suojelluista oikeushyvistä ja intresseistä, joita siellä punnitaan, kaikkein tärkeimpiä. Nyt ollaankin siinä tilanteessa, että tässä salissa juuri on kuultu, sekä talousvaliokunnan puheenjohtajan että hallituspuolueiden vastalauseen esittäjän toimesta, että mitään muita näkökulmia ei esitetty kuin se, että on vain pakko sallia etämyynnillä 80 prosentin alkoholien tulo Suomeen.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Nyt tämä on mielenkiintoinen juttu, sillä jos moni kysyy, miksi eduskunnassa on mietitty, voidaanko tuoda notifiomaton esitys eduskuntaan, niin totta kai hallituspuolueiden pitää päästä tänne myöskin notifiomattomia esityksiä, vaikka siitä on pitkä historian haava, että näin ei ole koskaan tapahtunut. Te joudutte sen tekemään siksi, että jos tästä notifioidaisiin tämä valiokunnan mietintö, voisi käydä niin, että 8 prosentin vähittäismyyntiraja voisi tulla käytäntöön ja siten myöskin EU:n linjaksi.

Viime kaudella, kun olin asiasta vastaava ministeri, jouduimme käymään myöskin EU:n kanssa hyvin vaikeita neuvotteluita tässä asiassa. Se kaikki aineisto pimitettiin tämän valmisteluvaiheessa, ja lopulta valiokunta sitten julkaisi tämän materiaalin. Sen jälkeen hallituspuolueiden isoin ja tärkein tehtävä on ollut sanoa, että kaikella sillä työllä, mikä siinä prosessissa tehtiin, ei ole mitään merkitystä eikä niillä keskusteluilla ole mitään merkitystä. Meille on syntynyt semmoinen käsitys, että kun on juuri tämä kapea ikkuna, joka tässä on, niin Suomen intressinä on varmistaa, että sellainen kapea ikkuna myös käytetään, mutta täällä vastaehdotus on se, ettei Suomi edes varmista, olisiko tämä mahdollista. Sellainen piittaamattomuus kansanedustajien taholta kertoo siitä, että on kysymys jostain muusta kuin Suomen agendasta.

Minun mielestäni kansantaloudellisesti meidän täytyy miettiä myös sitä, että nämä verotulot saavutetaan niillä kahdella muulla esityksellä, joita itse asiassa talousvaliokunta sekä valtiovarainvaliokunta esittivät tuossa aikaisemmin lausunnoissaan. Nämä kaksi muuta seikkaa, jotka tässä jäisivät tekemättä, liittyvät siihen, että etämyyjälle ei tulisi rekisteröintivelvollisuutta ja käytännössä alkoholijuoman toimittaja saisi luovuttaa alkoholijuoman vastaanottajalle näitä tuotteita ilman, että olisi tarkastettu, onko verot maksettu. Täytyy sanoa, että siis hallituspuolueet esittävät kaikkien näiden leikkausten jälkeen, että olisi täysin oikeutettua käytännössä se, että alkoholijuomia luovutettaisiin etämyynnin ja kotiinkuljetuksen ketjussa niin että [Puhemies koputtaa] ei edes tarkistettaisi, onko verot maksettu, ja te esitätte sellaista vaihtoehtoa, että tämä olisi kansantaloudellisesti järkevä toimintatapa. [Puhemies koputtaa] On aikoja ja paikkoja ja elämää nähty, mutta tällaista ei olla vielä nähty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

19.52 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Valiokunta joutui käsittelemään tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä tosiaan perusteellisesti myös esityksen EU-oikeudellisia kysymyksiä, joihin myös edustajat Junnila, Kemppi, Valtola ja Kiuru äsken puheenvuoroissaan viittasivat. Pidimme sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistöissä EU-asiantuntijoiden kuulemisten perusteella selvänä, että kansanterveydellisistä syistä etämyynnille voidaan asettaa Suomessa rajoituksia. Tämä kanta perustuu siihen, että kansallisia alkoholimonopoleja kohdellaan EU-oikeudessa erityisasemassa, ja niiden ylläpitäminen on mahdollista silloin, kun tavoitteena on kansanterveyden suojeleminen.

Kuten edustaja Valtola äsken puheenvuorossaan hyvin avasi, niin etäostoja ei kuitenkaan voida kieltää EU-maissa. Ongelmallista onkin, että Tullin perusteella lähes kaikki tällä hetkellä ulkomailta tilattu alkoholi tilataan juuri etäostoina. Kun etäostoina tilataan alkoholia, niin tilaajalla on velvollisuus maksaa itse alkoholipakkausverot sekä järjestää myös mahdollinen kuljetus näille alkoholijuomille. Mutta kuten useammasta puheenvuorosta tänäänkin on käynyt ilmi ja mitä Tulli ja verottaja ovat asiantuntijalausunnoissaan tuoneet esille, niin 98 prosenttia näistä tilaajista tällä hetkellä

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

jättää nämä verot maksamatta, ja Suomi siis menettää verotuloja lähes 300 miljoonaa euroa vuodessa tällä hetkellä. Kuten edellisessä puheenvuorossa toin esille, niin se määrä, mitä tällä hetkellä tilataan ulkomailta alkoholia, vastaa Alkon vuosittaista myyntiä. Eli saman verran tilataan ulkomailta tällä hetkellä alkoholia, ja siitä jätetään verot maksamatta. Kysyn vielä kerran: onko meillä tähän varaa, 300 miljoonaa euroa? [Krista Kiuru: Ei ainakaan talousvaliokunnan mukaan ole!] Luulisi, että kelpaisi Suomelle tässä taloudellisessa tilanteessa.

No, on ilmeistä, että hallituksen alkuperäisen mallin mukainen laaja etämyynti olisi heikentänyt Alkon asemaa monopolina ja luonut sille kilpailevia myyntikanavia tavalla, joka olisi voinut murentaa monopolijärjestelmän perusteita. Tosin olen tällä hetkellä joka tapauksessa huolissani Alkon monopolista tulevaisuudessa, vaikka hallitusohjelmaan on kirjattu, että Alkon monopolia ei lähdetä murtamaan lainsäädännön myötä.

Samalla valiokunta tosiaan myös totesi, että esitys tulee notifioida Euroopan komissiolle asianmukaisesti, valiokunnan tekemät muutokset kun ovat niin merkittäviä, että notifiointin tarve on arvioitava huolellisesti. Kyse ei ole tosiaan teknisestä yksityiskohdasta vaan sääntelyn oikeudellisesta kestävydestä. Jos tätä notifiointia ei tehdä asianmukaisesti, niin vaarana oikeasti on, että lainsäädäntö jää käytännössä soveltamiskelvottomaksi, vaikka eduskunta sen hyväksyisi tässä mahdollisesti vielä ennen kesätaukoa.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan enemmistö onneksi onnistui korjaamaan hallituksen esityksen vakavimpia puutteita. Valiokunta tosiaan lisäsi esitykseen välttämättömiä suojakaiteita, joilla nyt pyritään hillitsemään alkoholihaittoja, turvaamaan verotulojen kerääminen Suomeen, vahvistamaan ikärajavalvontaa sekä varmistamaan sääntelyn oikeudellinen kestävyys. Alkoholilain tarkoitus kun ei ole maksimoida alkoholin saatavuutta tai kasvattaa verkkokauppojen markkinoita, ja kuten edustaja Lindén hyvin toi puheenvuorossaan esille, niin onko alkoholin saatavuus Suomessa ollut joskus ongelma? Minusta ei ole. Alkoholilain tarkoitus on ehkäistä haittoja, suojella terveyttä sekä turvata erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi. Siksi toivon, että eduskunta hyväksyy valiokunnan tekemät muutokset ja että myös hallituspuolueet sitoutuvat niiden taakse. Näin voimme rakentaa lainsäädännöstä kokonaisuuden, joka on sekä kansanterveydellisesti, taloudellisesti että oikeudellisesti kestävämpi ja joka suojaa paremmin ihmisten hyvinvointia sekä yhteiskunnan turvallisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Junnila.

19.57 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! On oikaisujen aika. Keskustelussa, ja vähän muuallakin, on nimittäin tehty väitteitä, jotka eivät sellaisenaan ihan pidä paikkaansa. Jälkeeni edustaja Lindén itse asiassa pitää puheenvuoron, niin aloitankin teistä. Nimittäin kirjoititte sosiaalisessa mediassa tänään, että perussuomalaiset, kokoomus ja RKP aikovat enemmistöllään poistaa ikätarkistuksen, kun alkoholia luovutettaisiin kotiinkuljetuksen yhteydessä. Tämä väite ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa, kuten vastalauseestakin käy ilmi. Nimittäin perussuomalaiset, kokoomus ja RKP nimenomaan haluavat, että iän tarkistus on pakollinen, kun alkoholia luovutetaan kotiinkuljetuksen yhteydessä. Tämä on aivan selkeää, ja toivon, että tekin tämän korjaatte.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Sitten täällä oli myös edustaja Lohikoskella erikoisia väitteitä. Aloitetaan tästä tilapäisestä enemmistöstä. Tilapäisellä enemmistöllä siis tarkoitetaan tilannetta, jossa normaalisti vähemmistössä olevat poliittiset ryhmät tai toimijat saavat tilapäisesti enemmistön päätöksenteossa. Juuri näin kävi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kun oppositioryhmät saivat yhden äänen enemmistön yhdessä valiokunnassa yhden hallituspuolueen edustajan turvin. Kaikki tietävät, että muutoin tässä asiassa ja muissa yhteyksissä hallituksella on enemmistö. [Bella Forsgrén: Se ei ole tilapäinen!]

Edustaja Lohikoski teki myös erikoisia väitteitä ja panetteluja eduskunnan puhemiehen suuntaan. Tänään oli eduskunnan puhemiesneuvoston kokous kello 15.30. Siinä kokouksessa päätettiin tämän päivän päiväjärjestyksestä, mukaan lukien tästä kyseisestä käsiteltävästä asiasta. Edustaja Kiuru ei ollut tuossa kokouksessa, mutta esimerkiksi edustaja Haatainen oli. Tuliko vastaesityksiä? Ei tullut. Mutta edustaja Lohikoskelle haluaisin todeta, että teidän ryhmänne tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja oli paikalla tässä kokouksessa. Tuliko vastaesitystä? Ei tullut. Puhemiesneuvoston päätös oli yksimielinen, [Krista Kiuru: Ei ollut!] juuri näin.

Sitten menemme edustaja Lylyn väitteisiin tästä notifikaatio-ongelmasta. Tässä asiassa... [Krista Kiurun välihuuto — Mauri Peltokankaan välihuuto] — Saisinko... Arvoisa puhemies, täällä on aikamoista möykkää ja huutelua. — Edustaja Lyly on oikeassa siinä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä on oikeasti notifikaatio-ongelma. Te olette oikeassa. Jos aikaisemmin näitä oli oikaistava, niin te olette tässä oikeassa.

Edustaja Kemppe myös viittasi EU-oikeudellisiin ongelmiin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön osalta. Sekin pitää paikkansa, mutta tähän on aivan yksinkertainen ja helppo ratkaisu. Edustaja Valtolan esitys nimittäin. Otetaan käsittelyyn pohjaksi vastalause, jossa näitä ongelmia ei ole. Sen suhteenhan ei ole notifikaatio-ongelmaa. Jos notifikaatio EU:n suhteen on ongelma sosiaalidemokraateille, keskustalle, kelle tahansa, niin kyllä minä kehotan, että tukekaa edustaja Valtolan tekemää esitystä, jossa tällaisia ongelmia ei ole. [Aki Lindén: Sehän on ihan eri esitys sisällöltään! — Krista Kiuru: Vastauspuheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.01 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Aloitan vastaamalla edustaja Junnilan äskeiseen puheenvuoroon. Minulla on tässä käsissäni kokoomuksen, perussuomalaisten ja ruotsalaisten vastalause tähän, ja 35 a §:ssä, jonka otsikko on ”Alkoholijuomien toimitus”, te esitätte poistettavaksi siitä seuraavat kuusi riviä, joiden sisältö on seuraava:

”Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa vastaanottajan ikä 40 §:n 4 momentissa tarkoitettusta asiakirjasta. Vastaanottajan ikä ja alkoholijuoman luovutusaika on kirjattava luvanhaltijan rekisteriin. Tiedot on säilytettävä luvanhaltijan rekisterissä kahden vuoden ajan tarkastuksen suorittamisesta, minkä jälkeen ne on poistettava. Alkoholijuomia ei saa luovuttaa, jos vastaanottaja kieltäytyy todistamasta ikänsä. Alkoholijuomien luovuttamisen yhteydessä tulee tarkastaa, ettei luovuttamiselle ole 37 §:n 1 tai 2 momentissa säädettyjä esteitä.” — Tämän te esitätte poistettavaksi tästä mietinnöstä, joka enemmistö päätöksellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa hyväksyttiin.

No, varsinaisesti puheenvuorossa olin ajatellut käsitellä kolmea asiaa lyhyesti.

Me tiukensimme siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sitä luetteloa, jossa on lueteltu, mihin eri paikkoihin alkoholia ei voi toimittaa. Siitähän on olemassa hallituksen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

pohjaesityksessä tietylainen luettelo. Myös hallituspuolueiden vastalauseessa esitettiin tiettyä lisäystä siihen varsinkin koulujen osalta, ja sitten siellä on vielä tarkempi luettelo StV:n enemmistön tekemässä mietinnössä. Mutta totesin siellä valiokunnan keskustelussa, että tämä tulee olemaan loppuun asti vaikea asia. Tuskin kukaan pystyy kirjoittamaan semmoista pykälää, johon on täydellisesti kirjoitettu kaikki ne paikat, joihin ei saisi tai ei olisi suotavaa toimittaa ja jotka laissa kiellettäisiin. Olen itse miettinyt esimerkiksi tilannetta, että on jotkut festivaalit jossakin, jotka tapahtuvat tosiaan siis rajatulla, aidatulla alueella. Entäpä jos joku innokas nuorisoyoukko haluaa kuunnella sitä musiikkia hieman festivaalialueen ulkopuolella, verkkoaidan läpihän sitä hyvin kuulee, ja he tilaavat sinne sitten etämyyntinä alkoholia? Sitä ei ole tässä erikseen kiellettyä. Tällaisia paikkoja voi omassa mielikuvituksessaan merkittävästikin keksiä lisää.

Toinen asia, josta kerroin jo aiemmassa puheenvuorossani, oli minulle havainto, josta järkytyin aika lailla. Se on tämä todella laajasti sallittu markkinointi verkossa väkevienkin alkoholijuomien suhteen.

Kolmantena asiana mainitsen tässä, että kyllä kannattaisi ottaa vakavasti Alkon lausunto ja siihen liittyvä lakiasiantoimisto Boreniuksen lausunto, jossa todetaan, että hallituksen alkuperäinen esitys — ja siis vastalauseen mukainen esitys — uhkaa Alkon monopoliasemaa, mikä on ristiriidassa myös hallitusohjelman oman kirjauksen kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

20.04 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! Minä ajattelen, että tämän lakiesityksen keskeisin haaste ja ongelma on se maailmantila, missä me eletään. Samaan aikaan, kun hallitus vapauttaa alkoholia monella eri lainsäädännöllä — tämä ei tosiaan ole ensimmäinen, vaan on ollut useita lakiesityksiä, joilla vapautetaan alkoholipolitiikkaa — tehdään tosi vahvaa politiikkaa, jossa leikataan sosiaaliturvasta, sosiaali- ja terveyspalveluista — hyvinvointialueiden tilanne on heikentynyt merkittävästi — ja myös sotejärjestöiltä. Nämä kaikki yhdessä tulevat johtamaan siihen, että juuri näihin haittoihin ei pystytä puuttumaan riittävällä tavalla. Meillä on jo tällä hetkellä tosi monella hyvinvointialueella se tilanne, että ihmiset hakeutuvat avun piiriin päihde- tai mielenterveyskysymyksissä, usein ne saattavat myös limittyä keskenään, mutta hyvinvointialueilla ei ole riittävästi resursseja tuottaa niitä palveluita. Tämä tulee valitettavasti johtamaan surullisiin perhekohtaloihin ja siihen, että monen yksilön ongelma tulee vain pahentumaan entisestään.

Eli se, missä ajassa tällaista alkoholipolitiikan vapauttamista tehdään, on minun mielestäni erittäin ongelmallista. Minä kyllä uskon, että kaikki sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, ketkä siellä kuulivat kaikkien asiantuntijoiden lausunnot, tietävät tämän todellisuuden. Siellä asiantuntijalausunnoissa oli ihmisiä kertomassa juuri kansanterveyden näkökulmasta ja ei ollut ketään asiantuntijaa, joka olisi kannattanut tätä lakiesitystä. Tätä lakiesitystä ovat kannattaneet erityisesti kaupan liitot ja sellaiset tahot, ketkä tulevat hyötymään tästä lakiesityksestä jollain tasolla, eli sellaiset tahot, ketkä pystyvät tekemään enemmän rahaa. Tässä kysymys onkin, millä ehdoilla ja kenen selkärangasta sitä rahaa tullaan tulevaisuudessa sitten kerryttämään.

No, sitten minä olin toivonut tämän hallituksen esityksen osalta... Kuitenkin siinä käsittelyn aikana tuli tiedoksi aika ilmeisiä ongelmakohtia, mitkä olivat kyllä jaettuina. Yksi sellainen oli tämä verokertymän kokonaisuus. Sieltä useat asiantuntijat nostivat

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

esille, että tällä hetkellä meille ei keräänny sitä verokokonaisuutta, joka valtion kassalle kuuluisi. Olen todella ihmeissäni, niin kuin täällä aikaisemmissakin puheenvuoroissa on nostettu esille, minkä takia tätä kokonaisuutta hallitus ei korjannut tuossa lakiesityksessä. Tätä asiaa käsittelevät myös valtiovarainvaliokunnan jaostot, ja sieltä tuli ihan samanlaista näkökulmaa, että tämä olisi pitänyt korjata.

No, sitten tämä toinen, mikä minun mielestäni oli sellainen, mitä olisi kanssa pitänyt vahvistaa ja missä nyt on vähän epäselvyyttä, onko hallitus sitä tekemässä vai ei, on tämä ikärajavaltvonta. Täällä osa sanoi, että ollaan osittain tekemässä niitä asiantuntijalausunnoissa nostettuja huomioita, mutta sitten taas edustaja Lindénin puheenvuorosta tuli sellainen kuva, että hallitus ei todellisuudessa kuitenkaan olisi palauttamassa niitä pykäläiä, joilla se sitten varmistettaisiin, mutta siihen varmasti saadaan myöhemmin tarkennusta. Mutta sen ikärajavaltvonnan kyllä pitää olla kunnossa, koska jos miettii sitä, että jos tulevaisuudessa Wolt-kuskit alkavat kuljettamaan meidän kotipihoillemme ties mihin elämäntilanteeseen alkoholia, niin kyllä siellä pitää nyt, hemmetti, edes ikäraja tarkistaa.

No, sitten täällä on ollut aikamoisia puheenvuoroja edustaja Junnilan toimesta. Täällä on väitetty, että sosiaali- ja terveysvaliokunta olisi käyttänyt tilapäistä enemmistöä. Kyllä minä olen vähän huolissani siitä, minkälainen osaaminen edustajalla nyt ylipäätänsä on, että mitä tarkoittaa tilapäinen enemmistö. Jos nyt tästä ollaan huolissaan, niin kannattaa kyllä käydä meidän valiokunnassa, koska siellä on ollut useasti viime viikoilla tilanne, missä me olemme odottaneet kiltteyttämme, että hallituspuolueet saavat rivinsä täysilukuisiksi, jotta pääsemme äänestämään. [Krista Kiuru: Eikä ole käytetty tilapäisiä enemmistöjä!] — Juuri näin, emme ole missään vaiheessa käyttäneet sitä. Päinvastoin meillä on saattanut olla kokous, missä me olemme odottaneet yli tunnin, että saadaan asiaa käsiteltyä eteenpäin johtuen siitä, että hallituspuolueilla ei ole ollut enemmistöä paikalla ja oppositiosta on ollut enemmän jäsenistöä. Tällaiset puheenvuorot, missä syytetään tällaisesta, ovat kyllä ihan hävyttömiä, ja tämä ei tietenkään pidä paikkaansa.

Sitten on pakko puuttua myös tähän edustaja Junnilan väitteeseen puhemiesneuvostosta. Kaikki, ketkä nyt puhemiesneuvoston toimintaa ymmärtävät, tietävät, että kyseinen asia ei kuulunut puhemiesneuvoston toimivaltuuteen, vaan se oli puhemiehen omassa päätösvallassa oleva asia, tuleeko tämä asia lähtökohtaisesti käsiteltyä tänään täällä. Elikkä ei siellä mitään äänestystä olisi voinutkaan edes tehdä, koska siinä ei ole koko puhemiesneuvostolla toimivaltaa.

No, viimeisenä minä haluan sanoa sen keskeisimmän kysymyksen, mikä minun mielestäni tällä hetkellä hallitukselta jää sanomatta. Hallituksella on tällä hetkellä hallitusohjelmassa lause, että monopoliasema säilytetään. Siellä on sanottu, että monopoliasema säilytetään, mutta sitten konkreettisesti hallituksella on useita lakiesityksiä, joilla murennetaan sitä monopoliasemaa. Nämä kaksi asiaa eivät voi olla yhtä aikaa totta. Minä ajattelenkin, että olisi rehellistä sanoa, jos tosiasiallisesti tavoite on poistaa meiltä alkoholin monopoliasema. Siitä voi olla poliittisia erimielisyyksiä, mutta sentään oltaisiin rehellisiä. Tällä hetkellä on tilanne, että hallitusohjelmassa sanotaan, että monopoliasema säilytetään, mutta tosiasiallisesti sitä murennetaan useilla lakiesityksillä.

No, minä itse kannatan monopolia johtuen siitä, että se on kuitenkin ollut lähtökohtaisesti toimiva ratkaisu kansanterveyden edistämisen näkökulmasta. Minä ajattelen, että jos suomalaisilta kysyy, kummalle puolelle on kallellaan, niin voi löytyä erilaisia mielipiteitä, mutta meidän poliitikkojen pitäisi pystyä käymään rehellisesti se

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

keskustelu. Minusta on jotenkin todella härskiä ennen vaaleja olla kertomatta ollenkaan, että hallituspuolueilla on tällaista tavoitetilaa tosiasiallisesti romuttaa monopoliasema, mutta sitä ei sanota suoraan. Poliitikassa saa tehdä erilaisia suunnanmuutoksia, se kuuluu politiikkaan, mutta kyllä se pitäisi pystyä täällä rehellisesti sanomaan, jos on sellainen tavoitetila, mikä on täysin selvä, että näin on, koska nyt on useilla esityksillä romutettu sitä Alkon asemaa.

Tähän haluanikin päättää. Rehellisesti pitäisi pystyä nostamaan, jos on tosiasiallisesti jotain tavoitteita, mitä ei sanota ääneen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Äsken käsittelin tätä EU-oikeudellista arviota siitä, voitaisiinko katsoa, että valiokunnalla olisi oikeus ja mahdollisuus EU-oikeuden näkökulmasta tehdä päätös, että tämä alkoholin etätuonti rajattaisiin sinne vähittäismyynnin rajaan. Haluan sanoa, että tämän näkemyksen kanssa ei olla täällä salissa ihan yksin. Nimittäin sosiaali- ja terveysvaliokunnalla oli vaikutusvaltainen lausunnonantaja, joka ihmetteli tätä samaa.

On jo paljon käyty keskustelua tässä illassa, mutta kukaan ei ole vielä huomannut nostaa esille sitä, mitä perustuslakivaliokunta sanoi. Perustuslakivaliokunta totesi lausuntonsa mukaan: ”Ehdotettu sääntely ei muodostu säätämisyjärjestykseen vaikuttavalla tavalla ongelmalliseksi perustuslain 6 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä sinänsä selvää kuitenkin on, että perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja myös elinkeinonvapauden kannalta perustellumpi olisi sellainen ratkaisu, jossa sekä etämyyntiä harjoittavia toimijoita että kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin.” Onhan tämä uskomattoman kova lausunto, jonka perustuslakivaliokunta antoi meille. Perustuslakivaliokunta totesi sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että olisi perustellumpi yhdenvertaisuussäännöksen mutta myös elinkeinonvapauden kannalta sellainen ratkaisu, että etämyyntiä harjoittavia toimijoita ja kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin. Tämä tarkoittaa samaa kuin se, minkä johtopäätöksen eduskunta veti jo Sipilän hallituskaudella, jolloin asiasta käytiin keskustelua.

Silloin vuonna 2017 on jo todettu lausuma eduskunnan yhteisenä kannanottona etämyynnin pykälän muuttamiseen ja selkeyttämiseen liittyen. Tätä kantaa sosiaali- ja terveysvaliokunta myös lainaa omassa mietinnössään kappaleessa 15: ”Valiokunta pitää valitettavana, ettei esityksen valmistelussa ole otettu huomioon etämyyntiä koskevan sääntelyn osalta kaikilta osin eduskunnan vuonna 2017 hyväksymää lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää etämyyntiä koskevat säännökset ottaen huomioon unionin oikeuden vaatimukset sekä korkeimman oikeuden tulevan ratkaisun Visnapuu-tapauksessa. Lausuman mukaan sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevassa valmistelussa tulee EU-oikeudellisten reunaehtojen ohella ottaa huomioon erityisesti se, että etämyyntiä koskevat ratkaisut eivät saa vaarantaa laissa säädetyn vahvuusrajan ylittävien alkoholijuomien vähittäismyynnin yksinoikeuden säilyttämistä eivätkä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta ulkomaisiin kilpailijoihin nähden. Valmistelussa tulee lausuman mukaan ottaa huomioon myös valmisteverojen sujuvalle perinnälle asetettavat vaatimukset.”

Siis tässä samaisessa salissa vuonna 2017, kun viimeksi käsiteltiin alkoholilakia, eduskunta yksimielisesti koko tällä valtavalla kansanedustajien joukolla, eri puolueita

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

sisältävällä kokoonpanolla aivan yksimielisesti, päätyi siihen, että tämä EU-oikeudellinen ratkaisu siitä, missä kulkee etämyynnin raja, on tehtävä tämän lausuman mukaan. Tämä lausuma, jonka eduskunta on tehnyt, on tuorein kannanotto etämyynnin rajasta. Minä en voi ymmärtää, miksi ylipäätään tämä valmistelu epäonnistui näin pahasti, että eduskunnan yksimielistä lausumaa ei otettu sosiaali- ja terveystieteiden ja sosiaali- ja terveystieteiden johdolla tehdyssä valmistelussa lainkaan huomioon.

Tämä ensimmäinen osa ei toteudu, koska hallitus esitti toisin kuin eduskunta, että nämä yrittäjät asetetaan eriarvoiseen asemaan. Eduskunta edellytti vuoden 2017 etämyynnin selkeyttämisessä, että raja asetetaan vähittäismyyntirajaan ja ne yrittäjät tulevat samalle viivalle, ulkomailta saa toimittaa Suomeen alkoholia samalla rajoituksella kuin suomalaiset voivat tässä maassa toimia. On uskomatonta, että meidän hallituksemme valmistelu on ollut käytännössä näin piittaamatonta eduskunnan yksimielisestä lausunnosta.

Täytyy sanoa, että myös valiokunta pitää tätä valitettavana, ettei ”esityksen valmistelussa ole otettu huomioon etämyyntiä koskevan sääntelyn osalta kaikilta osin eduskunnan vuonna 2017 hyväksymää lausumaa”. Minä en muista, missä valiokunnan mietinnössä olisi näin suoraan sanottu, että näin käsittämättömän törkeällä tavalla tämä valmistelu tehtiin. Se on uskomatonta, että tähän hallituksessa pystyttiin.

No, nyt kun tätä toista osaa katsotaan tässä, niin eduskuntahan edellytti myöskin sitä, että valmistelussa tulee lausuman mukaan ottaa huomioon myös valmisteverojen sujuvalle perinnälle asetettavat vaatimukset. Myöskään tähän ei pystytty valmistelussa mutta ei pystytty myöskään hallituspuolueiden vastalauseessa tähän valiokunnan mietintöön. Hallituspuolueet lähtevät siitä, että tätä lausumaa, jonka eduskunta yksimielisesti esitti, ei toteutettaisi tässä yhteydessä lainkaan, ei hallituksen esityksessä mutta ei myöskään valiokuntakäsittelyn jälkeen hallituspuolueiden esityksessä. Onkin sanottava, että tämä on jälleen uskomaton arvovalinta. Nimittäin talousvaliokunta valiokuntamme mietinnön mukaisesti ”korostaa tarvetta selvittää myös erillisen, alkoholilainsäädäntöön perustuvan [Puhemies koputtaa] rekisteröintivelvollisuuden soveltuvuutta ja toimivuutta etämyynnistä ja etäostosta perittävien verojen maksun varmistamiseksi”. Myös valtiovarainvaliokunta linjasi asiasta, ja nyt näitä ei olla toteuttamassa.

Palaan tähän kokonaisuuteen kohta lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

20.19 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa Vahva ja välittävä Suomi [Krista Kiuru: No se ei kyllä osunut kohdalleen!] on selkeä kirjaus Alkon monopolin säilyttämisestä, ja tässä kirjauksessa me pysymme.

Täällä salissa oli myös keskustelua tähän vastalauseen ikärajaan liittyen, ja tuossa edustaja Lindénin kanssa kävimme tästä keskustelua. Totesimme yhdessä, että vastalauseen muutosehdotuksessa 4, eli 40 §:ssä Iän todistaminen, sanotaan, että alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on velvollinen todistamaan ikänsä 1 momentissa tarkoitettulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittajalle. Eli hallituspuolueiden vastalauseissa tämä ikärajatarkastus on olemassa. [Meillä se on tiukempi siinä meidän versiossa!]

Naapurimaassamme Ruotsissa alkoholimonopoli on huomattavasti tiukempi kuin meidän kotimainen Alkon monopoli tällä hetkellä on. Ruotsi on kuitenkin päätenyt siihen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

ratkaisuun EU:n kanssa käymiensä neuvottelujen jälkeen, että Ruotsissa etämyynti on sallittu 80 prosenttiin saakka. Epäilisin, että jos se olisi mahdollista matalimmilla prosenteilla, Ruotsi olisi nämä kirjannut, kun Ruotsin alkoholipolitiikkaa seuraa. Tästä tietysti herää sitten se kysymys, miksi edellinen hallitus ei selkeyttänyt tätä etämyynnin tilannetta nyt valiokunnan mietinnössä halutulle tasolle edellisen hallituskauden aikana. Miksi tämä on jätetty selkeyttämättä?

Nyt meillä on hallituksen esityksessä notifioitu etämyyntiä ja kotiinkuljetusta koskeva esitys, ja vastalauseessa esitämme siihen muutamia tarkentavia ja sen toimivuutta parantavia muutoksia. Toivottavasti tämä vastalause menestyy tässä salissa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

20.22 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Otin puheenvuoron tässä, kun edustaja Junnilla otti esille tämän lainsäädännön menettelytavan puhemiesneuvostossa. Haluan vain todeta tässä nyt, että puhemies päättää aina, mitkä lait ja mietinnöt tänne saliin täysistuntoon tulevat. Siinä puhemiesneuvostolla ei ole minkäänlaista päätöksentekoroolia tai -mahdollisuutta, ei siis toimivaltaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.22 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä illan aikana on tosi paljon puhuttu siitä, mitä itse asiassa valtiovarainvaliokunta sanoi. Valtiovarainvaliokunta korosti lausunnossaan verovalvonnan merkitystä ja piti tärkeänä riittävien resurssien varmistamista. Valtiovarainvaliokunta piti lisäksi tärkeänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta lisää alkoholilakiin työkaluja, joilla voidaan osaltaan varmistaa, että etämyyjä huolehtii veronmaksu- ja muista velvoitteistaan sekä tehostaa myös verovalvontaa. Tältä osin valtiovarainvaliokunta nostaa esille etämyyjien rekisteröitymisvelvollisuuden. Valtiovarainvaliokunta esittää ostajan tai myyjän verojen maksamista osoittavan tunnisteiden lisäämistä toimitettavaan alkoholierään ja alkoholierän toimittajalle velvoitetta tarkistaa tunnisteiden olemassaolo ennen kuljetukseen ottamista mahdolliset valmisteverodirektiivin mukaiset rajoitukset kuitenkin huomioon ottaen. Eikö ole uskomattoman hienolla tavalla tehty yksimielinen työ valtiovarainvaliokunnassa? Valtiovarainvaliokunta totesi sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, että he esittävät tätä rekisteröintivelvoitetta ja myöskin tätä verotunnistetta, joka pitäisi sitten tämän erän toimituksessa tarkastaa.

Täällä kuitenkin on selvinnyt, että hallituspuolueet eivät esittäneet tätä omassa hallituksen esityksessään, eivätkä vielä tämän kierroksen jälkeen edes täällä salissa vastalauseessaan. On uskomatonta, että me ollaan tilanteessa, että me ei oteta vakavasti näitä sosiaali- ja terveysvaliokunnan esittämiä tietoja. Nimittäin sivulla 13 valiokunnan mietinnössä todetaan seuraavasti: ”Esityksen mukaan alkoholin etämyynnin suosio on perustunut Suomea huomattavasti halvempiin hintoihin, mikä puolestaan on perustunut pääosin siihen, ettei juomista makseta Suomen alkoholiveroa ja juomapakkausveroa, jotka niistä tulisi suorittaa.” Valtiovarainvaliokunnan lausunnon mukaan Verohallinto on arvioinut kyselytutkimukseen perustuvan vuosittaisen julkaisun pohjalta tätä tuontia niin, että vuonna 23 säännönvastaisen alkoholin etämyynnin osuus olisi ollut noin 98,4 prosenttia ja vuonna 24 noin 99 prosenttia. Siis ajatelkaa, valtiovarainvaliokunta nostaa

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

esille sen, että etämyynti perustuu siis siihen, että 99 prosenttia suomalaisista vuonna 24 jätti verot maksamatta, ja tätä menettelyä hallituspuolueet nyt haluaisivat jatkaa ja pyytävät, että voitaisiin pelkästään lausumalla laittaa tästä huomio, kun täällä eduskunnassa on tänä iltana esittelyssä pykälät, joilla korjattaisiin tämä epäkohta. Ja nyt te haluatte jatkaa tätä porsaanreikää. Vuonna 24 käytännössä 99 prosenttia jätti veronsa maksamatta.

Teksti on karmaisevaa luettavaa myöskin muiden asioiden näkökulmasta. Nimittäin sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että jos edellä todettuun arvioon vuonna 24 maksamatta jääneistä alkoholiveroista, siis noin 40 miljoonaa, lisätään arvioidut vuonna 23 maksamatta jääneet juomapakkaukset, neljä miljoonaa, ja arvonnäkökulmasta, 17 miljoonaa, olisi maksamattomien verojen määrä vähintään 61 miljoonaa. Tähän on nyt hyvä pysähtyä. Jos joku Suomessa kysyy, kuinka paljon etämyynnillä tähän mennessä on jätetty vuosittain veroja maksamatta, niin valiokunnan arvio siitä on saadun aineiston pohjalta vähintään 61 miljoonaa euroa. Mutta mietinnössä kirjoitetaan jatkosta seuraavaa: ”Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin, että maksamattomien verojen määrä etämyynnissä olisi vuosittain arviolta 80—100 miljoonaa euroa” — tämä on siis Alkon arvio — ”tai erään arvion mukaan” — eli alkoholikauppiain arvioon mukaan — ”jopa 285 miljoonaa euroa.” No, nyt kun me pohdimme tätä, mikä näistä mahtaa tuntua todennäköisimmältä? Tilanne on mennyt siihen, että Alkon osuus juomista, Suomessa myydyistä ja juoduista juomista, on jo sama kuin etämyynnistä Suomeen tullut alkoholi. Ja kun valiokunta totesi, että miksi täytyy notifioida se, että kahdeksaan prosenttiin tämä etämyynnin raja, siis sinne vähittäismyyntirajaan, niin yhtenä perusteena on nimenomaan se, ettei avata tällaista vaihtoehtoista kanavaa yli vähittäismyyntirajan tuleville tuotteille. Jo nyt on Alkon ja etämyynnin osuus sama. Alkossa myydään näitä väkeviä tuotteita, ja nyt hallitus avasi 80 prosentin juomienkin tulon etämyyntinä. Nyt ne ovat samalla tasolla, ja kohta käy niin, että Alkon tuotteiden sijasta etämyynti ajaa paljon yli sen, mitä Alko näitä väkevimpiä myy tässä maassa, eli avautuu toinen kanava.

Tämä on se syy, miksi hallituspuolueet eivät halua notifioida tätä esitystä, että näin juuri tapahtuisi, koska tähän asettaisi Alkon monopolin murtumispisteeseen. Eihän tämä voi mennä näin. Tämä on se syy, miksi järkevästi puskettiin tämä esitys tänne, vaikka eduskunta korkkasi niinkin ison asian, että ykköskäsittely olisi valmistavaa käsittelyä tällaiselle asialle. Kun puhemies avasi tänään tämän keskustelun, niin hän totesi, että me otetaan täällä nyt nämä kannat sisältöön. Me päätetään tänään sisällöstä. Tässä sitä nyt sitten ollaan.

Itse asiassa juuri muuten luin tuossa netistä, somesta, kun vilkaisin alkoholipoliittista keskustelua — en tiedä, oletteko jo huomanneet — että kun EHYT kirjoitti komissiolle siitä, että Suomessa tuotaisiin notifiomatonta esitystä saliin, niin juuri äsken tulleen sometiedon mukaan komissio on vastannut EHYTille ja sanonut, että ottaa Suomen hallitukseen yhteyttä. Komissio on ilmoittanut ottavansa Suomen hallitukseen yhteyttä siitä, että meillä käsitellään salissa notifiomatonta esitystä. Minusta on hienoa, että kansalaisjärjestöt sentään ihmettelevät, miksi Suomessa voidaan käsitellä notifiomatonta esitystä salissa, ja myös komissio näköjään ihmettelee sitä, koska oli kertonut EHYTille, että ottavat Suomen hallitukseen yhteyttä. Tämä ei ole leikin asia, edustaja Valtola, eikä naurun asia. Tämä on vakava paikka.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

20.30 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä selkeyttää keskustelua niiltä osin, mikä koskee tätä ikärajan tarkistamista. On aivan totta, että tässä vastalauseessa, jonka ovat jättäneet kokoomus, perussuomalaiset ja ruotsalaiset, 40 §:ään, jonka otsikko on Iän todistaminen, jää virke, jossa todetaan, että ”alkoholijuoman toimituksen vastaanottaja on velvollinen todistamaan ikänsä 1 momentissa tarkoitettulla asiakirjalla alkoholijuoman toimittajalle”, mutta he esittävät käytännössä poistettavaksi siitä toista virkettä, joka on siinä mietinnössä, ja se kuuluu näin: ”Alkoholijuoman toimituksen ostaja on velvollinen todistamaan ikänsä ennen alkoholijuoman ostamista. Jos alkoholijuoman osto tapahtuu etäyhteyden välityksellä, on alkoholijuoman ostaja velvollinen todistamaan ikänsä vahvan sähköisen tunnistautumisen avulla.” Ja sitten siitä aiemmin siteeraamastani 35 a §:n pitkistä kohdasta esitetään poistettavaksi niitä tiukennuksia, jotka liittyivät siihen iän tarkistamiseen, rekisteröintivelvollisuuteen niin, että voidaan tarkentaa ja valvoa, että se on käytännössä tapahtunut, ja se tieto piti säilyttää kaksi vuotta.

Eli kohtuudella sanottuna on niin, että tämä mietintö on näiltä osin tiukempi ja pidemmälle menevä, mutta on toki näin, että myös siinä alkuperäisessä hallituksen esityksessä, johon sitten myös vastalause näiltä osin pohjautuu, on myös velvollisuus näyttää ja todistaa tämä ikä. Näin on asia.

Vielä olisin ottanut esille tämän Boreniuksen lakitoimiston lausunnon, joka on Alkon asiantuntijalausunnon liitteenä. Siinä juristi Ilkka Aalto-Setälän hyvin laajassa lausunnossa käy perusteellisesti ilmi, miksi tämä todennäköisesti vaarantaa Alkon monopoliaseman, sillä monopoliasema perustuu Alkon erityiseen rooliin, että sen kautta tapahtuvalla myynnillä pystytään pitämään jollakin tavalla enemmän aisoissa niitä kansanterveydellisiä riskejä, joita alkoholin käyttöön ja myyntiin liittyy. Kun myynti nousee tietylle asteelle ja sitä vielä sitten vaikkapa — kuten alkuperäisessä lakiesityksessä mainitaan — somessa tai verkossa tapahtuvalla voimakkaalla väkevien alkoholijuomien markkinoinnilla tullaan lisäämään, niin se tulee asteittain johtamaan tilanteeseen, jossa se Alkon kansanterveydellinen vaikuttavuus ei enää ala tukea sitä monopoliasemaa, ja tällä tavalla se sitten alkaa murentaa sitä Alkon monopoliasemaa.

Kyllähän tässä oikeasti tavoitteena on massiiviset liiketaloudelliset intressit lisätä alkoholin myynnin ja välittämisen liiketoimintaa ja siitä saatavia voittoja ja sillä tavalla murentaa sitä pitkän linjan alkoholipolitiikkaa, mikä Suomessa kuitenkin on ollut lähtökohtaisesti terveyttä suojelevaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Valtola.

20.34 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hieman täytyy ihmetellä tätä keskustelun lähtökohtaa, että ihanko me lähettäisiin tässä etämyynnissä ja etäostossa jostain nollatilanteesta. Me ollaan keskusteltu täällä jo usean tunnin ajan siitä, miten etämyynti/etäosto on merkittävä väylä alkoholille Suomeen, ja tämän lakiesityksen tarkoitus on selkeyttää tätä tilannetta.

Niin kuin edellisessä puheenvuorossa sanoin, Ruotsi on taipunut tähän samaan järjestelyyn, mihin Suomi on nyt menossa. He eivät EU-komissiolta toisenlaista lopputulosta saaneet. Jos tämä opposition, tai sanotaan nyt sosiaali- ja terveystieteiden mietinnön malli tulisi esille eli etämyynti rajoitettaisiin 5,5/8-prosenttiseen ja se notifioitaisiin ja EU-komissio sen jopa hyväksyisi, niin siellähän on ehtona, että etäosto ei ole kielletty. Ja kun täällä on sanottu, että etäosto on suuri osa tällä hetkellä ulkomailta

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

ostetusta nettimyynnistä, niin käytännössähän se tarkoittaa, että tämä tilanne ei muutu mitenkään. Siinä mielessä on todella tärkeää, että me saamme tämän etämyyntilainsäädännön kuntoon. Ulkomaiset nettikauppiat uskaltavat laittaa sinne suomalaiset verot esille, mikä sitten helpottaa myös sitä verojen maksua.

Mutta oikeastaan se, minkä takia tämän puheenvuoron otin, niin hallituksen esitys ei ole tuomassa... Kun täällä puhutaan siitä, että verot maksetaan vain yhdessä tai kahdessa prosentissa kuljetuksista, niin meillä kuitenkin on lainsäädäntö niitten verojen maksuun. Etämyynnissä myyjä on verovelvollinen Suomeen valmisteverojen eli alkoholi- ja alkoholijuomaveron sekä juomapakkausveron osalta. Lisäksi Suomeen tapahtuvassa etämyynnissä myyjän on maksettava arvonlisäverot Suomeen.

Meillä syyskuussa 24 voimaan tulleen valmisteverolain 80 §:n mukaan etämyyjän on ilmoitettava Verohallinnolle Suomeen toimitettavista alkoholijuomista ennen niiden lähettämistä sekä asetettava vakuus valmisteveron maksamisen varmistamiseksi. Verohallinto antaa tämän jälkeen etämyyjälle lähetyksen yksilöivän tunnisteen, joka etämyyjän on toimitettava tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle yritykselle. Jos etämyyjällä on Suomessa puolestaan veroedustaja, etämyyjän on toimitettava veroedustajan valmistenumero tuotteiden kuljetuksesta vastaavalle kuljetusyritykselle. Jos etämyyjä ei anna tunnistetta kuljetusyritykselle, kyse on laiminlyönnistä, josta on lain mukaan määrättävä etämyyjälle laiminlyöntimaksu. Kuljetusyrityksen tai kuljettajan on puolestaan esitettävä tunniste toimivaltaiselle viranomaiselle, käytännössä Tullille tai Verohallinnolle, jos tämä sitä pyytää. Syyskuussa 24 valmisteverotuslain 79 §:ään on lisätty myös säännös, jonka mukaan etämyynnissä ostaja on yhteisvastuussa valmisteveron suorittamisesta etämyyjän kanssa silloin, jos etämyyjä on jättänyt ilmoittamatta Verohallinnolle tuotteista ja asettamatta vakuuden ennen tuotteiden lähettämistä Suomeen.

Eli kyllä verotulot hallituksen esityksessäkkin kiinnostavat, ja meidän lainsäädännössä on lait näiden verotulojen keräämiseksi. Nyt se vain pitää saada myös ostajille tietoon, että etämyynnissä ostettavasta alkoholista on verot maksettava Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

20.38 Krista Kiuru sd: Kiitos, arvon puhemies! Näistä pykälistä vielä sen verran on sanottava, että moni kysyi, että miksi me päädyimme sitten valiokunnassa muuttamaan näitä pykäläiä. En tuossa esittelyssä pystynyt avaamaan, miksi, koska tuo esittelypuheenvuoro on varsin lyhyt ja siinä on paljon sanottavaa, joten yritän tässä nyt nopeammin joitakin perusteluita käydä läpi. Eli moni on jo kysynyt, minkä takia tiettyjä asioita tässä tehdään.

Mielestäni tämä etämyynnin ja Alkon aseman turvaaminen lainsäädännössä on jo käsitelty, mutta pieni nyanssi: Sain tuossa esittelypuheenvuorossa — korjataan pöytäkirjaan se tässä — että Alkosta hankitun alkoholitoimituksen luovutukseen sovellettaisiin samoja toimitusaikoja, siis kello 9—21, kuin muihinkin alkoholin toimittajiin. Tämä on todella näin, niin kuin valiokunta säati pykälässä, mutta sain selitykseksi, että tässä nyt mentäisiin siihen samaan kuin muutkin, mutta tosiasiaassa hallituksen esityksessä ehdotetaan 80-prosenttisten toimittamista kaikkien osalta kellonaikoina 9—21 paitsi Alkon osalta, jossa tämä muutos oli. Näin ollen sitten tehtiin yksimielisesti päätös siitä, että Alkosta hankitun alkoholitoimituksen luovutukseen sovelletaan samoja toimitusaikoja eli kello 9:ää —21:tä alkoholin toimittajien

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

näkökulmasta. Pahoittelen muuten, tämä ei taida olla siinä opposition vastalauseessa, taisin antaa liian suuren enemmistön tämän tuen kannatukseen, mutta todella valiokunnan enemmistö kannatti sitä, että Alkoakin kohdellaan samalla tavalla kuin muitakin toimittajia, muuten tässä olisi käynyt toisin.

Luovutuksesta alkoholin vastaanottajalle on keskusteltu jo monesti, mutta tässä yhteydessä on jäänyt keskustelematta se, että valiokunta esitti myöskin, että kun ulkomailta tilataan alkoholia, pitää sähköisesti tunnistautua, etteivät alaikäiset tätä tuotetta ostaisi. Hallituksen esityksessä ei ole näitä pykäläiä, eikä käsittääkseni myöskään sitten hallituspuolueiden vastalauseessa esitetä, että tämä sähköinen tunnistaminen tulisi tähän, eli ei esitetä sitä, että ostajan ikä tarkistettaisiin tällä tavalla. Suomessahan on tosi tärkeitä huolehtia siitä, että alle 18-vuotias ei saa ostaa näitä tuotteita eikä alkoholin verkko-ostojen yhteydessä myöskään alle 20-vuotias näitä vahvoja juomia. Nyt tuota kuvallista asiakirjaa vaadittaisiin, ja nämä selitykset ja syyt tälle löytyvät nimenomaan tästä lausuntopalautteesta.

Sitten, arvoisa puhemies, tässä käytiin keskustelua myös siitä, minkä takia alkoholijuomien toimitus olisi sallittua aikaisintaan 24 tunnin kuluttua tilauksesta. Valiokunnan kuulemisissa kävi hyvin selvästi ilmi, että tällaiset niin sanotut pikatoimitukset olisivat tosi erikoinen tilanne, jos sellainen sallittaisiin. Esimerkiksi ulkomailta voisi ostaa etämyynnillä näistä Viinarannoista ja muista tuosta Viron puolelta tuotteita, ja ne voisivat tulla tänne pikakuljetuksella niin, että ne olisivat muutamassa tunnissa perillä. Moni ajattelee, että ulkomailta tilattuja etämyynnin tuotteita ei kuitenkaan tällaisella muutaman tunnin pikatoimituksella voisi saada toteutumaan. Näin ollen on iso kysymys se, olisiko mahdollista alkoholia toimittaa nonstop kotiin ostamalla sitä kotiinkuljetuksen kautta.

Yksi erikoinen epäkohta tässä hallituksen esityksessä oli, ja se oli se, että oikeastaan mihin tahansa, missä et asu tai ole töissä, voit ottaa viinalastin vastaan. Minä olen itse ajatellut sitä, että mihin tahansa metsäiseen osoitteeseen voi ottaa vastaan, kun on vain siellä paikalla hakemassa sitä lastia. Näin ollen valiokunta alkoi ajatella, että onko tämä asiallista, että Suomen lainsäädännössä käytännössä ei millään tavalla osoitettaisi, että ihminen ottaisi tämän lastin sentään vastaan joko koti- tai yritysosoitteeseen. Mutta tässä hallituksen esityksessä ja hallituspuolueiden vastalauseessa lähdetään siitä, että alkoholia saa hyvin laajalla pensselillä tilata aika moneen paikkaan. Edustaja Lindén aikaisemmin totesi, että myöskin festivaalialueiden ulkopuolelle, ei ihan välittömään mutta lähes välittömään läheisyyteen, alkoholia voidaan tilata, hallituksen esityksessä jopa ammattikouluihin tai lukioihin, vaikka siellä työskentelee ja opiskelee myöskin alaikäisiä lapsia. Mutta tämä epäkohta sitten korjattiin tässä esityksessä: enemmistö totesi, että pykälään on selvästi todettava, että toisen asteen oppilaitoksiin ei saa toimittaa Tämä on minusta tärkeä korjaus, että koti- tai yritysosoitteeseen näitä voitaisiin toimittaa. Kuulemiskierroksella kuulimme, että pahimmillaan voisi vaikka puistoon tai johonkin todella outoon paikkaan tällaisia kuljetuksia ottaa vastaan.

Koeostojen näkökulmasta se, että voisi tehdä erikoisia, jopa eettisillä rajoilla olevia koeostoja, oli pohjassa. Perustuslakivaliokunta kuitenkin puuttui tähän ja laittoi rajat näille koeostojen toteuttamistavoille.

Mielenkiintoinen on myöskin tämä seuraamusmaksu. Nimittäin enimmäismäärä voisi olla enintään 20 000 euroa, jota esitettiin lausuntokierroksella, mutta ministeri sitten luopui tästä summasta eikä esittänyt eduskuntaan enää tätä seuraamusmaksua, jonka

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

enimmäismäärä olisi 20 000 euroa. Tästä tuli todella paljon lausuntopalautteina arvostelua ja kritiikkiä, ja otimme sen tähän mukaan.

Viimeiseen kokonaisuuteen haluaisin vielä kiinnittää teidän huomionne, mistä on tosi vähän puhuttu. Ajatelkaa, että tässä esityksessä, joka eduskuntaan tuli aikoinaan, esitettiin, että väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinointi sallittaisiin. Siis väkeviä viinoja mainostettaisiin niin paljon kuin ehdittäisiin. Nyt valiokunta toteaa, että me hylkäämme tämän ehdotuksen siitä, että väkevien alkoholijuomien verkko- ja suoratoistomarkkinointi sallittaisiin, ja voimaan jäisivät myöskin ne nykyisen sääntelyn perusteet, joilla väkevän alkoholijuoman markkinointi on pääsäännön mukaan kokonaan kiellettyä, ja myöskin lisättäisiin kielto vaikuttajamarkkinointiin, jonka siis hallituksen esitys sallii. Tämä vaikuttajamarkkinointi sallitaan myöskin vastalauseessa hallituspuolueiden toimesta. Lisäksi ostohistorian perusteella kohdennetun markkinoinnin kielto lisätään tähän, joka oli tästä pohjasta poistettu. Nämä markkinointityyppien poistamiset olivat uskomattomia, ja haluan sanoa sen vielä, puhemies, että myös hallitusohjelmassa oli todettu, että Suomeen ei markkinointia lisätä, mutta toisin kävi. Hallituksen esityksessä lisättiin myöskin Suomeen alkoholimarkkinointia, ja nyt se on tässä esityksessä poistettu.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2026 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 8/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.47 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin väliaikaiset säännökset avoimen korkeakouluopetuksen opintosetelikoelusta. Ehdotettuun opintoseteliin oikeutetulla on kokeilun aikana oikeus osallistua avoimeen korkeakouluopetukseen maksutta. Esityksessä esitetään, että opintoseteli voidaan myöntää heille, jotka ovat suorittaneet ensimmäisen toisen asteen tutkintonsa 1. päivä joulukuuta 2025 — 31.7.2028 Suomessa alle 29-vuotiaana ja jotka ovat osallistuneet korkeakoulujen yhteishakuun mutta eivät ole saaneet tai vastaanottaneet opiskelupaikkaa. Kokeilun tarkoituksena on tuottaa tietoa opintosetelin vaikutuksista nuorten hakukäyttäytymiseen, opiskelualan valintaan, koettuun kuormitukseen ja korkeakoulutuspolulle kiinnittymiseen.

Valiokunta kannattaa asiantuntijalausunnoissa esitetyin tavoin esityksen tavoitteita. Siirtymät koulutukseen ja työhön ovat keskeisiä nuorille paineita aiheuttavia tekijöitä.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Tämänkin vuoksi ehdotus antaa nuorille mahdollisuuden oman korkeakouluopiskeluväylän löytämiseen ja akateemiseen maailmaan tutustumiseen, ja se on valiokunnan näkemyksen mukaan perusteltu. Ehdotettu kokeilu tarjoaa nuorille tilaisuuden perehtyä eri alojen opintoihin ja tukee siten heitä itselleen soveltuvimman alan hahmottamisessa ja vähentää koulutusvalintoihin liittyviä paineita. Opinnot voidaan myös hyväksilukea mahdollisiin tuleviin tutkinto-opintoihin, mikä voi nopeuttaa tutkinnon suorittamista.

Tällä setelillä voi suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuisia suomen- tai ruotsinkielisiä avoimena korkeakouluopetuksena järjestettäviä opintoja yliopistoissa tai ammattikorkeakouluissa. Seteliä voi käyttää useamman korkeakoulun ja alan opetustarjontaan ja koulutusmahdollisuuksiin tutustumiseen sekä yksittäisen korkeakoulun opintoihin, esimerkiksi avoimen korkeakouluopetuksen polku- tai väyläopintoihin.

Hallituksen esityksessä ehdotettu opetuskieliä koskeva rajausta tarkoittaa, että opintosetelillä ei voi suorittaa sellaisia opintojaksoja ja -kokonaisuuksia, jotka tarjollaan vain vieraskielisinä, kuten usein on englanninkielisinä toteutuksina, ja joiden suorittamiseen ei tarvita lainkaan suomen tai ruotsin kielen taitoa. Lakiesitys mahdollistaa kuitenkin sen, että suoritettaviin opintojaksoihin tai -kokonaisuuksiin voi suomen tai ruotsin kielen lisäksi sisältyä myös muunkielistä opetusta tai oppimateriaalia.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että ehdotettu opintoseteli on koulutuspoliittinen kokeilu, jonka tarkoituksena on tukea nuorten siirtymää koulutuspolulla sekä tarjota mahdollisuus tutustua maksutta korkeakouluopintoihin ilman, että nuorelle asetetaan tarpeettomia velvoitteita tai rajoituksia koulutukseen hakeutumiseksi.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia etuuslainsäädäntöön, eikä sillä ole vaikutuksia nuorten toimeentulon hankkimisen edellytyksiin. Opintosetelin laajuus — se on siis 30 opintopistettä — ja käyttöaika, joka on kaksi vuotta, on mitoitettu siten, että nuoret voivat opiskella myös sivutoimisesti ja hankkia toimeentulonsa työskentelemällä opintojen ohessa. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että kokeilun kohderyhmälle viestitetään opintosetelistä selkeästi ja että opintoseteliä koskevan neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä nuorille annetaan tietoa myös opintojen aikaisesta toimeentuloturvasta. Lisäksi siinä tulee tuoda selkeästi esiin opintoseteliin liittyvän ja työttömyysturvaa koskevan hakuvelvoitteen erot. Opintosetelin saaminen edellyttää yhden korkeakoulupaikan hakemista, kun työttömyysturvalainsäädännössä tietyissä tilanteissa edellytetään hakemista vähintään kahteen koulutukseen.

Vapaan sivistystyön roolista todettakoon, että käsiteltävänä oleva hallituksen esitys kohdistuu yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin eikä siinä ehdoteta säädettäväksi vapaan sivistystyön oppilaitosten opetuksesta. Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on kuitenkin mahdollisuus osallistua ehdotettuun kokeiluun korkeakoulun kanssa tehtävän sopimuksen perusteella. Vapaan sivistystyön toimijat edistävät keskeisesti koulutuksellista yhdenvertaisuutta, jatkuvaa oppimista sekä opintosetelikokeilun tavoitteiden toteutumista, vaikka niiden osallistuminen kokeiluun perustuu sopimussyhteistyöhön korkeakoulujen kanssa. Niiden rooli avoimen korkeakouluopetuksen kokonaisuudessa säilyy merkittävänä riippumatta siitä, miten ne opintosetelikokeiluun osallistuvat.

Valiokunta korostaa kokeilua koskevan seurannan ja arvioinnin tärkeää merkitystä. Esityksen mukaan kokeilun vaikutuksia seurataan säännöllisesti koko kokeilun ajan eri tekijöiden näkökulmista. Onkin tärkeää, että arvioinnin tuloksia hyödynnetään

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

päätettäessä kokeilun mahdollisesta jatkamisesta tai vakinaistamisesta. Valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy lausuman, jossa edellytetään, että hallitus seuraa ja arvioi tarkoin opintosetelikokeilun etenemistä ja toteutumista ja antaa siitä selvityksen sivistysvaliokunnalle vuoden 2029 loppuun mennessä.

Tähän mietintöön sisältyy yksi vastalause.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. — Sitten edustaja Hänninen.

20.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen kokonaisturvallisuus rakentuu ennen kaikkea ihmisistä, heidän osaamisestaan ja uskostaan omaan tulevaisuuteensa. Siksi tämä opintoseteliuudistus ei ole vain koulutuspoliittinen ratkaisu, vaan se on myös osa laajempaa turvallisuuspolitiikkaa. Suomalainen menestys ja itsenäisyys ovat rakentuneet sivistyksen varaan. Huolestuttavaa on se, että viime vuosina olemme nähneet merkkejä tämän perustan horjumisesta. Tuhannet nuoret jäävät vuosittain ilman korkeakoulupaikkaa, ja siirtymä korkeakoulutukseen on monelle hidas ja epävarma. Samalla tiedämme, että valtaosa nuorista haluaa korkeakoulututkinnon ja uskoo koulutuksen merkitykseen. Se, että nuoremme uskovat osaamiseen, on myös kokonaisturvallisuuttamme vahvistava tekijä.

Arvoisa puhemies! Nyt tarjoamme tähän ongelmaan ratkaisun. Opintosetelin avulla nuori voi aloittaa korkeakouluopinnot heti, vaikka opiskelupaikka ei olisi vielä avautunut. Nuori voi tutustua eri asioihin ja aloihin, vahvistaa opiskelutaitojaan ja rakentaa omaa polkuaan kohti tutkintoa ilman taloudellista estettä. Käytännössä kyse on mahdollisuudesta suorittaa maksuttomasti enintään 30 opintopisteen suuruiset avoimet opinnot kahden vuoden aikana. Tämä uudistus muuttaa väli vuoden luonnetta. Siinä, missä väli vuosi on monelle ollut pakkorako ja epävarmuuden aikaa, opintosetelin myötä siitä voi tulla myöhemmin opintoihin kiinnittymistä vahvistava ja suuntaa antava vaihe. Nuori ei jää ulkopuolelle vaan pysyy mukana oppimisessa ja yhteiskunnassa. Juuri sitä me tarvitsemme tänä päivänä.

Arvoisa puhemies! Kyse on myös taloudesta ja Suomen tulevasta menestyksestä. Korkeampi koulutustaso vahvistaa tuottavuutta, tutkimusta ja innovaatioita sekä tukee työuria. Opintoseteli voi nopeuttaa siirtymää koulutukseen ja siten myös työelämään, mikä vahvistaa koko yhteiskunnan kantokykyä. Samalla se vahvistaa kansakuntamme sivistystä, joka on osa kriisinsietokykyä. Koulutettu yhteiskunta kykenee paremmin arvioimaan tietoa, torjumaan vaikuttamista ja sopeutumaan muutoksiin. Näin ollen investointi koulutukseen on myös investointi kokonaisturvallisuuteen. Sivistysvaliokunta on esitystä käsitellessään korostanut uudistuksen seurannan ja arvioinnin merkitystä opintosetelikokeilun edetessä, sillä vain siten voimme tietää, mahdollistaako tämä esitys sen, mitä siltä odotetaan.

Arvoisa puhemies! Tämä opintoseteli lähettää nuorille tärkeän viestin siitä, että yhden hakukerran epäonnistuminen ei määritä koko tulevaisuutta. Se kertoo, että yhteiskunta tarjoaa uusia mahdollisuuksia ja tukea eteenpäin. Se on viesti Suomelle siitä, että emme jätä osaamispotentiaalia käyttämättä. Jokainen nuori, joka pääsee kiinni opintoihin, vahvistaa meidän yhteistä tulevaisuuttamme ja suomalaista kokonaisturvallisuutta. Siksi tätä opintoseteliuudistusta tulee katsoa myös osana jokaisen suomalaisen turvallista arkea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

20.58 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esittämän opintosetelikokeilun lähtökohdat ovat kannatettavia. On myönteistä, että ilman opiskelupaikkaa jääneille nuorille tarjotaan mahdollisuus tutustua korkeakouluopintoihin avoimen korkeakoulutuksen kautta. Koulutukseen kiinnittymisen merkitys korostuu tilanteessa, jossa nuorten työllistyminen on nyt poikkeuksellisen vaikeaa. Kuten hallituksen esityksessä on todettu, vuosittain noin 21 500 uutta ylioppilastutkinnon suorittanutta jää korkeakoulutuksen ulkopuolelle. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita ja korkeakouluun hakeneita mutta ilman paikkaa jääneitä on vuosittain noin 3 200 henkilöä.

Siirtymät koulutukseen ja työhön ovat keskeisiä nuorille paineita aiheuttavia tekijöitä. Ehdotettu kokeilu tarjoaa nuorille tilaisuuden perehtyä eri alojen opintoihin ja tukee siten heitä itselleen soveltuvimman alan hahmottamisessa ja vähentää koulutusvalintoihin liittyviä paineita ainakin hieman. Opinnot voidaan myös hyväksilukea mahdollisiin tuleviin tutkinto-opintoihin, mikä voi nopeuttaa tutkinnon suorittamista.

Arvoisa puhemies! Osassa valiokunnan saamista asiantuntijalausunnoista on kiinnitetty huomiota siihen, että esityksestä jää epäselväksi nuorten mahdollisuus hyödyntää työttömyysetuutta kokeiluun liittyvien opintojen aikana. Valiokunta sai tähän liittyen selvityksen ja siihen viitaten mietinnössä toteaa, että ehdotettu opintoseteli on vain koulutuspoliittinen kokeilu, siinä ei oteta kantaa muuhun. Opintosetelin laajuus, 30 opintopistettä, ja sen käyttöaika, kaksi vuotta, on mitoitettu siten, että nuoret voivat opiskella myös sivutoimisesti ja hankkia toimeentulonsa työskentelemällä opintojen ohessa. No, ihan hyvä, mutta miten työskentelet, jos töitä ei ole? Tällä hetkellä monella nuorella töitä ei valitettavasti ole.

Opiskelu avoimessa korkeakouluopetuksessa ei siis oikeuta opintotukeen. Avoimia korkeakouluopintoja suorittava nuori voi sen sijaan saada kuitenkin yleistä asumistukea siitä säädettyjen edellytysten mukaisesti, ja valiokunta mietinnössä pitää tärkeänä, että opintoseteliä koskevan neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä nuorille annetaan tietoa myös opintojen aikaisesta toimeentuloturvasta. Esimerkiksi työttömyysetuutta saavan nuoren voi olla tarpeen suunnitella suoritettavien opintojen määrää tarkemmin ja aikatauluttaa niitä etukäteen yhdessä työllisyyspalveluiden kanssa, jotta oikeus työttömyysetuuteen voidaan varmistaa, mikäli ollaan tässä valitettavassa tilanteessa, että nuori ei ole saanut töitä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen koulutustason nostamiseen varaama kertaluonteinen 100 miljoonan euron rahoitus on kuitenkin valitettavasti riittämätön suhteessa näihin tavoitteisiin. Sama määräraha nimittäin kohdistuu tämän opintosetelikokeilun lisäksi myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämiseen. Tämä raha ei riitä. Tässä on niin iso pullonkaula meillä opiskelijoita haluamassa aloittaa opinnot. Mikäli korkeakoulutettujen osuus halutaan nostaa yli puoleen ikäluokasta tai, niin kuin korkeakoulutuksen parlamentaarinen ryhmä on linjannut, jopa 60 prosenttiin ja samalla pitäisi purkaa tätä nykyistä hakijasumaa, tarvitaan huomattavasti mittavampia panostuksia.

Korkeakoulut ovat tuoneet esiin huolen siitä, että kokeilussa maksettava 20 euron korvaus opintopistettä kohden ei kata opetuksen ja ohjauksen todellisia kustannuksia. Mikäli rahoitus jää vajaaksi, lisäkoulutuksesta aiheutuvat menot jäävät korkeakoulujen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

katettaviksi, mikä saattaa heikentää muuta koulutusta ja tutkimusta eikä ole siten tarkoituksenmukaista.

Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa, ennen kuin aika juoksee loppuun, ehdotan, että nämä lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Jatkan vielä puheenvuoroani toteamalla, että kokeilun onnistumisen kannalta keskeinen kysymys on myös se, tavoittaako tämä opintosetelikokeilu myös ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret, koska he ovat välttämätön porukka saada mukaan, jos halutaan koulutustasoa nostaa. Tämä edellyttää riittävää rahoitusta, ohjausta ja lähiopetusta myös ammatillisissa oppilaitoksissa.

Tässä esityksessä on tehty rajausta, että opintosetelillä voi suorittaa vain suomen- tai ruotsinkielisiä opintoja. Samoin tästä ovat valitettavasti jääneet ulkopuolelle vapaan sivistystyön oppilaitokset, kuten kesäyliopistot, kansanopistot ja kansalaisopistot, mikä rajaa nyt sillä tavalla toimijoita, että nämä olisivat tahoja, joilla olisi valmius tukea avoimen korkeakoulutuksen alueellisesti parempaa saavutettavuutta ja antaa nuorille opiskelupaikka, jossa saa myös laadukasta ohjausta. Toivottavasti nämä tahot saadaan tämän kokeilun aikana myöhemmin mukaan, jotta tämä verkosto ei keskity vain korkeakoulu-kaupunkeihin. — Kiitos, tässä vaiheessa taidan siirtyä miettimään, otanko vielä toisen puheenvuoron. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

21.04 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä opintosetelikokeilu on erinomainen uudistus. Laajoissa kuulemisissa saimme kyllä hyvän käsityksen siitä, mihinkä kohtaan koulutusjärjestelmää tämä tuo apua: nimenomaan niille nuorille, jotka ovat jääneet yhteishaussa ulos korkeakoulutuksesta. Tämähän on erinomainen lisä tutustua korkeakouluun ja tutustua erilaisiin aloihin ja sitä kautta tuo apua. Tämä ei tosiaan, niin kuin edustaja Lohikoski totesi, ole toimeentuloon liittyvä uudistus vaan nimenomaan tuo mahdollisuuksia korkeakouluopintoihin.

Tästä suomen- ja ruotsinkielisiin opintoihin rajaamisesta: Meillähän käytännössä lähes kaikki maksuttomat korkeakouluopinnot ovat joko suomen- tai ruotsinkielisiä, ja siihen nähden tämä ei poikkea siitä linjasta. Käytännössä opin.fi-portaalissa tullaan selkeästi näyttämään, missä opinnoissa voit tätä opintoseteliä käyttää. Käytännössä lakiesitys mahdollistaa sen, että suoritettaviin opintojaksoihin tai -kokonaisuuksiin voi suomen tai ruotsin kielen lisäksi sisältyä myös muunkielistä opetusta ja oppimateriaalia. Eli ei tarvitse pelätä, että englanninkielisiä kirjoja ei tämän kokeilun aikana pääsisi lukemaan.

Toinen asia, mikä nousi esille, on nämä korkeakouluille korvattavat kustannukset. Niistä 15 euroa on tähän opetukseen ja käytännössä 5 euroa sitten olisi ohjaukseen, eli yhteensä 20 euroa olisi tämä opintosetelin koko. Sen lisäksi korkeakoulujen kustannuksiin osallistutaan yliopistoissa 107 eurolla opintopistettä kohti sekä ammattikorkeakouluissa 76 eurolla opintopistesuorituksiin perustuvien kannustimien kautta, jotka yliopistot sitten saavat. Esimerkiksi kun Jyväskylän yliopisto tälläkin hetkellä tuottaa noin 100 000 opintopistettä avoimen yliopiston opintoja suurimpana avoimen yliopiston opintoja tarjoavana korkeakouluna, niin ei kai me voida ajatella, että he tekisivät sitä niin sanotusti tappiolla? Ei tämä uudistus myöskään yliopistojen tilannetta vaikeuta. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

21.08 **Maaret Castrén kok:** Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin ministeri Talvitietä: tämä on erinomainen esitys.

Meillä oli puheenjohtaja Haataisen johdolla erittäin hienoja, tärkeitä keskusteluja valiokunnassa, ja minun täytyy kiittää erityisesti edustaja Lohikoskea siitä, että hän on koko tämän valiokuntatyöskentelyn ajan, aina kun on pystynyt, tuonut esiin ammattikoulujen tärkeyttä ja näiden opiskelijoiden merkitystä. Meillähän jää nyt siis oikeasti valtava määrä lukion tai ammattikoulun käyneitä nuoria vaille opiskelupaikkaa into pinkeänä, motivoituneina aloittamaan opiskelun. Mielestäni on nyt hienoa, että he pystyvät tavallaan ylläpitämään sitä opiskelumoodia valmistautuessaan sitten seuraaviin mahdollisiin pääsykokeisiin. He pystyvät myös pikkuisen kokeilemaan — nuorilla nyt harvoin on ihan tarkat speksit, miten elämä menee — ehkä jotain toistakin linjaa tai toisia opintoja kuin mitä he olivat ajatelleet.

Mielestäni tämä on aivan loistava lakiesitys. Olen puhunut monen nuoren kanssa, jotka odottivat vielä mahdollisuutta päästä opiskelemaan ja olivat jo tietoisia tästä ja olivat sillä lailla optimistisia, että he olivat jo miettineet, mihin he sitten käyttävät tämän mahdollisuuden sinä aikana, ennen kuin se oikea, varsinainen opiskelupaikka aukeaa. Ja tämä on vielä sillä lailla hyvä, että se ensikertalaisuuskin säilyy. Että tässä ei oikeastaan ole mitään menetettävää, tässä on pelkästään voitettavaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

21.09 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Huhtikuussa 2021 jätin eduskunnalle toimenpidealoitteen kokeilusta koulutussetelin tarjoamiseksi toisen asteen opiskelijoille, jotka jäävät ilman korkeakoulupaikkaa. Koronapandemia oli tuolloin tuonut mukanaan ylimääräistä epävarmuutta toisen asteen opintojen loppuun saattamiseen ja korkeakoulujen opiskelijavalintoihin. Ajatuksenani oli, että mahdollisuus aloittaa opintoja avoimessa korkeakoulussa mahdollisen väli vuoden aikana avaisi nuorille ovia ja toisi turvaa epävarmuuden keskellä. Koronapandemian aikana yliopistot ja ammattikorkeakoulut tarjosivat myös maksutta avoimen puolen opintoja työttömille ja lomautetuille. Olen siis valtavan iloinen, että Orpon hallitus tarttui ehdotukseeni muutamaa vuotta myöhemmin. Aivan liian monet nuoret jäävät toisen asteen opintojen jälkeen ilman toivomaansa opiskelupaikkaa. Opintojen aloittamista viivästyttää paitsi aloituspaikkojen määrä myös esimerkiksi opintoputken aiheuttama uupuminen.

Meidän yhteinen tavoitteemme on, että reilusti yli puolella nuorista olisi korkeakoulututkinto. Yhteiskunnan muuttuessa on perusteltua pohtia, olemmeko itse asiassa asettaneet tavoitteita tarpeeksi korkealle kilpailukykyisen osaamisen ja laadukkaan tutkimuksen takaamiseksi, mutta joka tapauksessa on selvää, että jo nämä nykyiset tavoitteet edellyttävät merkittävää lisäystä korkeakoulujen aloituspaikkoihin ja muita toimia nuorten opintoihin pääsyn helpottamiseksi. Korkeakoulujen aloituspaikkojen ja hakijamäärien välinen ristiriita tulisi ratkaista niin, että yhä useampi voisi suorittaa itselleen mielekkäitä opintoja eikä opetuksen järjestäjille ja opintoihin pyrkiville aiheutuisi muutoksista kohtuutonta haittaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämä opintoseläkokeilu ansaitsee siis todella kiitoksen. On hyvä, että ilman opiskelupaikkaa jääneille nuorille tarjotaan mahdollisuus

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

tutustua korkeakouluopintoihin avoimen korkeakoulutuksen kautta. Erityisen merkityksellistä se on tässä tilanteessa, jossa nuorten työllisyys on niin heikolla tolalla. Mitä tulee koulutustason nostamiseen laajemmin, niin täytyy valitettavasti todeta, että tähän mennessä hallituksen siihen varaamat rahat, 100 miljoonan euron kokonaisuus, ovat riittämättömiä suhteessa näihin tavoitteisiin. Tästä samasta määrärahasta pitäisi tosiaan rahoittaa paitsi tämä opintosetelikokeilu myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen aloituspaikkojen lisääminen, ja mittaluokka ei valitettavasti riitä hakijasuman purkamiseen ja koulutustason nostamiseen riittävällä tavalla, mutta on kuitenkin alku.

On erittäin tärkeää huolehtia, että tämä kokeilu tavoittaa myös ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret. Tämä korkeakoulutustason nostaminen vähintään puoleen ikäluokasta ja siitä eteenkinpäin edellyttää sitä, että myös ammatillisen koulutuksen kautta on käytössä toimiva väylä korkeakouluopintoihin, ja toivon mukaan tämä opintosetelikokeilu voisi myös avata siinä sellaisia ovia, jotka tähän mennessä eivät ole ihmisten edessä auenneet. Riittävä rahoitus, ohjaus ja lähiopetus ammatillisissa oppilaitoksissa on tietenkin ehdoton edellytys onnistumiselle.

Hallituksen esityksessä on jostain syystä tosiaan tehty rajaus, että opintosetelillä voi suorittaa vain suomen- tai ruotsinkielisiä opintoja, ja sitä on täällä ansiokkaasti tietysti avattu, mutta itse hiukan kummastelen tätä rajausta ja ajattelen, että se rajaa tarpeettomalla tavalla korkeakoulujen opintotarjontaa. Minusta on myös pohtimisen arvoinen kysymys, miksi vapaan sivistystyön oppilaitokset, kuten kesäyliopistot, ovat jääneet tässä kokeilussa sivuun. Opintosetelietuuden käyttö on tarkoitus toteuttaa opin.fi-palvelun kautta, johon vapaan sivistystyön oppilaitoksilla ei ole pääsyä. Tämä rajaa mielestäni aivan tarpeettomalla tavalla pois toimijoita, joilla olisi valmiuksia tukea avoimen korkeakoulutuksen saavutettavuutta. Tätä kannattaisi mielestäni vielä ministeriössä harkita.

Arvoisa puhemies! Loppuun totean, että kannatan edustaja Lohikosken esitystä siitä, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.14 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä opintoseteliasia on positiivinen asia ja tulee siihen tarpeeseen, kun nuoret ovat hakeneet toisen asteen opiskelujen jälkeen jatkokoulutuspaikkaa eivätkä ole sitä saaneet. Siinä mielessä tämä paikkaa sitä kohtaa ja me pystymme pitämään nuoret opiskelujen syrjässä kiinni, ja kun jatkossa näitä opintopisteitä on mahdollisuus kerätä 30, niin sitä voidaan myöhemmin sitten hyödyntää korkeakouluopinnoissa riippuen vähän alasta, mutta muuten periaatteessa pystytään tekemään.

Arvoisa rouva puhemies! Se aina ihmetyttää, kun tässä sanotaan, että noin 21 500 uutta ylioppilastutkinnon suorittanutta jää korkeakoulutuksen ulkopuolelle ja ammatilliselta puolelta 3 200. Kun katsotaan näitä ikäluokkia, meillä on noin 60 000:n ikäluokka, joka tulee toiselta asteelta, ja korkeakouluissa on tällä hetkellä 56 000 aloituspaikkaa, joista ammattikorkeakouluissa on 31 000 ja yliopistoissa 25 000. Meillä on joku ongelma tässä meidän koulutusputkessakin, että näitä henkilöitä jää näin paljon. Siinä mielessä pitäisi miettiä sitä, miten se toimii, mutta se on toisen puheen ja lainsäädännön väärä, että sitä pitää käydä läpi, miten me saamme tästä parempia tuloksia aikaiseksi. Pelkkä aloituspaikkojen lisääminen ei auta tässä, kun katsotaan tätä tulijoitten määrää. Toiset ehkä

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

vähän käyttävät paikkaa ja muuta, mille lähtee ja niin pois päin, eli sitäkin kautta voi jäädä paikkoja täyttymättä ja se kierto ei ole niin hyvä kuin sen pitäisi olla.

Arvoisa rouva puhemies! Isossa kuvassa tämä on hyvä. Tässä tulee hallituksen toinen lakiesitys, HE 86, joka avasi rajoituksetta avoimet korkeakouluopinnot yli 25-vuotiaille työttömille. Eli vähän samaan kohderyhmään avoimen korkeakoulun puolella tuodaan mahdollisuuksia opiskella. Nyt tämä tulee toista kautta, ja tässä voi tulla opiskelijoitten keskuudessa vähän sekaannusta, että kummalla puolella tässä nyt sitten kannattaa liikkua ja se opiskelupaikka ottaa vastaan ja jatkaa opiskelua.

Sinänsä tässä on hyvä uudistus, vaikka tämä on määräaikainen — tässä on neljän vuoden määräaika 2030:een asti — ja sitten niille, jotka ovat saaneet tämän opiskelusetelin, se on vähän lyhyempi aika, joten on erittäin hyvä, että tätä myös sitten seurataan ja yritetään löytää kehittämistarpeita. Sen takia tämä valiokunnan lausumaehdotus on täällä. Hyvä, että voidaan korjata, kun tästä on tuloksia saatu.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä myös tukee sitä tavoitetta, että nostetaan korkeakoulun käyneitten suhteellista määrää, ja se auttaa tätä polkua siihen suuntaan. Mutta myös aika tärkeää on se, että meidän ammatillinen koulutus tuottaa niitä opiskelijoita, jotka menevät korkea-asteelle asti. Sen takia ammatilliseen koulutukseen satsaaminen on tärkeää, ja sen laatu pitää pystyä pitämään sellaisena, että sieltä on myös jatko-opiskelumahdollisuus. Meidän koulutusjärjestelmän tärkein asia on, että meidän koulutusputkesta, niin ammatilliselta puolelta kuin lukiopuolelta, voidaan opiskella loppuun asti eli tohtorinopintoihin asti, jos haluaa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

21.18 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Itselleni historia on ollut aina intohimo, ja lukion jälkeen oli selvää, että yliopistoon sitä lähdin lukemaan. Vaikka ällän kirjoitin ylioppilaskirjoituksissa, niin aina pääsykokeissa tapahtui jotain, ja ovet eivät siitä syystä auenneet. Onneksi Jyväskylän yliopistossa oli mahdollisuus avoimen yliopiston väylän kautta tehdä perus- ja aineopintoja, mitkä sitten itselle avasivat portit yliopistoon historiaa opiskelemaan, ja siitä mahdollisuudesta olen kyllä kiitollinen. Siksi suhtaudun tähän kokeiluun, jota nyt esitetään ja joka on käsittelyssä, varsin positiivisesti, että tulisi myös tällainen seteli siihen, joka mahdollistaisi nuorille, jotka eivät ole päässeet valintakokeissa haluamaansa opiskelupaikkaan, hyödyntää sitä innostusta, mikä heillä on opiskelua kohtaan, ja sitä kautta käynnistää se oma opiskelupolkunsa. Toivottavasti tämä auttaisi siinä, että toiselta asteelta nuoret siirtyisivät mahdollisimman nopeasti sitten niitten opintojen piiriin.

Toki jaan ne huolet, mitä tässä keskustelussa on jo nostettu esille erityisesti tästä rahoituksen riittävydestä, varsinkin kun sillä pitäisi todellakin kattaa osa tästä aloituspaikkojen lisäyksestä. Tällä hetkellä muistaakseni korkeakoulutettujen osuus on 42 prosenttia, ja mikäli sitä halutaan nostaa siihen, että puolella suomalaisista olisi se korkeakoulututkinto, niin se kyllä vaatii erittäin vahvaa poliittista tahtotilaa ja yhteiskunnallisten resurssien ohjaamista korkeakoulukentälle ja erityisesti niiden aloituspaikkojen määrään. On selvää, että pienenä kansana, outoa kieltä puhuvana, Euraasian laidalla olevana maana, ilman koulutettua väestöä me emme pärjää kansainvälisessä kilpailussa, ja mitä koulutetumpaa väestö Suomessa on, sitä paremmin

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

me pärjäämme kansainvälisessä kilpailussa. Toivon todellakin, että tämä kokeilu olisi yksi keino sen korkeakouluasteen nostamisessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

21.20 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana nuorten taloudellisesta toimeentulosta tämän kokeilun aikana.

Tosiaan osassa valiokunnan saamista asiantuntijalausunnoista, muun muassa Lukiolaisten Liiton lausunnossa, kiinnitettiin huomiota siihen, että tämä itse hallituksen esitys jättää epäselväksi nuorten mahdollisuuden hyödyntää työttömyysetuutta kokeiluun liittyvien opintojen aikana. Käsittääkseni täällä talossa on ollut sisällä esitys, jossa on ollut tarkoitus, että aikuiset voivat työttömyysetuudella jatkossa paremmin opiskella, mutta nämä alle 25-vuotiaat on siitä rajattu ulos. Kyllä, niin kuin aiemmin, edellisessä puheenvuorossani, totesin, opintoseteli on koulutuspoliittinen kokeilu, ja tietenkään tämän esityksen sisällä ei voida ratkaista tätä toimeentuloa, mutta olennaista kuitenkin on se, että jollain niiden nuorten pitää elää. Eli nuoret hankkivat tietenkin toimeentulonsa tämän avoimen korkeakouluopetuksen suorittamisen aikana kuten tälläkin hetkellä avoimia korkeakouluopintoja suorittaessaan, eli kuka mitenkään. Joku käy osittain töissä, ja joku sitten ei pysty töissä olemaan, kun töitä ei tällä hetkellä ole. Mutta jos nuori nyt on sitten työttömyysetuudella, niin olennaista on se, että tätä opintosetelillä annettua opiskelua ei saa opiskella liian nopeasti, jotta ei sitten käy niin, että häntä aletaan tulkitsemaan päätoimiseksi opiskelijaksi, vaikka hän ei kuitenkaan voi saada opintotukea. Että on tässä asiassa tällainen pieni sisäinen ristiriita, ja tämä oli näissä asiantuntijakuulemisissa aivan oikea havainto. Eli tosiaan avoimessa opiskelu ei oikeuta opintotukeen, opintorahaan, asumislisään eikä tietenkään myöskään opintolainan valtiontakaukseen. Näin ollen mahdollisesti työttömänä työnhakijana oleva nuori voi suorittaa tietyin edellytyksin näitä avoimen korkeakoulun opintoja, mutta hänen täytyy suunnitella tämä suoritettavien opintojen määrä ja aikataulu, jotta sitten ei menetä sitä mahdollisuutta saada työttömyyskorvausta.

Ja miksi tästä nuorten toimeentulosta on tämän asian yhteydessä tarpeen puhua? Voi tuntua, että se ei liity asiaan. No, kyllä se liittyy, vaikka se ei juuri tähän hallituksen esitykseen liity. Kaikki nuoret eivät pysty enää olemaan vanhempiensa elätettävänä. He ovat täysi-ikäisiä, eivät ehkä asu enää kotona. Kaikkien vanhemmat eivät pysty tukemaan — kaikilla ei ole varaa tukea — täysi-ikäistä nuorta. Sen takia tästä on tärkeää puhua, kuinka nämä nuoret sitten [Puhemies koputtaa] täysipainoisesti pystyvät tätä uutta hienoa opintoseteliä hyödyntämään, koska sehän on meidän kaikkien etu, että he sitä pystyvät käyttämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

21.24 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt puhutaan tästä nuorten toimeentulosta. On huomioitava, että esimerkiksi lukiolaisella, joka valmistuu, on valmistumisen jälkeen viiden kuukauden odotusaika tähän nykyiseen yleistukeen tai työttömyystukeen ja sitten on kolme kuukautta mahdollista avoimessa opiskella yhtäjaksoisesti. Sitten siellä pitää olla taukoja. Tässä korostuu se ohjauksen merkitys, eli siinä vaiheessa, kun näitä avoimen yliopiston koulutuksia suunnittelee, se ohjaus siihen,

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

että jos on työttömänä, miten se toteutetaan. Tämä on erittäin hankala kokonaisuus, jos me mietitään työttömyysturvaa esimerkiksi alle 25-vuotiaille. Kun nyt tuodaan tämä edustaja Lylyn mainitsema toinen lakiesitys, joka mahdollistaa avoimen korkeakouluopiskelun yli 25-vuotiaille, niin siinä nämä insentiivit opiskeluun ja se, opiskellaanko opintotuella vai opiskellaanko työttömyystuella, ovat hankalia ratkaisuita. [Pia Lohikoski: Olisipa perustulo!] — Näin juuri.

Oikeastaan puheenvuoroni oli tarkoitus koskea tätä vapaan sivistystyön roolia. On hyvä muistaa, kun tätä kokonaisuutta katsotaan, että avoin korkeakouluopetus on yliopisto- ja ammattikorkeakoululainsäädäntöön perustuva korkeakoulujen tehtävä. Kun vapaan sivistystyön oppilaitos tarjoaa tätä avointa korkeakouluopetusta, se tekee sen korkeakoulun kanssa tehdyn sopimuksen perusteella.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten kokeiluun mukaan ottamista on hankaloittanut se, että niiden opintotarjontaa ei ole tällä hetkellä mahdollista saada Opin.fi-palveluun, joka valikoitui tämän opintosetelikokeilun toteuttamistavaksi myös osittain tämän nopean aikataulun suhteen, miten tämä lakiesitys halutaan nyt voimaan. Hallituksen esityksessä todetaan myös, että Opin.fi-palvelun tai tarjontatietojen siirtoon liittyviä integraatioita koskevia sopimuksia näitten vapaan sivistystyön kentän toimijoiden kanssa ei ole tehty. Sitten nykyinen korkeakoulupohjainen sopimusrakenne ei myöskään mahdollista sitä, että opintosetelikokeilun aikataulussa nämä sopimukset saataisiin aikaan. Mutta mikäli vapaan sivistystyön oppilaitos osallistuu opintosetelikokeiluun — se ei ole siis mahdotonta — niin korkeakoulun kanssa on tehtävä sopimus, ja sen perusteella pystytään tätä opintoseteliä käyttämään ja tarjoamaan niitä opintoja, suoritusmahdollisuutta, opiskelijoille maksutta. Siinä sitten rahoitus ohjautuu näitten suoritettujen opintojen suhteessa yliopistolle, ja vapaan sivistystyön oppilaitoksen ja korkeakoulujen tulee sitten sopia keskenään siitä, miten se rahoitus kulkee.

Valiokuntanakin korostimme sitä, että vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on vakiintunut rooli avoimen korkeakoulutuksen järjestämisessä osana korkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä. Sillä on myös laaja alueellinen verkosto, joka parantaa oleellisesti koulutuksen saavutettavuutta ja mahdollistaa opintojen suorittamista myös alueilla ja tilanteissa, joissa osallistuminen korkeakoulujen omaan opetukseen olisi muutoin vaikeaa. Tässä tietysti on huomioitava se, että monesti vapaan sivistystyön oppilaitosten tarjoaman avoimen korkeakoulutuksen opintomaksut ovat huomattavasti korkeampia, eli tämä pitää ottaa tässä järjestelyssä huomioon. On tärkeää, että toivottavasti jo tämän kokeilun aikana tämä vapaa sivistystyö pääsisi mukaan paremmin tähän kokeiluun. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.29 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohikoski tuossa pohti tätä avoimessa korkeakoulussa opiskelua työttömyysetuudella. Se on juuri niin, että semmoinen lakiesitys, hallituksen esitys 86, täällä on, että yli 25-vuotiaat työttömät voivat opiskella avoimessa korkeakoulussa vapaasti ja se ei vaikuta työttömyysetuuteen. Siinä ovat mukana vapaan sivistystyön oppilaitokset paitsi kansanopistot, eli siinä ovat muut mukana, kansalaisopistot ja muut — sillä tavalla se on sinne avattu. Mutta nyt kun tässä on rajattu taas toisella tavalla ja tässä on rajattu tietenkin niin, että tuo ikäraja on erilainen ja sitten on suppeampi koulutuspaikkavalikoima, niin epäilen, että tässä tulee käymään niin,

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

että nuori ei oikein tiedä nyt, jos on työttömänä ja siinä mielessä olisi oikeutettu tähän ja ikärajakin on se 25, kummalta puolelta sitten tässä menee, hakeeko sitä opintoseteliä vai tätä vapaata opiskelua työttömyysturvalla avoimessa korkeakoulussa, koska niitäkin opintoja voidaan lukea sitten myöhemmin korkeakoulutuksessa. Mutta nämä ovat niitä päällekkäisyyksiä, joita tässä tällä hetkellä on. Kun tässä on kokeilusta kyse, niin minä uskon, että tämä kohta tulee ratkaistua sitten jatkossa.

Voi ajatella myöskin niin, että meidän työttömyysturvalla pitäisi päästä enemmän opiskelemaan ja vapaasti, että tavallaan se olisi se ratkaisu — meillä on liian monta rajauspintaa siinä työttömyysturvassa ja siinä, mitä työttömyysturvalla voi tehdä — ja sitten täyttäisi sen työllistymisen ehdot, jos työpaikka löytyy. Tietyllä tavalla se olisi se juttu. Ehkä jotkut vapaaehtoistyöt sitten voisivat olla siellä mukana, jotka eivät ole palkkatyötä. Mutta näitä rajapintoja nyt tulee.

Nämä molemmat ovat hyviä esityksiä. Erityisesti se puute näissä mielestäni on, että ammatillisia opiskeluita näissä ei ole mukana, ei ole siellä työttömyysturvalla opiskelussa eikä sitten tässääkään. Tietyllä tavalla meillä pitäisi olla kaikkia mahdollisuuksia saada nuoria liikkumaan. Se, mitä me voidaan tällä tehdä, on se, mitä tämä myöskin tuo mukanaan, että se opiskelurytmi pysyy ja nuoret eivät syrjäydy ja he ovat kiinni tällaisessa oman itsensä kehittämisessä. Se on yhteiskunnan kannalta vain hyvä ja auttaa meitä koulutustason vahvistamiseksi kaikilta osin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

21.32 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tässä kokeilussa on aika selkeä kohderyhmä, eli opintoseteli voidaan myöntää heille, jotka ovat suorittaneet ensimmäisen toisen asteen tutkintonsa viime joulukuun alun ja 31.7.2028 välillä Suomessa alle 29-vuotiaana. Nyt jos meillä on yleinen oppivelvollisuus käytännössä sinne toisen asteen loppuun, niin käytännössä nämä ovat juuri menneet sen opintopolun mukaan ja valmistuvat siellä 18-, 19-, 20-vuotiaana ja eivät sillä tavalla mene sinne yli 25-vuotiaisiin. Eli tietynlaista sekoittumismahdollisuutta tässä ei ole. Ja sitten kun saa tämän oikeuden opintoseteliin, niin se on otettava käyttöön kahdessa vuodessa, eli tässä ei ole käytännössä sitä mahdollisuutta, että yli 25-vuotiaat tätä käyttäisivät. Tietysti kaikkia poikkeustapauksia voi tulla, mutta pääasiassa tämä on hyvin selkeä.

Ehkä isoin asia, mikä itselleni tässä tämän lakiesityksen käsittelyssä tuli muistutuksena, oli se, että meidän toisen asteen oppilaitoksilla on tällainen vuoden takuu opinto-ohjaukseen. Eli lukiosta valmistunut pystyy edelleen olemaan sinne lukion opinto-ohjaajiin yhteydessä ja saa sieltä apua korkeakouluihin tai muuten jatko-opintoihin hakeutumisessa. Tämä on hyvä muistaa ja on myös asia, mitä pitää rummuttaa näille meidän nuorille, että he käyttävät tätä tarvittaessa hyväkseen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

21.34 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä keskustelun lopuksi todella kiittää hallitusta tästä esityksestä opintosetelikokeiluksi. Se osoittaa minusta, että vaikuttaminen on pitkäjänteistä työtä: viiden vuoden jälkeen siitä toimenpideoitteestani todella meillä on käsittelyssä täällä lakiesitys, jolla se toteutetaan. Olen siitä iloinen, vaikka muutamia pieniä viilauksia olisin itse siinä toivonut näkeväni.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Ajattelen yleisestikin, että kokeilut ovat varsin hyvä tapa, no, nimensä mukaisesti kokeilla uusia asioita, ja toivon tietenkin, että tämän kokeilun perusteella saadaan hyvät näytöt siitä, että tämä toimii, ja pystytään sitten kenties vakinaistamaan se. Siinäkin mielessä tietenkin minusta on hyvä suhtautua avoimin mielin niihin kehitysehdotuksiin, joita lausunnonantajat ja täällä kansanedustajat ovat esittäneet, ja tarvittaessa sitten myös korjata hiukan matkan varrellakin sitä mallia entistä parempaan ja vaikuttavampaan suuntaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle ydinenergialaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 24/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 21/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.36 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Ydinenergialain uudistusta on valmisteltu laajassa viranomais- ja asiantuntijayhteistyössä. Tällaisessa asiassa emme voi seurata mielikuvia. Meidän on luotava ja luotettava asian ammattilaisiin. Kyse on merkittävästä säädöskokonaisuudesta, joka vaikuttaa sekä Suomen energiajärjestelmän tulevaisuuteen että koko yhteiskunnan turvallisuuteen.

Suomen tavoitteena on moninkertaistaa kotimainen puhtaan sähkön tuotanto. Tarvitsemme lisää päästötöntä, vakaata ja sään vaihteluista riippumatonta energiaa. Tämän esityksen tarkoitus on luoda sujuvat ja ajantasaiset puitteet sille, että uusia ydinvoimaloita voidaan suunnitella, luvittaa ja toteuttaa tehokkaammin tinkimättä turvallisuudesta.

Talousvaliokunta on sen nyt käsitellyt huolellisesti, ja työn jälki näyttää hyvältä. Esitykseen on tehty tarpeelliset muutokset, jotta se vastaa tavoitteeseensa ja pitää yllä turvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee energiaa, joka on kohtuuhintaista, toimitusvarmaa ja kestävä. Kaikista väännöistä huolimatta ydinvoima täyttää nämä kriteerit. Se on energiamuoto, johon me suomalaiset voimme luottaa. Se on ollut pitkään maamme suurin yksittäinen sähköntuotantomuoto, ja osaamisemme on kansainvälisesti tunnustettua.

Tässä esityksessä tehdään ennen kaikkea kahta asiaa: lupaprosessit nykyaikaistetaan ja uusien teknologioiden käyttöä mahdollistetaan. Uudistus poistaa päällekkäistä sääntelyä, selkeyttää viranomaisten työnjakoa ja tekee hankkeiden etenemisestä ennustettavampaa. Tämä parantaa riskienhallintaa sekä hankkeiden toteutusmahdollisuuksia koko niiden elinkaaren aikana.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Teknologian kehittyessä emme myöskään saa jämähtää uudistamisessa. Puhtaan siirtymän näkökulmasta on tärkeää, että tässä uudistuksessa mahdollistetaan uusien teknologioiden, erityisesti pienydinvoimaloiden käyttöönottoa nykyistä paremmin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on tärkeää todeta, että ydinturvallisuuden tasosta ei tingitä millään tavalla. Turvallisuusvaatimukset perustuvat jatkossakin kansainvälisiin sopimuksiin ja velvoitteisiin. Tämän uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa Suomen kilpailukykyä investointikohteena, parantaa energiaomavaraisuuttamme ja antaa edellytykset modernin ydinenergiateknologian hyödyntämiselle. Samalla se luo ennakoitavuutta yrityksille ja varmistaa, että turvallisuus pysyy kaikessa tärkeimpänä asiana. Se antaa Suomelle työkalut olla jatkossakin vakaata, puhdasta ja investointeja houkuttelevaa energijärjestelmää rakentava maa.

Ja aivan lopuksi haluan muistuttaa, että meillä pohjoisessa Pyhäjoen Hanhikivenniemellä on tontti valmiina eli luvat ovat jo kunnossa seuraavaa ydinvoimahanketta varten. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne poissa, edustaja Kiuru, Pauli poissa. — Edustaja Tynkkynen.

21.40 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Saan aika ajoin yhteydenottoja kansainvälisiltä toimittajilta, joita kiinnostaa ydinvoiman tilanne Suomessa. Kun heille kuvaa suomalaista ympäristöä, niin se, mikä ehkä on vaikeinta ulkopuolisille selittää, on se, miten laaja konsensus Suomessa poliittisesti vallitsee ydinvoimasta. Se on kansainvälisesti hyvin poikkeuksellista, ja se on näkynyt myös tässä ydinenergielain kauan odotetun kokonaisuudistuksen käsittelyssä. Talousvaliokunnassa on vallinnut laaja yhteisymmärrys uudistuksen tavoitteista ja myös valtaosasta sen tarkempia piirteitä.

Tässä yhteydessä on paikallaan kiittää talousvaliokuntaa asiallisesta ja perusteellisesta käsittelystä, jossa on otettu aikaa riittävästi tämänkaltaisen jättiudistuksen käsittelemiseen ja on kuultu monipuolisesti eri näkökulmia.

Särön tähän laajaan yhteisymmärrykseen on valitettavasti loppusuoralla tuonut se, että hallitus on halunnut sotkea myös toisen ydinenergielain uudistuksen, joka koskee ydinaseiden sallimista Suomen maaperällä, tähän samaan prosessiin. Se nähdäkseni tahraa tätä hyvin laajaa yhteisymmärrystä, joka vallitsee tästä ydinenergielain energiaosasta, enkä pidä tätä hallituksen valitsemaa linjaa tältä osin onnistuneena.

Vihreiden poliittisessa ohjelmassa vuonna 2022 asetettiin tavoitteeksi uudistaa ydinenergialakia niin, että erityisesti pienydinreaktoreiden luvittamista helpotetaan turvallisuudesta tinkimättä, ja nyt tämä tavoite on toteutumassa tällä ydinenergielain uudistuksella. Se mahdollistaa aiempaa paremmin uuden teknologian soveltamisen, asettaa pienet ja suuret reaktorit samalle viivalle ja sujuvoittaa viranomaisprosesseja, mikä on perusteltua ja kannatettavaa.

Valitettavasti hallitus on ehkä mennyt joiltakin osin turhan pitkälle tässä uudistuksessa ja pyrkinyt myös sujuvoittamaan prosesseja tinkimällä kansalaisten osallistumisesta ja tiedonsaannista. Talousvaliokunnassa jättämässämme vastalauseessa pyrimme korjaamaan näitä puutteita.

Ensinnäkin siinä missä hallitus on esittänyt, että periaatepäätös siirtyisi suurissa reaktoreissa eduskunnalta valtioneuvostolle ja pienissä reaktoreissa peräti työ- ja elinkeinoministeriölle, me haluamme pitää suurista reaktoreista päättämisen eduskunnan

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

käsissä entiseen malliin ja pienet reaktorit voisivat sopia sitten valtioneuvoston pöydälle. Tällä pyritään varmistamaan se demokraattinen kate ja yhteiskunnallinen hyväksyttävyyden, joka tämänkaltaisissa, hyvin kauaskantoisissa ja vaikutuksiltaan merkittävässä hankkeissa on tarpeen.

Periaatepäätösvaiheessa olisi nykyiseen tapaan syytä edelleen edellyttää Säteilyturvakeskuksen alustavaa turvallisuusarviota, sijaintikunnan puolta ja ympäristövaikutusten arviointia. Tämän myös vastalauseessa haluaisimme varmistaa. Uraani- ja toriumkaivosten luvituksen haluaisimme pitää Tukesin sijaan valtioneuvostolla.

Tämän takia esitän, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen 2 mukaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

21.44 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Ydinenergiain uudistuksen tavoitteet ovat monelta osin kannatettavia nimenomaan tämän ydinenergiaa koskevan sääntelyn selkiyttämisen ja ajantasaistamisen osalta. Mainittakoon kuitenkin, että ydinaseiden osalta hallituksen kaavailemat muutokset eivät ole mielestäni perusteltuja, ja on todella valitettavaa, että niitä on eduskuntaan tuotu ja etenkin sillä tavalla, millä se on tehty, ilman kunnollista parlamentaarista prosessia. Se on ollut mielestäni harkitsematonta.

Ydinvoima on olennainen osa meidän energiapalettiamme ja myös ilmastokriisin ratkaisemista, ja siksi on perusteltua huolehtia, että sääntely sitä koskien on ajantasaista. Se ei silti tarkoita, etteikö sitä sääntelyä voisi olla tai että kaikki sääntely olisi haitallista ydinenergian edistämisen näkökulmasta. Vihreät haluavat edistää uusienkin teknologioiden käyttöönottoa turvallisuudesta tinkimättä. Haluamme pitää kiinni myös demokraattisesta katteesta ja yhteiskunnallisesta hyväksyttävyydestä, ja siksi emme kaventaishi eduskunnan päätösvaltaa koskien isoja voimaloita.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Tynkkysen esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

21.45 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! On kaksi asiaa, joita olen kannattanut jo ennen kuin lähdin mukaan politiikkaan: Suomen Nato-jäsenyyttä ja ydinvoimaa. Ydinvoima on ehkä tällä hetkellä se keskeisin elementti, kun taistelemme ilmastomuutosta vastaan. Se geopolitiittinen tilanne, missä tällä hetkellä olemme, peräänkuuluttaa vahvaa ja tasaista ja luotettavaa energiantuotantoa Suomessa, ja siihen ydinenergia on keskeinen elementti.

On pitkään odotettu tätä ydinenergiain kokonaisuudistusta. Ydinenergiainlaki on vuodelta 1988, ja näiden vuosikymmenien aikana sitä on jo lähes 30 kertaa uudistettu, joten on hyvä, että nyt sitä katsotaan kokonaisvaltaisesti.

Tietysti yhdyin kyllä siihen näkemykseen, mikä tässä esitettiin, että kun hallitus on tähän, voidaanko sanoa, ydinenergian rauhanomaisen käytön lisäksi yhdistänyt myös ydinaseet, se on ehkä tehnyt tästä yksituumaisuudesta nyt hieman haasteellista tässä salissa. Ehkä olisi ollut järkevämpää erottaa nämä keskenään, mutta nyt menemme sillä esityksellä, minkä hallitus on antanut.

Olen erityisen tyytyväisenä katsonut sitä keskustelua ja erittäin perinpohjaista käsittelyä, mitä talousvaliokunnassa on tehty, ja varsinkin, mitä tulee kehittyneeseen teknologiaan. Se 80-luvun lopulla luotu ydinenergiainlaki on ehkä monessa suhteessa vanhentunut, varsinkin jos katsomme pienten modulaaristen reaktoreiden eli niin

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

sanottujen SMR-reaktoreiden hyödynnettävyyttä. Nyt on monia suomalaisia yrityksiä, joilla on hyviä kehitysideoita ja tuloksia ja hankkeita niiden suhteen, sekä myös jo muutamia suomalaisia kaupunkeja, jotka ovat lähteneet näihin hankkeisiin mukaan. Toivottavasti näitä pystyttäisiin viemään erittäin vahvasti eteenpäin, oli sitten kysymys luvituksen sujuvoittamisesta tai itsessään siitä päätöksentekoprosessista, että kyettäisiin varmistamaan erityisesti näitten pienten reaktoreiden nopea eteenpäinvieminen, siinä missä nämä isot hankkeet sitten vaatisivat enemmän parlamentaarista katetta.

Kokonaisuudessaan suhtaudun kyllä tähän uudistukseen erittäin positiivisesti, ja näen, että tällä on kyllä merkittäviä mahdollisuuksia Suomen huoltovarmuuden kannalta, Suomen talouden, Suomen elinkeinoelämän ja maamme työllisyyden kannalta. Toivon mukaan, kuten alussa totesin, tämä vahvistaa myös päästötöntä energiantuotantoa ja nostaa taas Suomea eturiviin taistelussa ilmastonmuutosta vastaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.48 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! On ydinenergiasta kysymys, ja kun itse olen työskennellyt ydinvoimalaitoksella 12,5 vuotta, niin on pakko tulla puhumaan näin tärkeästä asiasta kuin ydinenergialaki, joka nyt tässä ollaan uudistamassa. Ydinenergian käyttö on meillä sähköntuotannossa niin, että 40 prosenttia meidän perussähköntuotannosta tulee ydinvoimasta. Tuulivoima tuottaa 28 prosenttia ja vesivoima 16 prosenttia. Voidaan sanoa, että meidän sähköenergiantuotannosta puhdasta energiantuotantoa on 95 prosenttia ja me ollaan aika omavaraisia tältä osin.

Jatkossa varmasti tarvitsemme lisää ydinvoimaa, ja tässä annetaan edellytykset lisäydinvoiman rakentamiseen, niin isojen ydinvoimalaitosten rakentamiseen kuin sitten näitten lämpöä tuottavien modulaaristen laitosten rakentamiseen. Tässä on rakennettu niille säädöstä, jolla niitä voidaan tehdä. Selkeästi lupajärjestelyt tässä paketissa helpottuvat, ja niitten osalta viedään matalammalle tasolle näiden lupien antamista kokonaisuudessaan.

Tämmöiset voimalaitosinvestoinnit ovat aina mittavia. Se kestää parhaimmillaan, tämmöinen ydinvoimalaitoksen isompi rakentaminen, kymmenen vuotta. Ne ovat myös todella pitkiä projekteja ja erittäin pääomavaltaisia. Nyt tätä prosessia saadaan tässä varmasti yksinkertaistettua ja ehkä vähän nopeutettuaakin tältä osin.

Modulaaristen voimalaitosten tuotantokokeilujen saaminen Suomessa liikkeelle tuottaa myös semmoisen asian, että voidaan polttoa vähentää, eli esimerkiksi biojätettä ei tarvitse olla niin paljon, että saadaan sitä lämpöä tuotettua. Nämä pienemmät ovat yleensä lämpöä tuottavia laitoksia.

Itse tässä paketissa on myös otettu kantaa jätteenhuoltoon eli tähän ydinenergian, uraanin, loppusijoitukseen — täytyy sanoa, että Suomi taitaa olla ainut maa, jossa tämä on ratkaistu, ja meillä on Olkiluodossa se loppusijoituspaikka näitten osalta olemassa. Siinä mielessä se puoli tässä lakipaketissa säilyy ennallaan noin käytännöllisesti katsoen. Suurimmat muutokset ovat tässä tähän lupamenettelyyn ja sitten näitten ajantasaistamiseen ja näitten modulaaristen voimalaitosten rakentamisen mahdollistamiseen.

Isoja ydinvoimahankkeita tarvittaisiin Suomessa, koska tässä perusenergiantuotantossa sähköpuolella, jos on datakeskuksia tai muita teollisuuden kaipaamia, sähköntuotantoa tarvitaan ja meillä ei ole oikein monia tapoja, joilla me voidaan sellaista sähköenergiantuotantoa saada aikaiseksi, joka on säästä riippumatonta. Tämä on meidän

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

nykyjärjestelmässä se ongelma, että meidän kulutus on ollut aina säästä riippuvaista. Kulutus heiluu sen mukaan, onko lämmintä tai kylmää tai tuulta tai ei. Nyt myös tuotantopuoli on aika lailla säästä riippuvainen, joten me tarvitsemme paljon semmoista tuotantoa, joka ei ole säästä riippuvaista. Tuuli heiluu ja aurinko paistaa aika ajoin. Ne ovat sääriippuvaisia tuotantomuotoja, ja sen takia näitä tarvitaan — ja sitten säätövoimaa, joka on oma kysymyksensä.

Arvoisa rouva puhemies! Me kannatamme tätä lakiesitystä pääpiirteittäin, mutta meillä on vastalauseen 1 mukaiset pykälämuutosehdotukset täällä. Nämä pykälämuutokset koskevat sitä, että haluaisimme pitää ydinaseiden osalta entiset pykälät, mitkä meillä on nykyisessä ydinenergialaissa. Niihin emme halua muutoksia, ja nämä pykälämuutokset ovat täällä. Eli vastalauseen 1 mukaiset pykälämuutokset esitän tässä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen poissa. — Edustaja Immonen.

21.54 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Keskusteltavana on ydinenergialaki. Selkeä syy tämän vanhentuneen lainsäädännön muuttamiseksi on yksinkertaisesti se, että Suomen asema on muuttunut täysin siitä ajasta, kun ydinenergiaa koskevat aikaisemmat lait on laadittu. Maailmassa käydään enemmän sotia ja lähempänä kuin koskaan, ja ne vaikuttavat meidän kaikkien, myös suomalaisten turvallisuudentunteeseen. Otan tässä yhteydessä turvallisuusnäkökulman tähän lainsäädäntöön.

Itäinen naapurimme on osoittautunut häikäilemättömäksi valtioksi, joka ei kunnioita mitään lakeja tai itsenäisten valtioiden olemassaoloa. Venäjälle mikään ei ole pyhää. Vain omien suurvaltataivoitteiden saavuttamisella on merkitystä täysin riippumatta omalle kansalle aiheutetuista tappioista, sotavammoista, puhumattakaan niistä kärsimyksistä, joita se aiheuttaa Ukrainassa lapsille, perheille ja koko yhteiskunnalle. Tämä on nyt se maailma, jossa elämme. Tämä on se todellisuus, johon lakeja olemme tänään säätämässä.

Olemme uusimassa arvostamani presidentin Urho Kekkosen aikaista lainsäädäntöä, joka on vain auttamattomasti vanhentunutta eikä palvele tämän päivän Suomen ja suomalaisten turvallisuutta tai sovellu tähän täysin muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, jossa Suomi ei ole enää puolueeton ja neutraali maa vaan sotilasliittouman, Naton, täysivaltainen jäsen.

Arvoisa puhemies! Suomi liittyi Natoon siksi, koska Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Tuolloin moni asia muuttui. Venäjällä naamiot on riisuttu, totesi presidenttimme, kun presidentti Putin osoitti todellisen minäkuvansa Venäjän hallitsijana. Samalla Suomessa vapauduttiin puhumaan asioista niin kuin ne oikeasti ovat. Puolustusvoimissa ei tarvinnut enää leikkiä poliittisen paineen alla, että joku muu valtio hyökkäisi Suomeen Ruotsin tai Norjan kautta. Meillä on ollut aina vain yksi mahdollinen vihollisvaltio, ja se on aina ollut Venäjä. Poliittisessa keskustelussa tuota faktaa on pitänyt yrittää peitellä vuosikymmenien ajan. Nyt ei enää tarvitse.

Puolustusvoimat tuottaa joka vuosi sotilastiedustelun katsauksen, jonka karttapiirroksat Venäjän sotilastukikohdista ja niiden parantelusta ja rakentelusta Suomen rajoilla ovat selkeästi kaikkien nähtävillä. Jokainen Suomen kansalainen saa nyt itsekin muodostaa kuvan, millaisessa maailmassa me tulemme lähivuosina elämään ja minkä maan rajalle Venäjä tulee muodostamaan seuraavan uhkan, kun Ukrainan sota toivottavasti pian päättyy. Sodan päättyessä Ukrainan rajoilta lähtenee liki 700 000 sodan kovettamaa venäläistä ja rikollista sotilasta jonnekin. Siihen tilanteeseen Venäjä valmistautuu nyt

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

rakentamalla uusia tukikohtia meidän itärajamme läheisyyteen, ja siihen turvallisuustilanteeseen meidän tulee valmistautua tällä lainsäädännöllä uusimalla nyt vanhentunutta ydinenergialakia.

Arvoisa puhemies! Tämän lainsäädännön päivityksen myötä Suomesta ei tule ydinasevaltiota. Lähes vastaava lainsäädäntö on voimassa myös muissa Pohjoismaissa, eikä niitäkään, Ruotsia tai Tanskaa, kukaan pidä ydinasevaltiona. Suomi ei tämän lainsäädännön myötä sijoita rauhan aikana ydinaseita Suomen maaperälle. Tämän lain säätäminen ei provosoi. Harvoin vanhentuneiden lakien päivittäminen sellaista tekeekään.

Lainvalmistelun yhteydessä useilta poliittisesti puolueettomilta asiantuntijoilta kysyttäessä he eivät pitäneet tämän lain säätämistä minkäänlaisena riskitekijänä tai turvallisuusuhkana. Puolustusvaliokunta totesikin lausunnossaan, ettei lakimuutos tarkoita ydinaseiden sijoittamista Suomeen rauhan aikana, eivätkä asiantuntijalausunnot pitäneet sitä uhkana.

Meidän suomalaisten kansanedustajien tärkein tehtävä on laatia sellaista lainsäädäntöä, joka lisää suomalaisten turvallisuutta, ja meidän tulee tehdä se ajoissa ja ennakoiden. Tämän päivän lainsäädännöllä me luomme huomiseksi Suomelle parempaa tulevaisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.58 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Lylyn tekemää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

21.58 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Lyly nosti lyhyesti puheenvuorossaan esille nimenomaan tämän ydinjätteiden loppusijoituksen ja Suomessa tehdyt ratkaisut siihen. Olemme todellakin ainoa maa maailmassa, jolla tällä hetkellä on erittäin vahva osaaminen ydinjätteen loppusijoituksessa Suomen vahvaan kallioperään. Ehkä tässä suhteessa olisi syytä, mitä on nostettu jopa julkisessa keskustelussakin esiin, selvittää niitä mahdollisuuksia ja haluja, mitä muilla mailla olisi mahdollisesti ydinjätteiden loppusijoittamiseen Suomeen, ja katsoa, kuinka paljon tällä Suomen osaamisella voitaisiin rahastaa.

Tällä hetkellä sitten, jos katsoo niitä ratkaisuja, mitä Suomessa on tehty, voi sanoa, että ei ole sellaista teknologiaa ja osaamista muualla maassa, ja ehkä tämä kannattaisi nyt kyllä täysimääräisesti kyetä hyödyntämään. Toivottavasti myös tästäkin päästään tulevaisuudessa entistä vahvemmin keskustelemaan, koska käsittääkseni tällä hetkellä tässä ydinenergialain kokonaisuudistuksessa ei ole ehkä nimenomaan ydinjätteiden loppusijoituksessa otettu näitä näkökulmia huomioon. Toivottavasti tämä saadaan tulevaisuudessa myös keskusteluun vahvasti mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

22.00 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Eilen keskusteltiin tästä lakipaketista aika paljon ydinaseen osalta. Se oli toisessa lakiesityksessä, mutta täytyy sanoa, että ydinase on maailmanhistorian tappavin ase käytännössä, ja jos se ei vaadi lainsäädäntöä, niin mikä

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

sitten vaatii lainsäädäntöä? Tämä on se peruskysymys, joka siellä taustalla on, ja sen takia sellaisen säilyttämisestä ja kuljettamisesta ja muusta pitäisi säätää lailla. Nykyisin voimassa olevassa ydinenergialaissa siitä on selkeät määräykset, ja tämä tilanne olisi pitänyt säilyttää ennallaan. Meillä säädetään täällä lakeja paljon pienemmistä asioista, mutta tämä on niin fundamentaalinen ja iso asia, että se ei pelkällä selonteolla tule riittämään. Tosiasiassa taitaa käydä niin — jos tämä selontekomenettely tässä tulee enemmistön tahtona menemään läpi, se tarkoittaa sitä — että siitä tulee semmoinen samanlainen mantra kuin meillä oli tämä puolueettomuus- ja liittoutumattomuusjuttu tässä vuosikymmenien ajan. Sitä sitten joka hallituskaudella aina toistetaan, että emmehän tälläkään kaudella tuo sitten tähän maahan näitä aseita ja kuljettele niitä täällä. Minä sanon, että olisi ollut selkeämpää pitää se siellä lainsäädännössä niin kuin se nyt on, eikä sitä olisi tarvinnut sotkea tähän rauhanomaiseen ydinenergian käyttöön. Tämä rauhanomainen ydinenergian käyttö on tässä meillä nytten käsittelyssä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 74/2026 vp

Lakialoite LA 21/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 13/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Ensimmäisen puheenvuoron käyttää hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas.

Keskustelu

22.02 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esittelen valiokunnan mietintöä.

Hallintovaliokunnan mietinnössä käsitellään hallituksen esitystä, jolla ehdotetaan muutettavaksi kotoutumislakia ja kuutta muuta lakia. Esitys liittyy vuoden 2027 talousarvioon. Kotoutumislaisissa ehdotetaan säädettäväksi selkeämmin kokonaisuutena kotoutumisen yleiset tavoitteet sekä yksilöllisen kotoutumissuunnitelman ja kotoutumiskoulutuksen tavoitteet. Esityksen tavoitteena on uudistaa kotoutumispalveluja siten, että jatkossa kotoutumispolitiikka perustuu aiempaa enemmän kielen oppimiseen, työntekoon ja suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen sekä kotoutujan oman vastuun korostamiseen.

Esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi hallitusohjelman mukainen 15 miljoonan euron säästötavoite kotoutumis- ja kielikoulutuksen uudistamisesta. Tavoitteena on myös toteuttaa kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukainen 1,8 miljoonan euron säästö vuodesta 27 alkaen alentamalla 18 vuotta täyttäneestä henkilöstä maksettavaa

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

laskennallista korvausta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi syksyllä 2025 budjettiriihessä päätetty 30 miljoonan euron säästö.

Arvoisa puhemies! Esityksessä kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten muodostamaa kokonaisuutta ja järjestämisvastuita ehdotetaan muutettavaksi siten, että kotoutumiskoulutuksen järjestämisvastuu on jatkossa vain kuntien työvoimaviranomaisilla, jotka järjestävät koulutukset työvoimakoulutuksena. Esityksellä vahvistetaan kuntien ja niiden muodostamien työllisyysalueiden mahdollisuuksia järjestää kotoutumiskoulutusta ja lukutaitokoulutusta sekä johtaa, ohjata ja kehittää kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuutta ja samalla edistää tehokkaammin maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä.

Ehdotetun muutoksen myötä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva vapaan sivistystyön, kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen ohjaus- ja valtiosuusjärjestelmä puretaan lukuun ottamatta viittomakieliseen kotoutumiskoulutukseen kohdistuvaa rahoitusta.

Hallintovaliokunnan saamissa lausunnoissa on todettu vapaan sivistystyön merkittävä rooli ja samalla myös pitkä kokemus koulutusten järjestämisessä. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä sitä, että työvoimaviranomaiset voivat hyödyntää kotoutumiskoulutuksen toteuttamisessa myös jatkossa vapaan sivistystyön oppilaitosten osaamista. Tämä huomioidaan hallituksen esityksessä siten, että kunnat voivat valita koulutuksille parhaaksi katsomansa tuottamistavat ja toteuttajat oppilaitosten ja muiden koulutuksen tarjoajien joukosta.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä vahvistetaan lukutaitokoulutuksen keskeistä roolia heikosti lukevien ja kirjoittavien työnhakijoina olevien kotoutuja-asiakkaiden palveluna säätämällä lukutaitokoulutuksen tavoitteista, sisällöstä, seurannasta ja järjestämisestä laissa. Lisäksi Opetushallitus määrää ehdotuksen mukaan lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista, millä parannetaan myös lukutaitokoulutuksen laatua ja yhdenmukaistetaan sen toteutumista.

Hallintovaliokunta pitää kielitaitoa edistäviä ehdotuksia kannatettavina. Hallintovaliokunta on aiemmissa mietinnöissään muun muassa kertonut siitä, että erityisesti suomen tai ruotsin kielen osaamisella on keskeinen merkitys maahanmuuttajien työllistymisessä ja yhteiskuntaan kotoutumisessa.

Esityksessä ehdotetaan työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen rahoituksen siirtämistä kuntien peruspalvelujen valtiosuuteen. Hallintovaliokunta pitää rahoituksen siirtoa selkeyttävänä ja kannatettavana.

Kuten edellä totesin, hallituksen esitys kohdentaa kuntiin myös uusia säästötoimia koskien kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu laajasti esiin huoli esityksen vaikutuksista muun muassa kuntatalouteen ja kotoutumista edistäviin palveluihin sekä kuntien halukkuuteen ottaa vastaan kotoutuja-asiakkaita, samoin kuin mahdollisesta kotoutuja-asiakkaiden ohjautumisesta isoihin kaupunkeihin. Kotoutumiseen kohdistuvat leikkaukset voivat heijastua kotoutumispalvelujen lisäksi myös laajemmin kunnan muiden palveluiden resursseihin. Hallintovaliokunta toteaaakin mietinnössään, että on mahdollista, että esitykseen sisältyvät rahoitusmuutokset ja säästöt voivat vaikuttaa kuntien talouteen ja kotoutumispalvelujen toteuttamiseen, mikäli kunnat eivät pysty sopeuttamaan toimintaansa tai vähentämään palveluita, joihin säästöt kohdentuvat. Hallintovaliokunta pitää edellä todettu huomioiden kuitenkin tärkeänä sitä, että erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuteen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

panostetaan. Samalla valiokunta tähdentää, että oikein kohdennetuilla ja resursoituilla alkuvaiheen toimenpiteillä on merkittävä rooli kotoutumisen onnistumisessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan kotoutumislaisissa määritellään jatkossa selkeämmin kokonaisuutena kotoutumisen yleiset tavoitteet ja yksilöllisen kotoutumissuunnitelman sekä kotoutumiskoulutuksen tavoitteet. Tavoitteissa huomioidaan vahvemmin maahanmuuttajan oma vastuu kotoutumisestaan ja velvollisuus kotoutumisensa edistämiseen. Kotoutumisen tavoitteeksi asetetaan selkeämmin työllistyminen, suomen tai ruotsin kielen oppiminen ja suomalaisen yhteiskuntaan perehtyminen. Hallintovaliokunta on aiemminkin katsonut, että kotouttamistoimenpiteiden velvoittavuutta tulee edelleen lisätä ja että maahanmuuttajilta tulee edellyttää suomalaisen yhteiskunnan toimintatapojen, sääntöjen sekä arvojen tuntemusta. Lisäksi valiokunta on korostanut yksilön omaa aktiivisuutta ja vastuuta kotoutumisestaan.

Tästä syystä hallintovaliokunta pitää nyt esityksessä ehdotettuja tavoitteita sekä vastuiden ja velvollisuuksien lisäämistä kannatettavina. Valiokunta katsoo, että sääntelyllä selkeytetään ja yhdenmukaistetaan kotoutumiseen liittyvää palveluprosessia ja tehostetaan resurssien käyttöä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa lausunnossaan hallintovaliokunnalle esityksen tavoitteita ja pitää tärkeänä, että maahan muuttaneiden henkilöiden nopeaa kiinnittymistä työelämään ja yhteiskuntaan pyritään vahvistamaan. Kotoutumispalveluilla on perusteltua pyrkiä antamaan niihin osallistuville henkilöille valmiudet päästä työmarkkinoille ja pysyä työssä. Palveluja on tärkeää kehittää, ja erityisesti niiden vaikuttavuuden parantamiseen tulee panostaa. Hallintovaliokunta yhtyy edellä todettuun työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan näkemykseen mutta korostaa samalla, että työperäisen maahanmuuton ja kotoutumisen onnistumisen kannalta myös työnantajilla on keskeinen rooli. Valiokunnan näkemyksen mukaan työnantajien osallistumista maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen tulee jatkossa vahvistaa ja kehittää.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta pitää hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä sekä saamansa selvityksen perusteella esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta toteaaakin, ettei se ehdota sääntelyyn varsinaisia sisällöllisiä muutoksia, mutta valiokunta huomioi mietinnössään lakiehdotuksiin muista hallituksen esityksistä ja lakimuutoksista johtuvat yhteensovittamistarpeet. Näin ollen hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutosehdotuksin. Samalla valiokunta ehdottaa, että kotoutumiskoulutuksen laatukriteereitä koskeva lakialoite 21/2025 vp hylätään. Mietintöön liittyy kaksi vastalauseetta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

22.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen sisäinen turvallisuus ei perustu muureihin tai pelkoon vaan toimivaan yhteiskuntaan, jossa ihmiset ymmärtävät toisiaan, noudattavat yhteisiä sääntöjä ja osallistuvat työn kautta yhteiseen vastuuseen. Juuri tästä syystä kotoutuspolitiikka ei ole vain sosiaali- tai koulutuspoliittinen kysymys, vaan ennen kaikkea turvallisuuspoliittinen kysymys.

Haluamme nyt esittää muutoksia kotouttamislainsäädäntöön, koska nykyinen järjestelmä ei kaikilta osin tue riittävän nopeasti maahan muuttaneiden kiinnittymistä suomalaisen yhteiskuntaan. Pitkittänyt kielitaidottomuus, työelämän ulkopuolelle

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

jääminen ja epäselvä vastuunjako heikentävät yhteiskunnallista luottamusta ja lisäävät riskiä eriytymisestä. Turvallinen Suomi edellyttää, että nämä kehityskulut katkaistaan ajoissa, ja tämän myös hallintovaliokunnassa totesimme. Siksi tämän esityksen ytimessä on selkeä linjanmuutos. Jatkossa kotoutuminen nähdään määräaikaisena ja tavoitteellisena prosessina, joka alkaa heti maahantulosta ja jonka päämääränä on itsenäinen, työkykyinen ja yhteiskunnan sääntöihin sitoutunut ihminen. Kotoutuminen ei ole pysyvä palvelutila vaan silta osallisuuteen. Tämä on tärkeä viesti sekä maahan muuttaville että suomalaiselle yhteiskunnalle.

Arvoisa puhemies! Kielen osaaminen asetetaan uudistuksessa keskeiseen rooliin, koska yhteinen kieli on turvallisen yhteiskunnan perusedellytys. Ilman riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa ihminen jää helposti viranomaisten, työelämän ja arjen palvelujen ulkopuolelle. Se lisää väärinymmärrysten, konfliktien ja syrjäytymisen riskiä. Kun kielitaito todennetaan valtakunnallisella testillä ja oppimista seurataan järjestelmällisesti, varmistamme, että kotoutuminen ei jää puheeksi, vaan tuottaa todellista kykyä toimia suomalaisessa yhteiskunnassa.

Samalla uudistuksessa aivan oikein vahvistetaan kotoutujan omaa vastuuta. Suomalainen yhteiskunta tarjoaa koulutusta, ohjausta ja tukea, mutta vastavuoroisesti edellyttää osallistumista. Kotoutumissuunnitelmaan sitoutuminen, työn hakeminen ja sovittuihin toimiin osallistuminen eivät ole vapaaehtoisia yksityiskohtia vaan osa yhteiskuntasopimusta. Tämä ei ole kovuutta vaan reiluuutta. Yhteiset säännöt luovat ennakoitavuutta ja turvallisuutta kaikille. Saadakseen vapauksia on oikein myös kantaa vastuuta.

Lopuksi tämä esitys myös selkeyttää järjestelmää hallinnollisesti kokoamalla rahoituksen ja vastuun yhteen kanavaan. Kun kotoutumisen järjestämistä on selkeästi kunnilla ja rahoitus läpinäkyvää, pystytään paremmin seuraamaan tuloksia ja puuttamaan ongelmiin ajoissa. Tämä vähentää hallinnollista hajanaisuutta ja vapauttaa resursseja olennaiseen: kielitaitoon, työhön ja arjen osallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Suomi on avoin ja oikeusvaltioon nojaava maa, joka auttaa hädässä ja tarjoaa mahdollisuuden uuteen alkuun. Samalla Suomi on maa, jossa turvallisuus rakentuu luottamuksesta siihen, että yhteiset pelisäännöt koskevat aivan kaikkia. Tämä esitys vahvistaa tätä luottamusta ja tekee kotoutumisesta johdonmukaisempaa, vaikuttavampaa ja turvallisempaa koko yhteiskunnan kannalta. Kun kotoutuminen onnistuu, ehkäistään eriytymistä, vahvistetaan sisäistä turvallisuutta ja rakennetaan yhteiskuntaa, jossa suomalaisuus on yhteinen, opittava ja jaettu elämäntapa. Siksi pidän esitystä tarpeellisena ja oikeansuuntaisena, ja hallintovaliokunnan tekemin muutoksin se on entistäkin valmiimpi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

22.16 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Peltokankaalle valiokunnan mietinnön esittelystä. — Uudistuksen, joka tässä on meillä käsittelyssä, seurauksena yritetään kielitaitoa ja koulutusten kokonaisuutta uudistaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimiva vapaan sivistystyön, kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen ohjaus- ja valtiosuusjärjestelmä purettaisiin tällä uudistuksella lähes kokonaan. Rahoitus koottaisiin yhteen kanavaan kunnan peruspalvelujen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

valtionrahoitukseen. Jatkossa myös lukulaitokoulutuksen järjestäminen olisi työvoimaviranomaisten vastuulla.

Vaikka esityksen tavoitteet muun muassa maahanmuuttajien työllisyyden ja oman vastuun lisäämisestä ovat kannatettavia, voi olla tarpeellista selkiyttää ja koota kotouttamisen rahoitusta, ja työelämälähtöisyyden lisääminen ei saa tarkoittaa, että kotoutumisen ja koulutuksen perusta katoaa.

Kotoutuminen ei tarkoita vain työllistymistä vaan muutakin osaamista ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Rahoituksen siirtyminen kuntien yleiskatteelliselle momentille ja jälleen uusien vastuiden lisääminen haastavat kuntia, niin kuin tässä aiemmin tuli esille, ja vasta hiljattain toimintansa aloittaneiden työllisyysalueiden mahdollisuuksia hoitaa lakisääteisiä tehtäviä, jos riittävästä rahoituksesta ei huolehdi työmäärää vastaavasti. Lisääntyvät tehtävät ovat myös pois työllisyysalueiden pääasiallisista tehtävistä eli työnvälityksestä ja työttömien auttamisesta.

Nämä muutokset, jotka tässä tehtiin, liittyvät siihen, että nyt tässä myös otetaan paljon rahoitusta pois. Arvoisa rouva puhemies, esitykseen sisältyy 46,8 miljoonan euron leikkaus kotoutumisen edistämisen rahoitukseen. Se on valtava summa. Kotoutuksen edistämiseen on tehty tämän hallituskauden aikana useita muitakin leikkauksia. Tähän esitykseen sisältyvän 46,8 miljoonan euron ja muiden leikkausten kokonaissuuruus on arviolta noin 124 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasolla. Suuruusluokkansa vuoksi leikkaukset vaikeuttavat väistämättä kotoutumisen edistämässä tehtävää työtä ja siten kotoutumista. Tämä rahamäärä kun on pienentynyt näin paljon, niin kunnat ovat erittäin isossa vastuussa, ja ne kotouttamiseen liittyvät asiat ovat niitten samojen kuntien palvelujen rahoituksen jakoperusteiden piirissä. Kun sitten ruvetaan katsomaan perusopetusta ja ruvetaan katsomaan vaikka työllisyyspalveluja ja kotouttamista, niin kaikkia niitä pitää arvottaa siellä jokaisessa kunnassa erikseen, ja ne ovat niukemmat, kun nämä leikkaukset ovat näin merkittäviä.

Tähän nimenomaan asiantuntijakuulemisissa aika paljon duubioita tämän esityksen osalta on tullut. Hallitus tavoittelee parempaa kotouttamista mutta vie samalla rahat pois, ja tässä mielessä se vaikeuttaa työllistymistä, kielen oppimista ja ylipäätään kotoutumista Suomeen. Kaikki ymmärtävät, että kielitaito on erittäin tärkeä kotoutumisen edellytys ja yhteiskuntaan sisälle pääsemisen edellytys ja siihen pitäisi satsata, mutta sen satsauksen pitää olla todellista. Nämä hallinnolliset muutokset eivät sitä yksinomaan auta. Sitten kun työllisyysalueita katsotaan, niin kun sinne viedään asioita, kohta ne ovat enempi sosiaalitoimistoja kuin siihen työnvälitykseen liittyviä palvelujen tarjoajia.

Arvoisa rouva puhemies! Toisessa käsittelyssä tulee tähän lakiesitykseen hylkyesitys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

22.20 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Paperilla tavoitteet kotoutumisen edistämisestä ovat tietenkin kannatettavia. Valitettavasti tämän hallituksen esityksen pihvi on kuitenkin kotoutumista edistävästä palveluista leikkaaminen. Tämäkin esitys asettuu osaksi hallituksen maahanmuuttajien kyykyttämiseen tähtäävää maahanmuuttopolitiikkaa, ja se itse asiassa osoittaa myös hallituksen maahanmuuttopolitiikan ristiriitaisuuden, kun näitä jo aiemmin tehtyjä kiristyksiä on perusteltu kotoutumiseen kannustamisella, mutta nyt juuri niihin kotoutumisen edellytyksiin kohdistetaan mittavia leikkauksia. Myös

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

kuntien kannalta on tietenkin täysin kohtuutonta, että velvoitteita kasataan lisää, mutta kotoutumisen resursseja toistuvasti leikataan.

Kielitaito on todella merkityksellinen tekijä kotoutumisen kannalta, ja siksi juuri kotoutumiskoulutusten laatu on yksi avaimista onnistuneeseen kotoutumiseen. Valitettavasti nykykehitys ei tue tätä laadun vahvistumista. Kilpailutusten kiihtyminen on valitettavasti johtanut hintojen polkemiseen ja sitä kautta ajanut monia laadukkaita toimijoita ulos markkinoilta. Useat osaavat opettajat ovat lähestyneet ja antaneet palautetta siitä, että työtä alkaa olla vaikea, ellei mahdollista tehdä eettisesti kestäväällä tavalla. On valtava karhunpalvelus niin yksilöille kuin koko yhteiskunnallekin, jos kotoutumiskoulutukset eivät todella johda siihen tarvittavan kielitaidon saavuttamiseen. Siksi aivan ehdottomasti tarvitsimme vahvemmat ja lakitasoiset laatukriteerit näille kotoutumiskoulutuksille. On selvää, että kotoutumiskoulutusten toteutuksessa pitäisi olla kelpoiset opettajat, asianmukaiset tilat ja materiaalit, tuki, ohjaus ja suunnitelmat, jotka aidosti varmistaisivat sen, että kotoutumiskoulutuksilla saavutetaan niitä tavoitteita, joita olemme yhteiskuntana niille asettaneet.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 74/2026 vp sisältyvien 1.—7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 21/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tullilain 9 luvun otsikon ja 61 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2026 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 11/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Sieltä meille tulee esittelemään tätä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas.

Keskustelu

22.23 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia tullilain tiedoksiantoa koskevaan sääntelyyn. Tarkoituksena on saattaa Tullin tiedoksiantomenettely vastaamaan nykyistä digitaalista toimintaympäristöä.

Tulli toimittaa vuosittain noin 26 miljoonaa asiakirjan tiedoksiantoa, joista lähes kaikki toteutetaan jo nykyisin sähköistä menettelyä käyttäen, noin 99,88 prosenttia. Sähköinen tiedoksianto on siis Tullissa erittäin kattavasti käytössä.

Eduskunta on maaliskuussa 2026 hyväksynyt sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevan lainsäädännön, joka mahdollistaa sen, että viranomaisen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

tiedoksiannot lähetetään ensisijaisesti sähköisesti niille hallinnon asiakkaille, joille se on mahdollista. Tämä lainsäädäntö on tullut voimaan 14.4. kuluvaan vuoteen.

Valiokunta tähdentää, että tiedoksiantomenettely on keskeinen osa hallintoasian käsittelyä. Edellä mainittua sähköistä tiedoksiantoa koskevaa ja muuta yleissääntelyä sovelletaan myös Tullissa. Ehdotettu tullilain tiedoksiantoa koskeva sääntely on näin ollen erityislainsäädäntöä mainittuun yleislainsäädäntöön nähden. Saadun selvityksen mukaan Tullin tiedoksiantoa koskeva erityissääntely on tarpeen muun muassa sen vuoksi, että Tullin asiakaskunta saadaan mahdollisimman kattavasti sähköisen tiedoksiannon piiriin. Selvästi suurin osa Tullin asiakkaista on yrityksiä. Tullia koskevan erityissääntelyn tarve johtuu myös osin Euroopan unionin tullilainsäädännön vaatimuksiin perustuvasta tietojärjestelmäratkaisusta.

Ehdotettu tullilainsäätely on osin päällekkäistä yleislainsäädännön kanssa. Lisäksi yleislainsäädännön ja ehdotetun erityislainsäädännön muodostama sääntelykokonaisuus voi olla hallinnon asiakkaan näkökulmasta vaikeaselkoinen. Hallintovaliokunta pitää erittäin tärkeänä, että sähköistä tiedoksiantoa koskeva sääntely on mahdollisimman selkeää ja johdonmukaista.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotukseen muutoksia, joilla selkeytetään erityisesti sen suhdetta yleislainsäädäntöön. Valiokunta puoltaakin lakiehdotuksen hyväksymistä näin muutettuna. Mietintöön jätettiin yksi vastalause. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

22.26 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys saattaa paperilla näyttää tekniseltä, mutta todellisuudessa se liittyy keskeisesti Suomen turvallisuuteen. Tullin työ ei ole vain hallinnollista päätöksentekoa vaan tärkeä osa koko maan rajaturvallisuutta, rikostorjuntaa ja huoltovarmuutta. Sen vuoksi Tullin tiedoksiantomenettelyjen on toimittava yhtä varmasti kuin rajavalvonnan itsensä. Tullin toiminnan perusta on jo pitkään ollut sähköinen. Valtaosa päätöksistä ja asiakirjoista kulkee digitaalisesti, ja kansainvälinen kauppa toimii nykyään tavalla, jossa paperi ei enää pysy vauhdissa mukana. Tällaisessa ympäristössä vanhentunut tiedoksiantolainsäädäntö ei ole vain epäkäytännöllinen vaan voi muodostaa myös riskin, jota ei voi sallia.

Arvoisa puhemies! Sähköinen tiedoksianto ei ole mukavuuspalvelu. Se on keino varmistaa, että tieto kulkee nopeasti ja jäljitettävästi ja turvallisesti. Digitaalinen tiedoksianto vähentää riskiä siitä, että asiakirjat päätyvät väriin käsiin, katoavat matkalla tai viivästyvät tavalla, joka aiheuttaa vahinkoa. Tämä esitys selkeyttää näitä prosesseja ja tuo ne nykypäivään tavalla, joka tukee koko tullitoiminnan luotettavuutta.

Myös hallintovaliokunta päätyi selkeyttämään esitystä hyvin muutoksin, minkä myötä se on nyt entistä parempi. Kun asiakirjat tulevat sähköisesti, ne eivät ole riippuvaisia postinkulusta tai siitä, missä henkilö fyysisesti oleskelee ja asuu. Tämä on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa päätöksiin liittyy velvoitteita tai määräaikoja. Tullin tehtäviin kuuluu myös sellaisia ratkaisuja, jotka edellyttävät nopeaa reagointia, ja siksi on olennaista, että tieto saavuttaa vastaanottajan ilman viiveitä. Sähköinen tiedoksianto tekee tämän mahdolliseksi. Tulli valvoo sekä turvallisuutta että taloudellista laillisuutta. On oikein, että lainsäädäntö tukee tämän tärkeän työn tekemistä.

Arvoisa puhemies! Kuten muissakin hallitusohjelman mukaisissa sähköistämistä koskevissa esityksissä, myös tässä on huomioitu ne ihmiset, joille sähköinen asiointi ei ole

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

luontevaa. Tämä on tärkeää yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan kannalta. Kokonaisuus rakentuu niin, että digikykyisille sähköinen asiointi on ensisijaista mutta ei pakollista, ja samalla paperinen tiedoksianto on edelleen käytettävissä silloin, kun se on tarpeen. Tällainen joustavuus on osa modernia turvallisuusajattelua. Järjestelmän pitää olla vahva, mutta sen pitää tunnistaa myös eri käyttäjäryhmien tarpeet.

Arvoisa puhemies! Ennen kaikkea tämä lakiesitys vahvistaa Tullin kykyä toimia tehokkaasti ja luotettavasti tilanteessa, jossa kansainvälinen tavaraliikenne, rikostorjunta ja rajaturvallisuus ovat kiinteästi sidoksissa digitaalisiin järjestelmiin. Kun tiedoksianto toimii nopeasti ja läpinäkyvästi, koko valvontaketju vahvistuu. Siksi pidän esitystä välttämättömänä. Se parantaa sekä viranomaisen toimintakykyä että kansalaisten oikeusturvaa, mutta samalla se vahvistaa Suomen kokonaisturvallisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 28/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 66/2026 vp
Valiokunnan mietintö StVM 9/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 9/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Hänninen, olkaapas hyvä.

Keskustelu

22.31 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Nyt ei ole kyse pienistä yksityiskohdista vaan aivan perustavaa laatua olevasta asiasta. On nimittäin kyse siitä, että apua tulee ajoissa, kun ihminen sitä tarvitsee. Kun ihminen soittaa hätänumeroon, hän ei mieli rahoituskanavia tai hallinnollisia rajoja. Hän olettaa, että järjestelmä toimii nopeasti, luotettavasti ja oikein — siten, kuten järjestelmämme kuuluukin toimia.

Tämän esityksen ydin on siinä, että ensihoitoon ja ambulanssikuljetuksiin liittyvä vastuu kootaan selkeästi yhteen. Jatkossa vastuu näiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta on kokonaisuudessaan hyvinvointialueilla. Tämä korjaa nykyisen hajanaisen järjestelmän, jossa vastuu jakautuu Kelan, vakuutusjärjestelmän ja alueiden kesken ja joka ei enää vastaa nykypäivän ensihoidon todellisuutta.

Arvoisa puhemies! Ensihoito ei ole vain ihmisten kuljettamista paikasta toiseen. Se on hoitoa paikan päällä, tilanearviota ja päätöksiä, joilla estetään tilanteen paheneminen. Juuri siksi järjestelmän pitää ohjata oikeisiin ratkaisuihin. Itseisarvo ei voi olla potilaiden

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

kuljettamisessa. Sen tulee olla toiminnan vaikuttavuudessa ja potilaan kannalta turvallisessa hoidossa.

Tässä esityksessä turvataan se, että palvelut ovat saatavilla koko maassa, niin kaupungeissa kuin harvaan asutuilla alueilla. Erillisellä rahoituksella varmistetaan, ettei alueellinen erityisyys tarkoita heikompaa hoitoa. Ensihoitoon on voitava luottaa kaikkialla Suomessa.

On tärkeää todeta myös se, että hinta ei saa olla kenellekään syy jättää avun hakemista. [Aki Lindén: Sitähän nostetaan!] Vaikka rahoitus ja maksut muuttuvat, palvelujen peruseriaate säilyy: hätätilanteessa apua annetaan aina. Siksi maksukaton piirissä pysyminen ja kohtuullisuuden huomioiminen ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan turvallisuutta arjessa ja poikkeusoloissa. Selkeä vastuunjako, toimiva rahoitus ja hyvinvointialueiden mahdollisuus kehittää ensihoitoa osana päivystyskokonaisuutta parantavat varautumista myös suuriin häiriöihin ja kriiseihin. Tällaisissa asioissa ohjat ovat siellä, missä asiantuntemustakin on. Kyse on ennen kaikkea ennustettavuudesta, vakaudesta ja siitä luottamuksesta, että järjestelmä kantaa silloin, kun ihminen on kaikkein haavoittuvimmillaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

22.35 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä ensihoidon ja ambulanssikuljetusten järjestämisestä sekä niiden rahoituksesta.

Esityksessä on myös hyvää. Oman maakuntani Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde pitää perusteltuna sitä, että hyvinvointialue vastaa jatkossa itse ensihoitopalveluiden ja ambulanssikuljetusten järjestämisestä. Järjestämisvastuun selkeyttäminen ja monikanavarahoituksen purkaminen ovat tavoitteita, joita voidaan kannattaa.

Samalla on sanottava ääneen se, mistä Pohdekin lausunnossaan varoittaa: hyvä tavoite ei saa johtaa siihen, että rahat loppuvat kesken ja ihmisten turvallisuus vaarantuu. Siksi voi hyvällä syyllä pitää ministeri Rydmanin käytöstä ministerin arvovallalle täysin sopimattomana, kun hän vääristeli viime viikon kyselytunnilla Pohteen lausuntoa antaen ymmärtää, että Pohde kannattaa lakiesitystä kokonaisuudessaan. Pohde selkeästi ilmoittaa vastustavansa rahoitusleikkausta, mikä tulee vaarantamaan alueen kyvyn tuottaa ensihoidon palveluja.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaalla tässä esityksessä on kyse ihmisten arjesta, turvallisuudesta ja jopa hengestä. Kun ihminen sairastuu keskellä yötä Haapavedellä, Pyhäjoella, Siikajoella, Ylivieskassa tai missä tahansa Oulun eteläisen alueen kunnassa, hän ei voi enää luottaa siihen, että lähin yöpäivystys löytyy omasta sairaalasta. Raahan yöpäivystys on lopetettu. Oulaskankaan yöpäivystys on lopetettu. Ihmisille kerrottiin silloin, ettei turvallisuus vaarannu. Heille vakuutettiin, että ambulanssit kulkevat ja apua saa edelleen nopeasti. Nyt sama hallitus tuo esityksen, joka leikkaa Pohjois-Pohjanmaan rahoitusta 3,4 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueen arvion mukaan tämä tarkoittaa vähintään kolmen ympärivuorokautisen ensihoitoyksikön poistumista tilanteesta, jossa tämän kevään aikana on jo vähennetty kolme muuta ensihoidon yksikköä. Kysynkin, mitä ihmisille pitäisi nyt sanoa. Ensin päivystys vietiin kauemmas, nyt uhataan heikentää myös kuljetuksia niiden päivystysten luo.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Arvoisa puhemies! Pohteen lausunto on poikkeuksellisen vakava. Hyvinvointialue toteaa suoraan, että alueella on jo jouduttu vähentämään ensihoitovalmiutta. Se toteaa myös, että lisäleikkaukset vaarantaisivat olennaisesti ensihoitopalvelun tuottamisen. Tätä viestiä ei pidä sivuuttaa olankohautuksella. Pohjois-Pohjanmaalla välimatkat eivät ole mielipidekysymys, ne ovat maantiedettä. Kun sydän pysähtyy, kun aivoverenkiertohäiriö iskee tai kun vakava tapaturma tapahtuu, ratkaisevaa ei ole se, mitä budjettikirjassa lukee. Ratkaisevaa on se, kuinka nopeasti ensihoito ehtii paikalle. Monessa kodissa tiedetään jo nyt, miltä tuntuu odottaa ambulanssia sydän syrjällään. Siksi on kohtuutonta, että juuri alueella, jossa palveluja on jo keskitetty ja välimatkat ovat pitkiä, ollaan tekemässä ratkaisuja, jotka heikentävät ensihoidon toimintakykyä entisestään.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestuttavaa on se, ettei hallitus näytä olevan valmis käyttämään kokonaisharkintaa rahoitusmallin rakentamisessa. Pohjois-Pohjanmaan toimintaympäristö on muuttunut nopeasti sairaalaverkon uudistusten vuoksi. Juuri siksi alueen todelliset kustannukset ja palvelutarpeet olisi pitänyt huomioida paremmin.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin myös vielä yhden käytännön asian, josta alueen ihmiset puhuvat paljon. Kun Raahen ja Oulaskankaan yöpävystykset suljettiin, monen ihmisen kynnys soittaa ambulanssi paikalle nousi. Moni miettii yöllä, onko tilanne riittävän vakava. Moni pohtii, pitääkö lähteä pitkän matkan päähän päivystykseen. Moni ikäihminen ei halua olla vaivaksi. Samaan aikaan hallituksen esityksessä ollaan muuttamassa myös asiakasmaksuja tavalla, joka Pohteen mukaan voi nostaa kustannuksia erityisesti pienituloisille ja haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille. Meidän pitäisi madaltaa avun hakemisen kynnystä, ei nostaa sitä.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole lopulta vain euroista eikä hallinnollisista rakenteista, kyse on arvovalinnasta. Kuinka paljon yhden syrjäkylällä asuvan ihmisen turvallisuus painaa? Kuinka paljon ikäihmisen mahdollisuus saada apua ajoissa on meille arvo? Kuinka paljon Pohjois-Pohjanmaan ihmisten henki ja terveys merkitsevät valtion budjetissa? Siksi vetoan hallitukseen ja erityisesti niihin kansanedustajiin, jotka on valittu puolustamaan Pohjois-Pohjanmaan ihmisiä. Kuunnelkaa alueen asiantuntijoita, kuunnelkaa Pohdetta. Kuunnelkaa niitä ihmisiä, jotka elävät pitkien etäisyyksien Suomessa.

Jos järjestämisvastuuta uudistetaan, rahoituksen on vastattava todellisia kustannuksia. Jos ambulansseista tulee entistä tärkeämpi osa palveluketjua, niiden toimintakykyä ei saa heikentää. Jos ihmisille on luvattu turvallisuus sairaalaverkon muutoksista huolimatta, tuo lupaus on myös pidettävä. Pohjois-Pohjanmaan ihmiset eivät vaadi erityiskohtelua, he vaativat oikeudenmukaista kohtelua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg poissa. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

22.41 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Oli mielenkiintoista kuulla peräkkäin edustajien Hänninen ja Mattila puheenvuorot, kun he ovat samasta Oulun vaalipiiristä, johon tämä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue kuuluu. Edustaja Hännisen mukaan tällä lakimuutoksella parannetaan turvallisuutta, mutta yhdyn täysin edustaja Mattilan puheenvuoroon niiltä osin kuin hän konkreettisesti osoitti, että tällä lakiesityksellä heikennetään alueen turvallisuutta, koska alue menettää 3,5 miljoonaa euroa sairaankuljetuskorvauksia. Tämä vastaa laskennallisesti kolmen ympärivuorokautisen ambulanssin ylläpitoa.

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Katson tätä asiaa ja lakiesitystä nyt vähän yleisemmältä kannalta. Tässä on kysymys monikanavarahoituksen purkamisesta. Nykyinen varapuhemies taisi olla ministerinä silloin, kun yli kymmenen vuotta sitten jätettiin yksi mietintö monikanavarahoituksen purkamisesta. Viime vaalikaudella istui myös parlamentaarinen työryhmä, joka käsitteli tätä samaa asiaa.

Käytännössähän monikanavarahoituksen purkamisella tarkoitetaan sitä, että meillä noin viiden miljardin euron suuruiset sairausvakuutuskorvaukset ovat merkittävä osa meidän terveydenhuollon rahoitusta. Siitähän kaksi miljardia menee päivärahoihin suunnilleen puoliksi sairauspäivärahojen ja vanhempainpäivärahojen kesken, noin kaksi miljardia menee lääkekorvauksiin, ja se viimeinen miljardi jakaantuu sitten matkakorvausten, kuntoutusten ja hoitopalveluiden kesken. Nyt sitten todellakin ollaan päädytty osittain siihen, mitä se viime kauden monikanavatyöryhmä suunnitteli, eli ensimmäinen siirto tehdään, ja se koskee nyt ensihoidon ja muiden ambulanssikuljetusten matkakorvausten siirtoa hyvinvointialueiden rahoitukseen. Toisin kuin edustaja Hänninen totesi, ensihoidon järjestämisvastuu on ollut jo pitkään hyvinvointialueilla, niin kauan kuin hyvinvointialueet ovat olleet olemassa. Sitä ennen se oli sairaanhoitopiireillä, ja niille se siirrettiin kunnilta. Ne ovat rahoittaneet käytännössä budjeteistaan nämä valmiuskorvaukset, mutta matkakorvaukset ovat tulleet Kelalta, ja sitten palvelun käyttäjä on maksanut sen omavastuun, joka nyt viime vuosina on ollut 25 euroa.

Se, mikä tässä esityksessä nyt on ongelmana ja miksi olemme yhdessä, koko oppositio, jättäneet hylkäysvastalauseen, on se, että tämä rahoituksen siirto hyvinvointialueille ei mene nyt kohdalleen, aivan niin kuin täällä mietinnössä asiasta kerrotaan. Täällä mietinnössä todetaan tällä tavalla: ”Esityksen mukaan edellä todetulla kohdentamistavalla eniten rahoitusta menettäisivät nykyisiin korvausmenoihin verrattuna Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Savon hyvinvointialueet. Lisäksi rahoitusta menettäisivät Etelä-Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan, Keski-Suomen, Keski-Uudenmaan, Kymenlaakson, Länsi-Uudenmaan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueet.” Eli nämä menetykset ovat merkittäviä erityisesti tuossa kolmen hyvinvointialueen kohdalla. Niillä on siis käytettävissään tämän uudistuksen jälkeen vähemmän rahaa ambulanssitoimintaan kuin niillä on ollut sinä aikana, kun matkakorvaus on tullut Kelalta. Tämä on se merkittävin epäkohta tässä.

Tähän sisältyy sitten myös muita asioita, joihin kannattaa suhtautua kriittisesti. Ensimmäinen on se, että tässä esitetään tätä omavastuun nostoa sairaankuljetuksessa 25 eurosta 43 euroon 70 senttiin — 75 prosentin korotus kahden vuoden aikana. Se on ihan käsittämätöntä, millä tavalla nykyisen hallituksen aikana on näitä terveydenhuollon erilaisia maksuja nostettu. Tietysti joku voi ajatella tästäkin niin, että jos yhteiskunnan osuus kuljetuksessa on useita satoja euroja, niin 43,70 on vähän, mutta on se nyt kuitenkin lähes kaksinkertainen verrattuna nykyiseen, ja monilla pienituloisilla sairailta ihmisillä se todella on tuntuva.

Toinen, mikä näihin maksuihin liittyy, on se, että kaikki terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen asiakasmaksut jatkossa sidotaan hyvinvointialueindeksiin, kun ne nyt ovat olleet sidottuja kansaneläkeindeksiin ja tarkistus on tehty siltä pohjalta kahden vuoden välein. Tämä hyvinvointialueindeksi on sellainen, joka nousee nopeammin. Sekin on täällä mietinnössä suoraan sanottu, siteeraan sen tuossa lyhyesti: ”Hyvinvointialueindeksin käyttöönotto tarkoittaisi, että asiakasmaksut, käyttövarat ja tulorajat olisivat jatkossa aiempaa enemmän sidoksissa ansiotason kehitykseen. Ansiotaso on pitkällä aikavälillä

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

kasvanut nopeammin kuin elinkustannukset, joten oletettavaa olisi, että asiakasmaksut kasvaisivat sääntelyn myötä nykyistä nopeammin.”

Edelleen sitten niitä sakkomaksuja, joilla tarkoitetaan sitä, että jos henkilö ei ole tullut hoitoon taikka sovittuun tapaamiseen ja on jättänyt peruuttamatta tämän — mikä voi toki johtua muustakin kuin huolimattomuudesta, mutta ei ole saanut sitä peruutetuksi — niin siitä voidaan laittaa aika tuntuva sakkomaksu. Nyt tätä sakkomaksujen alaa laajennetaan tämmöisiin perheoikeudellisiin sosiaalihuollon asioihin aiemman terveydenhuollon sijasta. Eli tässä on useita tällaisia asioita.

Ehkä viimeisenä mainitsen vielä sen, että kun nyt rahoitusta siirretään kuitenkin sieltä sairausvakuutuspuolelta sinne hyvinvointialueille, niin se tehdään käytännössä niin, että kun sairausvakuutuksen tulot kerätään vakuutetuilta — joita ovat tässä tapauksessa työntekijät, siis palkansaajat, yrittäjät ja eläkeläiset — niin heidän maksuosuus nousee kaksi prosenttiyksikköä verrattuna siihen, mikä se on nykyisin. Sillä tavalla otetaan se kompensatio sitten näiltä henkilöiltä, kun toisaalta valtion rahoitusta hyvinvointialueille lisätään. Se veronmaksupohja on jossain määrin erilainen meillä valtionverotuksessa, jossa on useita muitakin veroja mukana: liikevaihtovero, perintövero ja muita. Tässä kaiken kaikkiaan tehdään taloudellisesti ratkaisuja, joita me emme voi hyväksyä, vaikka periaatteessa se siirto on ihan tavoiteltava asia. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 66/2026 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 22/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 20/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 22/2026 vp sisältyvien 1.—10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 73/2026 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 5/2026 vp

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 73/2026 vp sisältyvien 1.—13. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Ukrainaa tukevaan Operaatio Legioon

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2026 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2026 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 6/2026 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Valtioneuvoston edustajalle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

22.51 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Venäjän raakalaismainen hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta pysyvästi. Kyse ei ole vain Ukrainasta vaan koko Euroopan turvallisuusjärjestyksestä, kansainvälisestä oikeudesta ja siitä, millaiseen maailmaan me haluamme kuulua. Suomen turvallisuus rakentuu tänä päivänä yhä vahvemmin yhdessä muiden Euroopan maiden kanssa. Siksi on selvää, että meidän on kannettava oma vastuumme Ukrainan tukemisessa ja Euroopan puolustuksessa.

Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen Operaatio Legioon on tässä tilanteessa johdonmukainen ja perusteltu ratkaisu. Se on konkreettinen teko, jolla vahvistamme sitoutumistamme Ukrainaan ja koko Euroopan turvallisuuteen. Samalla se on selkeä investointi myös Suomen omaan turvallisuuteen. Myös ulkoasiainvaliokunta mietinnössään puoltaa Suomen osallistumista Operaatio Legioon selonteossa esitetyn mukaisesti, koska se on osoitus Suomen sitoutumisesta Ukrainan tukemiseen tilanteessa, jossa Euroopan valtioiden odotetaan ottavan enemmän vastuuta Ukrainan tukemisesta.

Turvallisuus ei synny pelkästään puolustautumalla vaan myös tukemalla heitä, jotka puolustavat samoja arvoja. Ukrainan kyky puolustaa itseään on suoraan yhteydessä koko Euroopan turvallisuuteen. Siksi Ukrainan puolustuksen tukeminen ei ole vain solidaarisuutta, vaan se on strateginen välttämättömyys. Meidän osallistumisemme Operaatio Legioon vahvistaa Ukrainan puolustuskykyä konkreettisesti. Samalla se vahvistaa Ukrainan neuvotteluasemaa. Yhdessä tavoiteltu kestävä ja oikeudenmukainen

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

rauha ei synny ilman, että Ukraina pystyy puolustamaan itseään ja käymään neuvotteluja vahvasta asemasta käsin.

Arvoisa puhemies! Yksi tämän esityksen keskeisiä vahvuuksia on se, että se vastaa Ukrainan todellisiin ja muuttuviin tarpeisiin. Ukrainassa tilanne kehittyy jatkuvasti. Tämä tarkoittaa, että myös tuen on muututtava. Operaatio Legio perustuu siihen, että koulutustuki suunnataan niihin osa-alueisiin, joita Ukraina itse pitää ajankohtaisina. Näin varmistetaan, että tuki on vaikuttavaa ja että sen jokaisella panoksella saavutetaan mahdollisimman suuri hyöty. Suomi ei siis ainoastaan tue Ukrainaa vaan tekee sen järkevästi, kohdennetusti ja yhteistyössä muiden kumppaneiden kanssa. Tämän lisäksi operaatioon osallistuminen on myös osa Suomen johdonmukaista ulkopoliittista toimintaa ja vahvistaa entisestään Suomen profiilia Ukrainan vankkana tukijana.

On myös tärkeää todeta, että Operaatio Legio ei tarkoita suomalaisjoukkojen lähettämistä Ukrainan alueelle. Toiminta tapahtuu EU- ja Nato-maiden alueella, pääosin Puolassa, ja se keskittyy koulutus-, tuki- ja esikuntatehtäviin. Tämä on hallittu ja turvallinen tapa osallistua Ukrainan tukemiseen samalla, kun vahvistamme kansainvälistä yhteistyötä. Suomi on jo nyt yksi Ukrainan vahvimista tukijoista suhteessa taloutensa kokoon, ja Operaatio Legioon osallistuminen jatkaa tätä linjaa. Se osoittaa, että Suomi on valmis kantamaan vastuuta myös jatkossa.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa turvallisuus ei synny yksin. Se rakennetaan yhdessä liittolaisten kanssa pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti. Siksi Suomen osallistuminen Operaatio Legioon on oikea ratkaisu. Me emme voi väsyä tukemaan Ukrainaa. Ukrainan kohtalo vaikuttaa koko Euroopan tulevaisuuteen. Se vaikuttaa myös meidän turvallisuuteemme. Siksi meidän on jatkettava tätä työtä määrätietoisesti, kestävästi ja vastuullisesti. Slava Ukraini! — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli poissa. — Edustaja Kokko paikalla, olkaa hyvä.

22.56 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen Operaatio Legioon on jälleen konkreettinen osoitus siitä, kuinka vahvasti Suomi on sitoutunut Ukrainan tukemiseen heidän puolustustaistelussaan Venäjää vastaan. Mitä tulee Ukrainan tukemiseen, meillä ei ole kyllä siinä suhteessa mitään hävettävää, sillä Suomi on sekä absoluuttisesti että suhteellisesti yksi merkittävimpiä Ukrainan tukijoita, jos otetaan huomioon suora sotilaallinen tuki, humanitaarinen tuki sekä suojelua Suomesta hakeneet ukrainalaiset ja se, miten heidän elämänsä on tuettu. Tässä suhteessa meillä ei ole hävettävää, ja täytyy toivoa, että muu Eurooppa ottaisi Suomesta esimerkkiä tässä suhteessa. Ukrainan taistelu vapautensa puolesta on myös meidän taisteluamme.

Euroopalta tässä suhteessa vaaditaan enemmän, ja siksi Operaatio Legion kaltaiset operaatiot suoran aseellisen tuen lisäksi ovat enemmän kuin tarpeellisia. Jos katsoo viime vuonna hyväksytyä Yhdysvaltain kansallisen turvallisuuden strategiaa, niin se kyllä osoittaa, että Yhdysvaltojen näkökulmasta Venäjä ei ole heille samanlainen uhka kuin mitä se on Euroopalle, ja toisaalta se on ymmärrettävää. Venäjän sotilaalliset kyvykkyydet Yhdysvaltoja vastaan ovat huomattavasti heikommät kuin mitä ne olivat esimerkiksi Neuvostoliiton aikana. Yhdysvalloilla on laaja liittolaisten verkosto, mitä taas Venäjällä ei ole. Tämä tietysti kyllä osoittaa sen, että voidaan hyvällä syyllä kysyä, miksi amerikkalaisten veronmaksajien pitäisi osallistua Euroopan puolustamiseen, varsinkin jos

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

eurooppalaiset eivät tee omaa osuuttaan. Siksi ehkä Ukrainan sota on tässä suhteessa ollut valitettava herätys eurooppalaisille siitä, että meidän myös pitää tehdä enemmän oman turvallisuutemme ja puolustuksemme eteen.

Tässä suhteessa tietysti on tärkeitä, miten Euroopassa yhteisiä resursseja käytetään. Meillä on lukemattomia päällekkäisiä asejärjestelmiä, ja olisikin toivottavaa ehkä tässä suhteessa, että samalla kun Ukrainaa tuetaan ja Euroopan puolustusta ylöskaalataan, löydettäisiin parhaimpia kyvykkyksiä riippumatta siitä, mistä jäsenmaasta ne tulevat, ja panostettaisiin kunnolla niihin. Tästä muun muassa Suomella ovat ehkä konkreettisia osoituksina sekä Iseyen satelliitit että Patrian CAVS-hanke, joka on saanut erittäin vahvaa eurooppalaista huomiota ja tukea. Toivottavasti myös tätä saataisiin laajennettua kaikkiin muihin asejärjestelmiin, jotta eurooppalaisten veronmaksajien rahoja kyettäisiin käyttämään huomattavasti tehokkaammin kuin tällä hetkellä niitä käytetään.

Toivottavasti tämä myös tulevaisuudessa osoittaisi entistä vahvemmin amerikkalaisille sen, että eurooppalaiset ovat valmiita kantamaan oman osuutensa omasta turvallisuudestaan, koko maanosan turvallisuudesta ja ennen kaikkea myös Ukrainan tukemisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

23.00 **Tomi Immonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt keskustelussa olevassa selonteossa käsitellään Suomen osallistumista Ukrainaa tukevaan Operaatio Legioon, johon Suomen esitetään osallistuvan enintään 40 sotilaalla.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on rikkonut koko Euroopan turvallisuusjärjestyksen ja palauttanut sodan Eurooppaan. Kyse ei ole vain Ukrainan kohtalosta vaan koko Euroopan turvallisuudesta. Sota Euroopassa koskettaa meitä kaikkia tavalla tai toisella. Olemme siinä maksumiehiä. Energian ja ruuan hinnat nousevat, kaupankäynti vaikeutuu, ja talouskasvu hidastuu. Pakolaisuus Euroopan maissa sitoo kaikkien valtioiden resursseja, jotka ovat pois omien kansalaisten hyvinvoinnista. Epävarmuustekijät hidastavat investointeja.

Samaan aikaan Ukraina käy taistelua koko Euroopan puolesta. Ukrainassa sotilaat kaatuvat tänään myös Suomen turvallisuuden puolesta. Ukraina ei ole uhka Euroopalle, vaan se on Venäjä. Tästä kaikki ovat jo yhtä mieltä. Ukraina on turvallisuuden tuottaja Euroopassa aivan samalla tavalla kuin Suomi on turvallisuuden tuottaja Natolle ja sen liittolaisille.

Ukrainan kokemukset droneista taistelukentällä ja niiden tehokkaasta torjumisesta ovat raskailla tappioilla hankittuja kokemuksia, joita Suomen Puolustusvoimissa pidämme korvaamattoman arvokkaina, kun kehitämme omaa droonien torjuntakykyämme. Tämänkin koulutusyhteistyön kautta opimme toisiltamme yhä parempia valmiuksia tulevaisuuden kriisien varalle ja niiden ennaltaehkäisemiseksi.

Suomalaisten turvallisuuden takaaminen on päättäjien tärkein yksittäinen tehtävä. Tänäänkin meillä on nautittavana tämä ylellisyys keskustella ja väitellä tässäkin salissa poliittisista yksityiskohdista ja ideologioista. Itsenäisen maan uskottavan oman armeijan tuoma turvallisuudentunne kodeissa ja parlamenteissa ei ole kaikissa Euroopan maissakaan itsestäänselvyys. Meidän tulee tänään tehdä päätöksiä ja verkostoitua oikeiden valtioiden kanssa, jotta voimme valmistautua siihen turvallisuustilanteeseen, jossa olemme

Pöytäkirja PTK 64/2026 vp

muutaman vuoden kuluttua. Silloin Ukrainan sota on toivottavasti päättynyt, mutta silloin myös Venäjän sodassa kovettama armeija etsii uutta kohdettaan. Juuri siihen tilanteeseen me Suomessa luomme suorituskykyjä.

Toki tuemme Ukrainaa omassa puolustussodassaan, mutta samalla he ovat meille myös merkittävä kumppani, jonka kokemuksia voimme hyödyntää omaa puolustusta kehittäessämme. Luomme turvallisempaa huomista tämän päivän päätöksillä. Tämä osallistuminen Operaatio Legioon ja yhä syvenevä yhteistyö Ukrainan kanssa on panostus turvallisempaan huomiseen — kiitos tästä.

Arvoisa puhemies! Illan viimeisenä puhujana haluaisin päättää sanoihin ”constantem decorat honor”, joka on latinaa ja tarkoittaa ”kunnia on kestävän palkka”. Se tunnetaan Kadettikunta-järjestön virallisena tunnuslauseena, joka korostaa vastuullisuutta ja velvollisuudentunnetta.

Kiitos tästä. Eiköhän lähdetä kotiin.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 4/2026 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 12.6.2026 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 23.04.

Pöytäkirjan vakuudeksi: